

m

N. Inn. 7086

m. 8. 1926

Bibliotheca Liceum Frak.

S. Annus officium

D. W Lipsca 1835

Ferdinand Korschewitz.

Semita
in umbrosum Academum
Sapientis cultores
Philosophandi gratia
ducens

516
II. 28.
st.

seu
Procepta Dialectica
Jacobi Gorscii
Novodorscianis Alumnis tradita
Anno Domini 1744.

I

o

o

n

n

C

Te

ru

de

Th

q

n

m

ro

ce

da

Co

Th

ru

da

cl

^{tt}
IN NINE DNI. ACX. ²

Semita
In umbrarum Academiarum
Sapientiae Cultores.
Philosophandi gratia.
Lucens seu
Ercepta Dialectica
Jacobi Porcui
Novodunianus ad: tradita
Anno Dni 1744to.

Tendentibus ex Thullianis campis in umbrarum
ad Academiarum lucum gratia Philosophandi
di Aspletis viam ostendere conor. L. N.
Nullus enim ad illum Academicum in
qua docta folia eruditae innumbrant
mentes advenire potest, qui hanc semitam
prius, precepta Dialectica intelligo. labo-
rioso conatu non contriverit. Felix
certe semita huius est, quia quodquid ten-
dunt tot in altum Philosophici evadunt
Punippi unde magis Philosophi emer-
gunt. Contraria quidem Zenonis manu
haec via ostensa est, et non sine my-
sterio, nam quia illa Philo Candidati
dum stricte procedunt subtiliter eva-
dunt, dum lapsi in illa rudant illorum

sudoriferce fronti Doctorales illabunt, cor^{ne}
Decidant plerumq; per tortuosos & hians
difficultates labyrinthos, si, qui plana
hæc via ad terminum latebris ventis
non currunt. Quapropter Hæc virtute,
comite labore, per hanc incedite etiam
ego vobis principia argumentandi tra-
dendo famulabor. Et sit faciliorem mo-
do acceptum experiamini aliqua illis mihi
permittito

PRÆAMBULUM Inuiv.

De Origine Dialcæ
De Originem huius intelligunt inventores. Sed
ad quod constituendum sicut non est in sua
perfectiōne non statim perventum est nec
ab uno laboratum, itaq; cum prædicabilia
Invenit Porphyrius huiusmodi vocem quam Cris-
tiano Adolescenti Romano Principulus
explicavit. Idem Architar Tarentinus con-
scripsit prædicamenta. Itio, An defi-
nendi enclitici & orati. Itio. Plato verbi-
cat ubi tractatum, de arte dividendi et mo-
dis figurare. Itio Pythagoras Author fuit
Syllogismi Sophistici. Ultimo tandem Di-
scipulus Platonis 20 annos Aristoteles per
præcepta de argumentatione Propositione et
Plenchiis quæ longè concipispe dicitur uti to-
tam Philia ita et Dialcæ nodos nimirum
de nervore concipuit. Tandem n. postre-

inter alios commendatores Jacobus Gomeig
in Universitate huius mundi Professor feli-
citate Nris sui nobis eandem facilitavit

De Ambulo edum.

De Causis Dialced

Ad exacta leysusq; cognitionem causae por-
tinent quas Philosophi docent esse 3. finalen
Efficientem Materialen et Formalem quod quid
sint in Dia. patuit tantum huius breuiter res-
pectu Dialced examinabimus.

Quantum ad finalem Causa finalis est propter quod
aliquid fit eaq; duplex ultima et proxima.

Causa Dialced ultima est Gloria Dei ad quam
veluti scopum propinquum omnia diriguntur.
Causa finalis proxima episcopi est bonum proba-
bile utriusque libri tunc cap: 210.

Quantum ad efficientem Causa efficiens est a qua
aliquid fit ut ab Artifice Vella. Eaq; duplex
Remota et Proxima.
Causa Dialced efficiens Remota est Deus Gloria:
is qui omnes artes et virtutes mentibus ho-
minum intuslavit.

Causa efficiens Dialced Proxima eaq; in Comuni
est homo in Particulari cupit hunc quon-
tractanda apud quicquid ut ex inscriptione
patet est doctor Jacobus Gomeig etatis suae
tempore Professor clausus Anno qui dicitur
1563: hanc Dialced ex multis veteris ac re-
centration voluminibus diligenter collectam
in lucem edidit. Eaq; intentione ut Cardis

ditati Sapiencia, hanc cognita ad iura libere aspirare valeant.
Quantum ad Maalē Causa Maalis est duplex
ex qua, in qua, et circa quam.
Causa maalis Dicitur ex qua, nulla ē qā Dicitur
ē accidentis, accidentia vō nulla habent maalē
ex qua fiunt.

Causa materialis Dicitur in qua est Anima seu
intellectus humanus cui estis accidentis subje-
cto, suo inheret.

Causa Maalis circa quā, Dicitur vortat ut
res omnes, quod in disputando cadere possunt,
et de hac 3tia Causa furiq agens. agendo
de Objecto.

Quantum ad formale Causa Formalis, quia
aliquid fit unde Causa formalis se inquit
est duplex, nempe Considerandi et tra-
ctandi. Forma Considerandi communiter
dicitur abstractio, seu ratio formalis sub qua,
et hoc in scientiis speculativis vō duplex
Prima quod abstrahit à Maalē singulari non
tamen comuni et talis abstractio reperitur
in Physica, Physica enī non considerat ma-
teriam vō singularē, qā hac ē corrupti-
bilis et mutabilis. Mathematica vō est univer-
salis et immutabilis, Considerat tñ maalē
communē sui: Corpora rerū,
2da Abstractio est, Maalē singulari et co-
muni nō tñ intelligibili et hoc competit Ma-
thematicis, Mathematicis enī non con-
siderat maalē ullā tñ illa pōt suppo-
nē, in qua illa figura estis accidentia col-
locant.

Etia Abstractio est ab omni ma lingu-
lan Comuni et intelligibili et hoc competit
Metaphysice quod abstrahit res ab omni
ma absolute. Solas res essentias conside-
randed. idq. expliciter. v. positive v. negative
Positive id est abstrahendo, ab existentia omni
res quod sunt et posuit ee et talis e Abstractio
Metaphysice. Negative id est abij resq. quod
non ee ne posuit ee a parte rei qualia ee
entia rationis eg. Genq. Spec. Subjectum Pra-
dicatum &c. quod tantu habent ee Objectivum
in intellectu, et talis abstractio competit lo-
gice consequenter et Dialcd.

Forma tractandi e ipa Methodq. quod est
modus quidam ordinatq. in indagine veritatis.
Et hac methodq. est duplex, Synthetica
et Analytica. Methodq. Analytica seu Re-
solutiva e qua procedit a toto ad partes
et talis solet ee in Scientiis Speculativis
Methodq. Synthetica seu Compositiva est
qua procedit a partibz ad totu talis solet
ee in Scientiis practiciis, in praeo. tracta-
tione est methodq. Synthetica, qd
a Predicabilibz, predi. com. entis Propo-
sitiobz &c. tanqua a partibz est processq.
ad totu, sc. ad Argumentatione seu Syllo-
gismu.

De Necessitate Dialed.

Sed immo necessarii iura Aristotelis
et Metaphysice definit sic est idq.

se aliter non potest habere,
Scias 2do necessarium ee 2plem, 2mum
absolute 2duo ex suppone alicujus cause
Necessarium absolute est quod nullo
modo pot se aliter habere, sed est omni-
no determinatum adesse, et tale est De-
gloriosus.

Necessarium ex suppone alicujus cau-
se est 2plem 2mum necessarium ex
suppone quod malis, quemadmodum
necesse est hominem ee corruptibilem,
2pter ma lapidem gravem 2pter eam-
dem. 2duum Necessarium ex suppone
causae formalis, quemadmodum neces-
sarium est hominem ee rationalem 2-
pter animam. 3um Necessarium est
ex suppone causae efficientis quemad-
modum necesse est lapidem moveri 2pter
impulsu dolore, sentire propter vultu
2c. 4um Necessarium ex suppone cau-
sae finalis, Et hoc adhuc est duplex
2num necessarium impliciter alte-
rum 2duum quid.

Necessarium simpliciter est sine quo
res habere non pot, v.g. volatq non pot ee
sine alis. Necessarium 2duo quid seu
2ple ad melius ee e id sine quo res ha-
beret quidem pot d non ita commode,
v.g. sine equo iter fieri pot d melius in
equo. Hoc 2mum.
Dico 2ialia ante omnes Leontias neces-

iano est discenda ex suppositione prioris
line Dialca enim nulla scientia acquiritur
potest. Et Ratio est quia Dialca ha-
bens modi resolvendi conclusiones in
alia principia, et cognoscendi forma
demonstrandi, line quorū modorum
scientia nemo potest comparare perfecte
scientia. Dicitur perfectē quia sciendum
scientia posunt considerari dupliciter,
uno in statu imperfecto et alio in statu im-
perfecto.

Scientia in statu imperfecto est rudis
quiddam, et si scientifica cognitio ali-
quorū conclusionum facillimam, quod
est, ita pariter intuent principia summi-
ne naturali notis et Dialca naturali statim
evidenter cognoscant.

Scientia in statu perfecto est cognitio scien-
tifica, necesse facillimam sed in difficultate
conclusionum tantum, omnia quae ad plenam
alicujus objecti notitiam ac definitio-
nem ab erroribus, regunt.

Hinc dico ratio Dialca est necessaria ad ali-
as scientias, acquirendas in statu perfecto
simpliciter, in statu vero imperfecto incun-
da quod, patet ex supradictis.

Dico Ratio Dialca est necessaria ad at-
tingendum nostrum intellectum, ne in via one
nobis erret decipiat, Quiaque vera et
falsum dignoscere. Et Ratio est Nemo enim

* *Respondo:* Item nam Dialca cu sit an dicuntur
si n'ut necesse ut qui p'p' illud tenent
aliquidem scire debet scire quod dicitur
id est alia scientia non lovent bonum
unere unde ante illam non est dicenda

Dialca
Obiecta vero in Rationis ad e' obiectum Dialca
non est necessaria ad cognitionem entium
realium quia et obiecta aliam rationem
et nec Dialca est necessaria ad alias
rationes cum patet ad p'p' et ista p'p'
rationis n' cognoscit nisi p' spec' entium
alio, super huius cognitione fundat con-
scientia cuq' videt ee clara.

* *Ad 2m:* Quia Rationis n' est neces-
sarium ad cognitionem entium realium
simplicem concedo, ad cognitionem
complexam nego quod habet beneficium Dialcae
p'p' si Dialca est ad cognitionem
fidei maxime p'p' obiecta definitiones divisiones
et argumentationes sed alia scientia
habuit divisiones, definitiones, p'p'ia. Si lo-
quor. *Ad 3m:* n' habent utat definitiones
quo ad m'ia concedo, quo ad p'p'ia
nego. Contra in quo ad p'p'ia
alia scientia, habent utat definitiones
divisiones. Et Dialca nego ad p'p'ia
est necessaria Probi' aut' Antiqui
Exempli ante Aristotelem p'p'ia habuit
Mathematicas Disciplinas, Philosophicas
Physicas, Politicas morales, Iuridicas
et alia Mathematicam seu medicinam.

Ad hunc in solidum ad modum et in et ad for-
mam exant en in his rebus definitio
Divisiones de: 1° ad illa divisiones
sunt Affiniones Divisiones, 2° vero ad for-
mam Deinde Theologia S. Ambrosii
Gregorii. Item dicitur quod deinde multi di-
visio dicitur composita et 3° non est ne-
cessaria de: 4° etiam omnia non fu-
isse scientificos na habuere scientiam
sive dicitur et tunc quo ad hunc et
ad hunc. Scientifici autem 5° resolvere
sunt Relationes, 6° ad hunc prin-
cipium forma Syllogistica sive Dia-
lectica in nullo modo fieri potest et 7°
ad hunc dicitur dicitur sine Dialo-
gum. Nego explicita, in celo.
Ad hunc Ad hunc Ad hunc

Deconomia Operis.
Ad hunc Ad hunc Ad hunc qui bene dicitur
Ad hunc Ad hunc Ad hunc et unde ab Auctore totum opus hoc
in 10 dicitur libros in 1° de principiis
proemialibus agit, et in 2° de dicitur, in
3° de dicitur in 4° de dicitur
in 5° de dicitur, in 6° de dicitur
in 7° de dicitur in 8° de dicitur
in 9° de dicitur in 10° de dicitur
in 11° de dicitur in 12° de dicitur
in 13° de dicitur in 14° de dicitur
in 15° de dicitur in 16° de dicitur
in 17° de dicitur in 18° de dicitur
in 19° de dicitur in 20° de dicitur

moribus antiquis.

LIBER I. Annus.
Tropologia Dialector, et Iradicabilia ostendens.
Ipsa hoc libro de quibus autem cum ea situm
lo nāt et imūneqū liber hic in capitulo
distinguet in quibus quid tractabit scort
sim vatebit atq; iam ut,

LIBER II. Annus.
De Definitione Dialectica.
Auctoritas definit Dialecticā: an de re
qualis pposita taliter in utrumq; parte
desiderandi. Propter Bonitas definitionis quid
Definitio pñere et cū ea est bona, et hōe
Definitio confis est bona pñe pñat a com
Definitionibus definitionis. nor declarat in
hac definitione pñit an ut quid com
mune loco qñem viderit om et alij
artib; a Dialecta quid et hoc dis hō

LIBER III. Annus.
De re quavis pposita qā Dialecta est
pñerare omni m, quidem quō aut ma
d'ed quō ad formam definitionum, pñ
vionum et argumentationum. Dr pñali
iter non ideo tñ ut Dialecta excludat ve
raret necephanas argumentationes, d qā
frequentiq; rati, pñabilibus quā iam

2ª quā tam in parte affirmatiua quam
in parte negatiua subministrēt ratiō-
nes unde addit in utramq. partem.
Itē disputandi id est quolibet rem p[er]
definitionē v. divisionem, v. argumenta-
tionem, discussionē, disputare sem hāc
et in se complectit.

Scito, non alias Dialcel definitiones. Ide-
o contritas, una ex vi. Dominis. ut alii =
serendi seu disputandi, deducit em a
Græco verbo Dialogeme, v. ut alij vo-
cant Dialogete quod latine signifi-
cat disputare, seu disceptare. Hinc a-
lii vocant illā scientiā disputatiuam
seu disputatricem ut Fabij, & Cicero, dis-
ceptatricem et ratiōtionē diligentem
appellat v. ut alij deducunt, a Græco
Dia et logos quod est duorū v. diseno-
rū et separatorū sermo quod in idem red-
dit. Inter duos em aut minimum dis-
putatio eē debet.

Ida ex vi dignitatis est an artium, sci-
entiarū, morū, ingenij lux veritatis,
oculus mentis, veri et falsi iudex, scien-
tiā universalis, methodus docendi, mor-
ū agendi, clarior et ianua scientiarum
istia Quoniam officij seu ab instrumentis
talis Dialcel est an definitiōni id est
aut argumentandi, hāc est et in the-

menta Dissectes
Solvunt objectiones
Obiectio 1ma. Contra primam definitionem Dis-
sectiva est scientia &c male ponit in defi-
nitione arti. Consequitur patet quia artis et
scientie habitus intra distinguuntur. An-
tequam dicta est habitus per demonstrationem
acquiruntur &c &c scilicet. Vis per quod omnes
demonstrationes in diallela demonstrantur per prin-
cipia. Sic de omni et de nullo &c est ha-
bitus. &c. 2da. Igitur &c male ponit in defi-
nitione arti stricto modo sumpto concedo
stricto modo Nego. Quia esset dictum
supra de arte per similitudinem in quantum
sicut artem proprie dicta disponit magis ex-
ternam ex demonstrativa. Ininde taliter
in his male est igne &c. Ita diallela dispo-
nit res cognitivas seu dicitur continet. Precepta
disponendi.
Obiectio 2da Diallela ex definitione ex vi dignitatis
dicitur lux veritatis contra vi falsi dicitur &c. &c. ma-
le ponit probabiliter differendi. Qua parte
quod omne verum est necessario verum, et omne
falsum est necessario falsum. Falsum non autem
probabile. &c. 3ta. Item per habundantiam, omne verum
est necessario verum inest et concedo inesse
nisi Nego. Item cum hoc modo. 2do Item
magis, verum et falsum, cum habeat opposita
distancia, possibile est.

Scientia est habitus certus et evidens p. De-
monstrationem acquisitam.

Adverte qd hi tres habitus p. ficiunt in-
tellectum speculativum.

Prudentia est habitus practicus cu recta
ratione activus, id est habitus recte vita
instituentis, morumq. componens.

Am, est habitus practicus cu recta ra-
tione factiva, id est habitus dirigens,
quod ratione opera externa vite recte
conficienda, et hac explicatio artis
est stricto dicta, ad differentiam artis
lato modo sumptae, quae ex collectione
ne preceptorum constat.

Adverte istos posteriores duos habitus
p. ficere intellectum practicum.

CAPUT 2dum.

De divisione Dial. de.

Dial. est duplex Naturalis et Artificialis,
Naturalis est quod unicuique homini inest a
Natura idem quam ratio in homine, in-
ferre consequentia, ut. abulisti ergo
redde.

Artificialis est habitus mentis, labore et
exercitio comparatus, de qua ad p. rem,
agitur.

Pro Dial. artificialis dividitur in docente
etudentem.

Dial. docens est quod tradit precepta artis,
videlicet Dividendi et argumentandi.

Uterque est quod eadem precepta Definendi
Dividendi et arguendi: ad unum in uen-
turi v in se autem oblat.
Hinc Nota quod Dialectica uterque dicitur modus
sciendi. Utroque autem dicitur modus sciendi sci-

entia.
Præ Dialectica locum et utrumque dividit in con-
troversia et iudicativa.

Dialectica Inventiva est quod adinvenit, seu
demonstrat, locos, ex quibus argumen-
ta deprimuntur ad probandas Conclusiones
et vocat aliter Topica.

Iudicativa est, quod inventa argumen-
ta examinat et exponit et hanc al-
iter dicitur Criticam.

Dialectica Inventiva et Iudicativa divi-
ditur in particulativam et totalem.

Particularis est quod dividit totum vel ar-
gumentat totum, id est v demonstrat
vel totum v probabilitate totum, v sophistice
totum.

Totalis est, quod se habet ad omnia intra exten-
dit, et iuxta D. Thomam aquinatem an-
gelicum Præ dividit in Sermonis que-
riones, quarum prima dicitur simplex ap-
prehensio, Secunda Iudicium, Tertia Discursus.
Simplex apprehensio, id est actus, per
quem simpliciter res percipimus seu in-
tuemur nihil de illa affirmamus nisi re-
gardo. ut deus considero florem domum
lapidem aut hominem &c.

Judiciū ē ille mentis actus p. quem mens
nostra unum de aliis affirmat v. negat
ut dum considero quid sit flor, quid al
quid hō et unus de aliis affirmo v. nego
v. florem non ē pulchriū hominē nō ē
al. &c.

Discursus ē ille mentis actus quod unum
ex aliis infero ut dum mi colligo flor est
pulcher, & delectat viuum, hō est al
& sentit &c.

Adverte, dictū qā totalis Dialcā dividit
in tres mentis operāones, et bene qā quid
quid agit in Dialcā ad has revocat. atq. sui
ad minimam mentis operāonem spectant
Predicabilia Predicamenta et omnes ter-
mini simplices. Ad idem autem defi-
nitiones, Divisiones, Et est Propoōnes, revo-
cat, quā rāone 2da mentis operāo ali-
ter vocat compositio Divisio, Enumera-
tio. Itē, ideo et exprimat id, quidquid
Nobis de re videat.

Ad 3am mentis operāōem spectat argu-
mentatio seu Syllogismus et hū
Sciās, quod ad hā rāōne discursus divi-
dit Dialcā Explicitē, in apodicticā Lo-
pica et Epheatica

Apodictica est, quā argumenta seu
Syllogismos veros, et aliter se non
conferri habet, vocat, aliter Demonstrativa.
Topica ē quā habet argumenta veni-
entia seu probabilia.

Sophistica est quae habet argumenta falsa seu
apparentia et dicitur aliter captiva
Solum objectiones nonnullae.
Abutit. An sufficit Dialectica naturalis unicuique
homini? Sed superflua et artificialis.
Ans. pro Dialectica Naturalis optime potendi-
rigere mentis operationes et sufficere.
Ans. pro quia rudior sine Dialectica artificiali
solo lumine naturali et ingenio perit
deficiunt dividunt et arguuntur.
Sed. Ultimum latius. Rudior, definiunt
dividunt, in maiore facile et plene, error
non de imperfecto concedit, in maiore di-
ficili sine errore et perfectio nego,
Rursus atque perfectio fit in etiam natura
Dialectica definire dividere et arguere
non de solutio nulla pro. Cum, potest
aliquis cognoscere naturalis ingenio naturae
sine et commemorationem maiore de qua
dicuntur propter sola non perit homi-
nem. Sed. Propter autem potest et. aliquis,
autem cognoscere quoddam circuli semi-
diametrum esse aequalis, item singula
lateralia huius trianguli esse semidiametri
et semidiametri circuli aequalis, et item
adventus huius trianguli latera esse
naturalia

¶ Negantibus de barbo dicitur: An sit aliquis
cognoscere intentionem et necessitate maiore, de qua
affertur perfectio ex parte illius intentionis de deo
ex parte cognoscens et demonstrantis nego-
tios et frequentibus. Similiter ad probationem respon-
dendo cum distinctione dicendo, quod sicut res-
pectu circuli, ita respectu aliarum conclusionum
cognitio coniet est perfecta quia ipse cognoscens
et demonstrans clare potest ostendere veritatem
veritatis ad sine dialoconi non negat. Nemo enim
potest scire, sua scientiam, nisi prius sciverit
sua rationationem et esse veram demonstrationem
quod duntaxat beneficio dialoconi est.

ALIJ SUM.

De Obiecto officio viney dialoconi.

Quantum ad rem, sciendum est quod quilibet po-
tuit et scire cognoscit per suum obiectum, cum om-
nia sit propter ipsum talis debet esse quale est exi-
git obiectum.

Nota primo obiectum cognoscens scientia est id quod im-
ad considerationem obicit seu circa quod talis fac-
ultas operatur ut videtur: Obiectum visus est id, quod inton-
tit visus est obiectum. Sciens color, obiectum gustus,
sunt sapores. Obiecta autem sunt res de-
quibus talis scientia apprehendit.

Nota secundo obiectum est duplex materiale et forma-
le. Obiectum materiale est ipsa res, circa quam facul-
tas seu scientia operatur non ratione illius ipsius
ratione attendit id obiectum formale. Sic videtur inter
dialoconi vocem dicunt obiectum dialoconi
Obiectum formale est id quod in tali re pre-
sentatur per se et ratione ipsius met rei attingit ut
in obiecto visus, materiale et non quod videtur.

Formale est color quod videt oculi in rebus.
Ita quoque in scientiis res quae scientiis considerantur
sunt Objectum Materiale scientiae, formalitas est illa,
quam in tali scientia considerat dicitur Objectum for-
male. Alii in Medicina Corpus humanum, i.
Objectum ejus Materiale, et animasitas vero corporis
est Objectum formale. Sic in Arithmetica quae respicit
numera, mobile. Corporum Objectum ejus Materiale.
Mobilitas est Objectum formale scientiarum.
Scientiarum. quod ex hoc utrumque formale scilicet et formaliter
integrum Objectum sunt ex anima et corpore sit
univocum dicitur. Et tale Objectum ex materiali et for-
mali existit, aliter vocatur, materia circa quod
est, quod scientia circa illud occupatur. Idem dicitur
etiam similitudine ab artibus mechanis, ut
ex illa habent materiam circa quod occupantur,
exigant. Textoria circa lana, ita artes li-
berales et scientiae debent habere materiam cir-
ca quod veniunt. Sed assignando vocatur Subje-
ctum scientiae eo quod subijciunt, dispositionibus
ejus. Alii
Adverte, Subjectum scientiae esse duplex, aliud
inherens, aliud attributionis. Subjectum
inherens est, quod aliter dicitur Materia in qua,
Est videndum in pambulo. Secundo dicitur
aliquid tangere aliquid inest seu inherere,
et tale Subjectum scientiae est intellectus,
et de hoc non est hic sermo. Subjectum
attributionis est, quod subijciunt passionibus,
de se in scientia demonstrantur. Alii dicitur
passionis, eo quod illae passionis, in sci-
entia demonstrantur et predicantur de illo,
idcirco sive in recta sive in obliqua.

Et de hoc hic Sermo. atq. hinc
Collige, qd sit Objectu quid. Ma circa qua
quid Subjectu sciantur et quomodo inter se
differunt. Differunt, quod ad vocem et Nō-jā
vō quo ad rō et sensu definitionē dīstī-
unt, ut patet

Nota itia quod Objectu formale dividit in tres:
vnde formale quod seu cuius, et ratione e for-
male sub qua. Rāo formalis quod seu cuius
est igna res, quod, primario p se considerat in
aliqua ratione seu ratione cuius, cuiā tradita
in diuina considerat. et hāc ratio formalis
quod, dī Objectu quod, seu in se rō v ontis.
Rāo formalis sub qua ē modū seu rāo sub qua
attingit Objectu formale dīcū, qd et hāc
rāo formalis, aliter dī Objectu, quo seu in
ē subtilis v intelligibilis, et hāc rāo formalis
sub qua ā Philosophis vocat abstractiva
Ma de guardanda pambula idem
Nota, qd Objectu formale sit ad hūc spm x,
adāquatu et inadāquatu.

Objectu adāquatu ē qd nec latius nec et ni-
dius patet quam sua scientia seu quod ex
excedit sua nec excedit ab illa et tale Objectu
aliter dī totale.

Objectu inadāquatu est qd v excedit sua
et vocat excedens, v excedit ab illa et vocat
partiale, et hoc Objectu Partiale, est duplex
Principale et minus Principale.

Objectu Principale seu dignitatis ē qd pri-
marie considerat in sua ut vq: in Metaphi-
sica

phypica, Deus Gloriosus, in Dica syllogismus,
seu argum.

Obiectum minus Principale, id quod secundario,
considerat & scia ut in Dica voces, de quibus
n principaliter agit ut volunt, Nominalis,
ad adano, inquantum si p voces, significant
res. Ex his hactenus, de Obiecto dictis.

Collige Obiecti formalis adequati esse 2as Condi-
ones, Ama ut contineat omnia quae tractantur in
scia, 2da ut suam sciām specificet, et distin-
guat ab omni alia sciā et ut nec latius,
nec strictius pateat, qm sciā sciā ista
ut ut prima de illo cura, tanqm de tali
ad qd omnia quae tractantur in tali sciā re-
vocantur v tanqm principia et causas v tan-
qm partes, et proprietates, seu positiones, eiq
quibz suppositis.

Dico 1mo Obiectum materiale Dicitur ut res omnes et
voces, cognitae quae possunt esse materiae discursus,
Et ratio est: qd Dica est sciā discurrendi et
disputandi.

Dico 2do Obiectum formale Adequatum Dica
2du auctoritatem omnem et quantitate probabilis, Rū
formalis in hoc Obiecto Dica, est ipsa entitas
quaestionis, Rū formalis, de qua est Abstra-
ctio ab omni materia Negativē.

Latet Cō tū a conditionibus Obiecti tū qd via,
quae tractantur in Dica in illud tractantur in
qntū et probabilitatis capacia. Nam et illa,
quae omnino vera est, et illa quae est apparentia,
in

13
in habent ratione probabilis, si cetera melius pate-
bunt, ex sequentibus idem habent in oppositum
instantias, donec probentur.

Quantum ad Secundum.

Officium Dilecti est triplex, primum recte ordinare;
et perspicue docere, quod sit latentia, definiendo
ambigua, distinguendo, falsa, negando, et
quod alteri competat ostendendo hoc est officium
primum Dilecti definire, dividere, et argumentari;
nam definitio explicat latentia, dividendo dat am-
biguis, lumen seu partes, assignat, argumentatio
ostendit quod competat, v. non alicui.

Idem officium est adhibere omnia quod ad conclusionem
dum probabiliter requiruntur. Patet hoc officium ab
inductione, aliorum artificum, v.g. Oratoris, et adhibere
ad demonstrandum omnia ea, quod requiruntur,
ita medici et adhibere, quod sit necessaria ad san-
andum ita et Dilectus.

Quantum ad Tercium.

Finis Dilecti est dicta perambulatio ratio. Includere
probabiliter, ratio quod quicumque tractant omnia ad con-
clusionem probabilem, v. ut ad finem, reuocant, seu
ordinant. Nam et illa quod sit omnia apparentia,
hinc ratione probabilis hinc.

Nota primo Probabile ab Auctore definitur sic: Pro-
babile est id, quod auct omnes, auct pluribus sapientibus,
videtur reprobatur v.g. Omnes probabile est, Pariter et co-
london, Pluribus sapientibus, Probabile est scientias sapi-
bus, et preferendas.

Nota secundo a Probabili hoc vox Inera est remota,
Amid quod natura non ipsa docuit, v.g. Deus est Colom-
dum et adorandum, Idem quod sit obvia sensibus,
v.g.

vg: quod lapis, terdat decoru. Qu, quod et difficilia
vg: qd Deus, ggnit ante Creationem Mundi, p^u
deniq, ggnit, cor qua et p^u vora, vg: ca n^uhilu,
nihil, fion p^u p^u naalitor, qd libet eet, aut non e,
connetote d^u majus uaparte. De:

Solvunt innulla Objectiones.

Objection contra Objectu, etia alid uien^u reales,
et arter, p objecto maali h^u res, cognititas, Ep^u
male, ggnant. Dialecto. Q. Dixim: An alid
scion^u reales et arter, habent res cognititas, p^u
cic, ut cognoscibiles, et, p: ut ordinabiles, et ar
tificiose in modo definitionis, Divisionis et ur
gumentationis neg^u An et neg^uia.

Objection 2do operacones intellectus, et finis Di
cted Ep^u et Objectu, illius, consequentia p^u na
ad hoc tendit itea ut dirigat operacones, in
tellectus. Q. Dixim: An operacones intellectus, et
finis, primus, supremus, itea itaaria en^u
cura itea tractare, de ijs quod ad conon
p^u babilem uet ad finem, ordinant. Sc de syl
logismo, Propositione Definitione, De: et medianae
tali condione, dirigat operacones intellectus,
unde syllogismi, propositiones, et alia huiusmodi
et primarius finis, et Objectu p^u p^u na
it^u operacones v^u intellectus, et itea remoty.

Objection itea itra officiu in Rhetor, habet hoc
officiu, ut recte ordinate De: quod ad orna
t^u sermonem, quod inicit in elegantia di
gnitie et Cognitione De: quod ad discursu

qui...

qui iussit in ordinacione, artificiosa, in modum
definicionis, Divisionis, et Argumentacionis
Vni, et Consequentia.

CAPUT 4um.

De Predicabilibus in Comuni.

Ab hoc Capite incipit Auctor tractare ipsum
opus, Præ idq. à vocibz simplicibus, nempe Pre-
dicabilibus, et hic qd. de Pnro septidbz capi-
tibus, in specie de singulis, pro meliori intelli-
gentia.

Scias qd. Uniuersale, in Comuni definit sui est
id quod est unum Comune multis.

Uniuersale est duplex Complexum et Incomplexum.

Uniuersale complexum est Proposio quædam istam ter-
minis, imò est aliquid significantibus, v.g. Omne
Aal est substantia, et de hoc hic non agit.

Uniuersale Incomplexum est vox quædam simplex
significans, aliquid Comune, multis v.g. Aal est
Comune, multis, sc. homini, bovi, leui, &c. et
de hoc ad præm.

Scias 2da Uniuersale est multiplex sicut in Cau-
sando, v.g. Qualis est Deus causans, omnia, bellum
extra, Sol. &c. Idem in cognoscendo, ut est intel-
lectus, huius 3da in representando, ut est speculum,
4ta in distribuendo, seu conuignificando, ut est
illa signa Uniuersalia, Omnis, Nullus, &c. 5ta
in ostendendo, v.g. Aal, hoc, Pen, Græ, in predicando,
ut Genz v.g. de iust, de pecc.

Adverte qd. illa, quæ Uniuersalia, priora sunt
extensive, singularia, p. v. s. t. u, et secundum
in altera, ante v. d. t. p. q. r. s. t. u. v. w. x. y. z.

Ut ostendat, quod ad *genera*, *predicabilia*, non
requiritur *actualis*, *predicatio*, et sufficit *appetitivum*,
licet *enim* aliqua *non* *predicent*, actu de pluribus, si
in potentia *predicent*, erunt *predicabilia*, ex:
ex. Mundus, Luna, Liberis, que in uno con-
servantur, Individua licet *non* *predicent* actu,
de pluribus individuis, unum *enim* in se est Sol, Min-
dus, &c. et *non* plures, quia tamen *predicent* (de plur-
ribus, potentia, quod est *enim* *predicari* de mul-
tis si a Deo crearentur quod non repugnat, et) proin-
de Sol, Luna, Mundus, &c. vera erunt *speci-*
predicabilia. Pro de pluribus, ad excludendum
Individuum, quod de uno tantum *predicat* et
probitur *infra*.

Adverte 1° *plura* hic intelligenda, esse in
qui *non* *esse* *non* sed in *res* ipsa, multiplican-
tar. Hinc quia in *Leomonis*, *Divinis* *Veritas*,
non multiplicat proinde licet sint *tres* perso-
nae, *Divinae* *non* *esse* *tres*, *Dei* sed unum *esse* *Dei*
Idem *esse* *Divina*, *non* *Universalis*, *in* *negate*
nec *predicabilis*, de pluribus.

Adverte 2°, quod *vox* *ipsa* ponit, in defi-
nitione ad excludendum, sonum, sonus *enim* fit,
ex collisione, duorum corporum sonorum, adin-
vice fortiter, percussorum, *vox* *enim* procedit
ab ore, a aliis quam certa ruginum, in instru-
menta hoc distinctio *extenta*.

Instrumenta quod *non* *guttur* *lingua* *Palatum*
Et *quod* *dentes* et *quod* *labra* *similiter*.

1° 2°.

verte altera parte
harum

De, in exponendo, et predicando, sit simpliciter, et absolute Universalis.

Universale in exponendo, sic definitur, est id quod aptum natum est esse in pluribus. seu unum universale est unum aptum, in se multis, et hoc universale alio dicitur Male seu Metaphysicum, seu fundamentale, seu primum intentionale, seu Nam tractatum ad intentionem.

Universale in predicando, sciendum quod sit vox passiva, seu vera proprietas Universalis, in exponendo, appellatur alio modo formale, seu Logicum, et ideo intentionale. Præ autem passiva, Universalis, in exponendo, nam ad esse in pluribus, seget predicari, de pluribus, juxta illud dicitur De Proprietate ponit esse in hoc est aliquid predicat de aliquo, et esse prius in illo his promissis.

Dico predicabile, optime definitur sic est Vox apta, nata, predicari de pluribus.

Præ bonitas definitionis, hoc definitio dicitur Græce et diffinitio est bona, quia patet à conditionibus definitionis, bonæ, cum declarat, ponit vocem Græce, quia vox Græca, convenit voci, in communem, quæ à Grammaticis vocatur, An proprium et appellativum, ita Græce voci incomplexæ, quale est ipsum predicabile, et in voci complexæ quales sunt Propositiones. Et convenit et Individuo, quod non de pluribus, et de una particulari, predicat. Reliquæ particule, loco differendæ ponuntur, atque sic dicitur apta, nata, predicari, ut ostendat,

Dico 2do. predicabilia et huiusmodi sunt species differentia, Proprium, et Accidente.

Et quot et modi predicandi, tot et predicabilia d. huiusmodi et modi predicandi, et huiusmodi et huiusmodi predicabilia, per partem, quia ex modis predicandi colligitur unum predicabile. non propter quod quidam predicat, aut predicat in quid, aut in quibus, si predicat in quid, tunc aut de pluribus specie differentibus, et tunc est genus. aut de pluribus non differentibus, et tunc est species. si vero predicat in quibus, tunc in quale differentiale, et tunc est differentia in quale accidentale, et hoc expliciter, et convertibiliter, et tunc est proprium, et non convertibiliter, et tunc continentur, et tunc est accidentale. Et huiusmodi et modi predicandi, consequenter et predicabilia, modo intelliguntur.

Scilicet idem aliquid est aliis, et dicitur de diversis differentibus, ab aliis propter plures modos dici. Itaque idem dicuntur aliqua plures modis, imo non 2do specie 2tio genere, Non eadem quod est et Non ut Mercurius, Sullig, Ciceronis: in definitione ut homo et animal rationale et proprium ut homo, et risibile. et Accidente ut Mel, flavum, et idem, mel dulce, liliis candidum et odoriferum. Species eadem et quod eadem specie collocantur, ut it.

16
Ut et individui Petrus, et Paulus.
In eadem et quod eadem In eadem illogi
proximo, seu remoto collocant, v.g. Hec Por
Leo, &c. sub aali ite, Por, et Porcum, & sub
stantia, Divina seu differentia, illa et dicunt
itidem, Implicita, amo nro 2do spee 2tis
Inore.

Numero diversa seu differentia illa et quod licet
sub eadem spee ponuntur per numerationem.
in, seu unitate, a se differunt, v.g. Petrus,
et Paulus &c.

Spee deveniunt quod v. sub diversis speciebus
collocant, ut Alexander, & hinc Bucephalus,
& equo, v. ipsa specie deveniunt, ut hinc Leo
Pter, &c. In eadem deveniunt quod v. diversis
Inentibus, tactum subveniunt, ut hinc, et quor
cum, v. diversis terminis et hinc et qualitate.

Solvuntur et nullae objectiones.

Obijit amo predicabilia et tria duo, Eo
in 2do. Propter am modi predicandi et tria
duo, in eorum patet, quod ex modis predi
candi colligitur nunc predicabilia.

Et dicitur: 2do am, modi predicandi et
tria duo, In eadem deinde In eadem Nego, quod
sic assignantur 2do et dictum in Conclusionem.

Obijit 2do, dant plura predicabilia quod
2do, Eo in et 2do, Propter am, dant am, quod
non est singulare, nec tria est In eadem v. In eadem,
dant.

datur Individuum Vagum Persona sup-
positum quod dicunt de multis. Et si plu-
ra qm 2. Et negando An ex eo fundamen-
to quod quid excludant à ratione Universa-
lii predicabili. Et quid et quidem En. qm n̄ ē u-
nivocum de individuo Et ago, patet infra.
Quod unde etiam quod ad personam et sup-
positum patet respectus qd si illorū
sit predicatio maioris identica, idemq; sibi at-
tribuitur

CAPITULUM I. Sum.

De Individuo.
Author ideo incipit tractationem ab Indi-
viduo qd sit fundamentum universalis
in predicando hicq; illud definit ac divi-
dit.

Dico 1mo Individuum definit sic ē id
qd de uno solo particulari predicat tibi,
Petrus, Paulus, Joannes, predicant de rei:
pna, hęc definitio ē essentialis. Et hęc de-
finitio statat in genere et differe. Et ē specialis
Per ans. In hac definitione, particula qd
tenet locum generis, reliquæ particu-
læ, differentia p illas em differt ab o-
mnibus predicabilibus, cum hęc de mul-
tis dicat.

Nota 2mo Individuum expliciter cum sit
nempe 1mo intentionaliter et 2do
intentionaliter

intentionaliter,

Individuum 1mo intentionaliter, seu materia-
liter sumptum, denotat ipsam naturam, individua-
lem, v.g. Naturam Petri.

Individuum 2do intentionaliter, seu forma-
liter sumptum, denotat intentionem, indivi-
dualitatis, seu importat naturam coarctatam, 6
2da intentione exibilitatis ad vultu superius
v ad se ipsum.

Nota 2da Nra q^{da} solet appellari Individu-
um 1mo intentionaliter, sumptum, et hinc
Persona, hypocritae, anima beatitudo, res na-
turae Petri, huiusmodi, Nra q^{da} significat
Individuum, 2do intentionaliter sumptum
et hinc: Individuum singulare, particulare
et oppositum.

Nota 3^{ia} q^{da} illa definitio competat Individuo
2do intentionaliter sumpto:

Nota 4ta q^{da} Auctor noster, Individuum
1mo inten: sumptum, sic definit: Individu-
uum est q^{da} versu aliquo, sc: visu, au-
ditu, odoratu, gustu, et tactu, v offactu,
p^{er}cipi p^{ot}, qualia et omnia quae in hoc Orbe
continentur, ut Galli, Stella, aqua, terra,
h^umo, L^umo, et alia t^{am} elementa quam
elementata.

Nota 5ta q^{da} Individuum adhuc possit de-
finiri sic: est id q^{da} ultimò sp^{eci} 6ta Item
2do

Ido p. Etymologiam, Nōis et id qd̄ dividi
n̄ p̄t in aliud, Ido a Porphyrio sic Indi-
viduum est, cuius collectio, proprium ita ē
in uno, ut non sit in aliis.

Proprietates Individuales continentur hoc virtute

Forma, Figura, Locu, Tempus, cū Nōi San-
guis Patria et Septem quæ non h̄i unq̄ ^{quis} et alter
Por formam intelligi complexio, p. Figuram, line-
amenta vultus, por locum, ea pars terre, in qua
quis natus ē, por Tempus, momentum, quoq̄
formatus et in lucem editus, ē p. Nomen p-
prium, cuiuslibet vocabulum, p. Sanguinem
familia et Parentes, p. Patriam, Provinciā
in qua natus est. pat̄t qd̄ ista omnia si-
mul juncta, n̄ spectant eidem individuo i-
dem ne qdem duobus.

Dico Ido Individuum dividit in Vagum
et determinatum.

Vagum est, qd̄ rem singularem indetermina-
te significat ut v.g. qd̄d hōo aliq̄s leo, Dicit
vagam, q̄a dum aliq̄s d̄r ignorat an sit Pe-
trus, an Paulus, unde vagat mens ante igni
cognoscat.

Determinatum ē, qd̄ rem singularem determi-
nate significat, ut Petrus, Paulus Ioannes &c.
Individuum determinatum fit tripliciter, No-
minatione, denominatione, circumscriptioe,
Sexto

Suppositione et p^a Antonomasiam.

Nominacione cui ostendit res particularis p^a N^{ra} determinatum proprium, v^g: cui d^r Petrus Paulus. Et.

Demonstracione, cui ostendit res particularis p^a N^{ra} demonstrativum, v^g: Hic homo, ille. Et.

Circumscriptione, cui ostendit res particularis p^a suas, proprietates sibi soli competentes, v^g: Evonzer varthaginius, id est, Sapiens.

Suppositione, cui ostendit res particularis p^a suppositione, seu ex hypothesi v^g: B. V. M. Filij, intelligit p^a hypotesin Petrus Dominus.

Per Antonomiam cui res particularis, per nomine communi intelligit, de Penona pitantio: n^{ra} v^g: Apotolus, Philo, id est, Arit^o.

Adverte q^d in omni individuo 3^a it^a distin-
guenda, scilicet N^{ra} 1^a individualitas, 2^a it^a N^{ra},
individualitate affecta, ac N^{ra} singulari, deni-
gnata Dum est d^r individuum tuu^m predicari,
de uno, intelligendu^m est, de ipsa N^{ra} individua-
litate affecta, ut de N^{ra} Petri, hanc em^{endat} de
uno tuu^m predicari, ostendit individualitas in se, est
et n^{ra} posuit pluribus, tribus, nam hoc N^{ra} Petri
repetit in impositionibus, pluribus hominibus,
tribus, et individualitas, in Comuni d^r de hac
et illa, individualitate.

Solvunt n^{ra} nullas Objectiones.

Ob^{er}tra Am^o, dictu^m, individu^m est in de p^aribus,
Et.

Quod si non solum male definitur sed nec definiiri debet.
Erit autem omne indefinibile, debet statim in non
et diffiniri, et individuum caret, quoniam et diffiniri cum
sine soli specie, operatur ut constitutiva quod est
indefinibile. Deinde individuum est singulare,
iam autem singulare, sed artem in meth.
physicorum Cap. 15. est indefinibile. Quod dicitur:
Individuum est indefinibile ut dicitur hunc, et illud
determinatum secundum modum, qualiter, et ut
Petrus, quod ut abstrahit ab istis modis particu-
laribus, cendi, et in communi subditum, Ne.
Itra Individuum subditum, in communi, et in
est individuum, sed univocale, cum dicitur de plu-
ribus, quod simpliciter individuum, ut individuum
est non est definitibile. Quod dicitur: Autem Individuum
sumptum in communi est universale, determina-
tum, accidentali, et formaliter Ne.
Itra 2do iura 2do dicitur quodlibet res, creata
realiter existens, est determinata, et singularis,
quod non dat individuum vagum, Quod dicitur: Preterea,
quod non dat individuum vagum, formaliter vagum
in sua intentione, et in cognitione intellectus,
et quod capiat res, vagum, denominatione, Ne.

ALUJ Etum.

De Specie.

Quoniam species est proximior Individuo, ut ex
illis immediate coalescent, ideo ante quoniam
in hoc cap. efformatione, definitione, et divi-
sione, pertractabimus.

Quantum ad amul, Dico, qd species ex Individuis
efformat p. intellectus, sic imprimis: videt aliq
multa Individua eandē nād et p. mittere har
bentia, eg: qualiant Lerus, Bullus, &c: postea
hæc Individua, p. sensus externi, cognita mit
tunt sui spec, seu imaginē, ad sensus comu
nē, phantasiā, et alios sensus, internos, i
qly, nāc species cognoscit, seu phantasma.
Deinde intellectus, agens, p. dictum, phantasma,
& sensibili facit, intelligibile, separando illud
a Māa, depurando a conditionibus, depuran
tibus individuonibz, sc: Forma, Figura &c:
Depuratumq; sic p. sentat, et imprimet, intelle
ctui, p. spibili, tandem intellectus p. spibilis de
lo phantasmate, seu illa specie intelligibi
li informatus, et infundatus, exit in opera
ōne, ac intra se producit, verbum mentis seu sp
i, expressa cognoscendo. Idem vāc p. dicitur.
p. cūc illis inferioribus, illam nād abtra
ctā, quam sibi species impressa representat. C
haecenus, tēma intentio q; deniq; Ad intell
ctua p. spibilis se reflectendū. Super cognitione
sua tēnomq; nād, in illa specie expressa reu
centis ordinem, seu respectu uniformem,
ad multa inferiora, Individua comparat,
illud ad eō, illiq; ordini, seu respectui attribuit
Nā, species atq; hōc modō, efformat species.
et hōc ē idē intentio. Ille idē intelligendū.

De p. m.

Ingre quod ex Specibus, efformat et sic de
alijs.

Hinc sciendum quod cognitio sit duplex, Imò
intentionalis, et 2do intentionalis,
Cognitio 1mo intentionalis, est tendentia
in objectum aliquod, 2dum ea omnia,
quæ illi competere possunt, à parte rei: quæ
lis est cognitio naturarum, unius, cuiusq;
rei.

Cognitio 2do intentionalis, est tendentia
in objectum, aliquod, n' jà 2dum ea, quæ
illi competere possunt, à parte intellectus,
qualis est cognitio Invenio, Speces, Subjecti,
2o predicati. Et Dr autem, 2do intentionalis,
ideo quod intellectus noster, 2danò forat,
aliter dr reflexa cognitio.

Quantum ad 2dum, scilicet ad definitionem,
Sciendum prius speciem accipi explicitè, Imò
Grammaticè p' speciem primitivam, v' denotat
va, 2do Physicè p' formam et pulchritudinem,
rei, 3tio Metaphysicè, p' formam
exemplari, seu ideam, sicut Plato na-
turas, específicas, ideas, vocavit. 4to
Logicè scilicet pro Natura quæ subicit Gre-
ti, estq; comunicabilis, pluribus,
nro

16
Nro differentibus, et hic in qta acceptio-
ne, agimus his pmissis.

Dico Species definit à Porphyrio sic: Species
est id, quod predicat de pluribus nro dif-
ferentibus, in quid patet hanc, definitio-
nem, esse rectam, qia quod ponit loco Gen-
eris, reliqua particula loco differentis itaq;
de pluribus nro differentibus, dr ad dif-
ferentiam Generis, jam vò, in Quid ad dis-
tinctionem differentis, proprii et acciden-
tis, ut patet infra.

Quantum ad 3um dico 1mo, Species dicitur
explicitè, in Subjubilis et Predicabilis.

Species subjubilis, est, de qua Genus predikat
in Quid ut vq: hoc de quo predikat Ans.

Species predicabilis est quod predikat de suis
inferioribus, vq: hoc de Petro Paulo etc.

x Salis species huius supra definita.

Nota qd. una eademq; Species diversis
respectu, sit subjubilis, et predicabilis.

Dico 2do adhuc Species dicitur, explicitè, in
subalternam et infimam.

Species subalterna seu intermedia est quod
Ita

Ita est Species ut nunquam possit esse Genus,
vg: Animal respectu Suavis, Vivens, respec-
tu Corporis, & Species,
Species infima seu specialissima est, quod ita
est Species, ut nunquam possit habere reuocatum,
Generis vg: hoc respectu Petri, Pauli (Vg: qd
Secundum Cap: melius in Arbore Dorphyrij pate-
bit. ALUJ Imum.

De Genere.

Quando quidem, Genus ex Speciebus, colligitur,
ut Species ex individuis, ideo post Species
recte de Genere, idq: prius de acceptione,
postea de definitione, tandem divisione, ejus
dicendum.

Quantum ad primu Dico hoc Non prius, sc:
nus, simpliciter sumi, primu pro Familia,
ut dicitur Genus Lechicu, 2do pro Principio
et origine, unde aliquis ortum trahit,
idq: u a pattu, vg: Agellone, u a Pa-
tria, vg: Polonia, Secu pro qualitate rei
alicujus, bonu u malu. sic dicitur Genus,
vitu, Genus mortis, 4to grammaticu,
pro Genere Masculino, feminino, &c:
Secu.

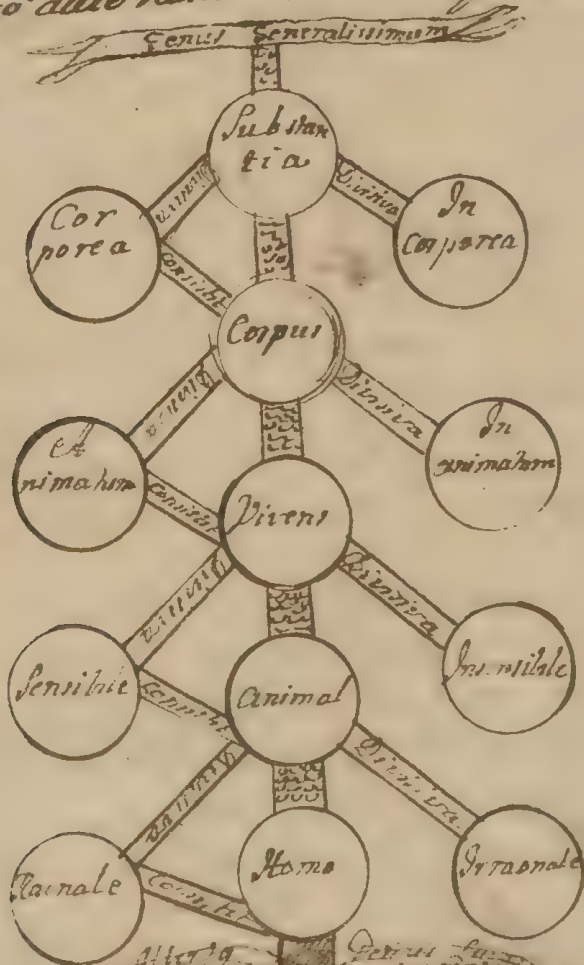
Itō Locō sc: pro eo cui subyciunt, spēs
et talē, Genus definimus, Et dividemus,
Quantū ad 2dūm Dico Gñus definit, sic
ē id quod predicat, de pluribus, spēs
differentibus, in Quid univocē, patet,
qd hęc definitio sit bona, ponit quod
locō Gñōis, reliquę particule, locō dif-
ferentię, itaq; dr de pluribus Specie,
ad differentiam speciei, quę de pluribus
nrō dr in quid ad distinctionem, dif-
ferentię proprię et accidentis, quę pre-
dicant in quale.

Dr Univocē ad differentia Analogorū,
et Equivocorū.

Quantū ad 3m, Dico Gñg dividitur
dupliatōr, in Generalissimum et subat-
ternū,
Gñus Generalissimum, seu Supremū,
seu summū est, quod q cum sit Gñg
Spēs ēē non pōt. ēē ē, vq: Substantia,
Quantitas, et cetera Predicamenta.
Genus Subalternū, est, seu interme-
diū, quod cum sit Gñus Spēs ēē pōt.
vq:

3^g: Corpus, Vivens, Aut.. —
 quod melius patebit, in hoc opposito, sche-
 mate, vulgo Arbor Porphyriana ob simi-
 litudinem, à suo auctore nuncupata dr,
 ut em. Arbor, nalis habet radices, stipitem,
 et ramos, ita et hae Arbor, intellectualis, loco
 radicū, sit Individua, loco trunci, species et
 Genera loco autē ramos tenent differentia -----

CAPITULUM Secundum.

De Differentia.

Sunt predicabilia in quid sequitur in quale,
quod ad sunt explicita essentialia et accidentia
et alia principaliter agimus, de essentialibus,
idque de Differentia, Definitione, et dictione ejus.

Quantum ad definitionem differentia à Porphyrio
definitur sic, Differentia est id quod
dicat de specie v. mo de differentia
in quale essentiali. pluribus.

Sunt bonitas definitionis ead explicet naturam
differentia. Et deducit, ponit Quod loco
Generis, reliqua particula loco differentia.
De pluribus specie v. mo Quia differentia
Generis seu subalterna est (Sunt bonitas
animati. Et explicat de pluribus specie.
differentia ut in primis et in secundis
est de pluribus nro. ex: rationale de 1o.
mo, Paulo ex: Dr in Quale ad differen-
tia Generis et speciei Dr essentiali ad
differentia propriam et accidentis.

Sunt, alius 24 definitiones differentia, à
Porphyrio desumpti. Ima differentia est
il, quod species excedit sui Inq 2da
Differentia est id, quod species excedit sui
Sunt ea quod à eodem genere, Et ad dif-
ferentia est qua differunt a se singula

Ita differentia est qua una species distin-
gitur ab alia

Quantum ad Divisionem.

Dico 1mo differentia est duplex Divisiva
et Constitutiva.

Differentia Divisiva est ^{quod} eadem opposita sibi dif-
ferentia in duas species dividit ut Cor-

porale et incorporeum dividit substantia

Differentia constitutiva est quod addita sibi non
constituit speciem, ut Corporeum additum sub-

stantia constituit Corpus, Animationem
additum corpori constituit 2um evum.

Dico 2do differentia hoc utrague est duplex,
aliarum suprema, alia media, scilicet sub-

alterna, alia infima seu specifica.

Differentia suprema est quod nullam rem inter se aliam
agnoscit ut Corporeum et incorporeum.

Differentia media seu balnea est quod mediat
inter suprema et infima differentia ut
animationem et inanimatum Sensibile et in-

sonabile.

Ad hoc sufficere differentia suprema Media
et infima simul appellat 3°

generica, sed alio quod constituit speciem sub-

alternant quod fit esse 4°

Differentia infima seu specifica est quod
supra se nullam habet constitutivam speciem in se

man

nam v.g. Ratio sine irrationale Pruz-
tum.

Seco 3us. adhuc differentia est 3^a 2^a 6^a.
mutuo propria et maxime propria.
Diffca. Similis, est quod facit differre p^{er} acci-
dentia v.g. n^oi albus differt a nigro et idem
n^oi sedem differt a se ipso stante.

Differentia propria est, quod facit differre
p^{er} proprietates suas inveniuntur v.g. Cor-
vulus differt a cigno, oculi coruli a nigri-
cantibus &c.

Differentia propria maxime, seu propriissima
est quod facit differre p^{er} essentia v.g. h^{oc} dif-
fert a Probo p^{er} rationale.

6us A^{us} 9um.

De Proprio.

Est predicabile in quale essentiale regit
quale accidentale. Ergo convertibile solum
primum Unde de acceptione, definitione et
divisione ejus agemus.

Quantum ad amum.

Proprio sumit 2os modos primo pro eo q^{uo}d
appetit soli et non omni v.g. competit soli hui-
medico est huius sed non omni. 2do quod
venit omni sed non soli v.g. est huius
appetit omni huius et non soli.

Hic pro eo q^{uo}d venit omni soli sed non comp

vg: dormire et vigilare dicitur omni soli et
animali sed non semper.

2to dicitur suavis proprius pro eo qd conve-
nit omni soli et semper. vg: hnd ee nubile.
ign d ee in summo calidum.

Scias qd priores 3or modi ptineat ad accidens
estq 2ten modis constituit hoc predicabile.

Quantus ad 1du dei: definitionem.

Proprium 2to modo sumptus dii definit
est id qd predicat de pluribus speciebus vel
nro differentibus in quale accidentale ne-
cessario et convertibiliter. Hec definitio est
bona, quod ponit loco generis, Reliqua
particula loco differentie. Ut de pluribus

ga proprium genericum vg: mortale, qd est
proprium viventis predicat de pluribus
speciebus, v is proprium specificum vg: nubile
de pluribus nro. Scilicet Petro Paulo, predicat.
Et in quale ad differentiam generis et speciei
Et accidentale ad distinctionem differentie
Et necessario et convertibiliter ad differentiam acci-
dentis. Etine.

Scias, quod proprium intrinsecus predicabile,
ad inferiora in ordine speciei fit
si e proprium genericum v speciei subde-
terminat predicat de pluribus speciebus diffe-
rentibus. Si est speciei proprium infundat de
pluribus nro differentibus.
Quantus ad 2du dei: Divisionem
Proprium dividit explicito in genericum et

et specificat.

Primum Genium est qd dicitur Geni utrius
proprium substantia dicitur habere vitam
plurimam viventis, et mortale.

Primum speciei utriusq, qd dicitur speciei infir-
me et xq, nobile huius, humile equo, nobili-
le Leonis, &c.

De Accid. et Tomum.

De Accidente ultimo predicabili.
Post predicabile in quale accidentale necesse
ario invertibile, sed quale accidentale con-
tingenter sic: Accidente, id est, quo ad defini-
tionem et dicitur examinandum.

Quantum ad definitionem?

Quidem simpliciter definitur. Accidentem est id
qd potest abesse et adesse sine obiecti corruptione
ne. Sic: albedo potest abesse et adesse pueri
in pueri corruptione parietis. Accid. Accidentem
qd nec dicitur nec species nec differentias,
nec proprium, semper inhaeret obiecto.
Adverte quod haec dicitur definitionem, spectant
accidenti mater, seu primo intentiona-
litor dicto. Etio dicitur sic. Accidentem
ut dicitur predicabile seu dicitur intentione
suntur sic definitur. Accidentem est id quod p-
dicitur. Leptotenus, in quale accidentale utrius-
q, generis, &c. Definitio haec explicat nam
accidentis. Et est bona. Propter Antecedens
Et Quod locum Genio, reliqua a particula
hoc

loci differentie dr in Qualitate ad differ-
rentiam generis et speciei dr accidentis de
ad distinctione differentie, dr contingenter
ad differentiam propriam pro hac definitio ex-
plicat nam accidentis.

Quantum ad Divisionem.

Accidens uno dividit in Inextricabile seu
Logico seu predicamentale seu Physicum
seu immo intentionale.

Primo scilicet Inextricabile, opponit essentia rei,
ut si hic definitio est

Secundo scilicet predicamentale opponit sit autem
et dividit in 9. Genera scilicet Quantitas &
Qualitas. &c.

Primo Accidens dividit in separabile et in
inseparabile.

Accidens separabile est quod facile recipit se-
parari a subiecto ut sanguis a dormitione
& ab alio animati.

Accidens inseparabile est, quod difficile unum
quod recipit separari a subiecto, ut
vapor a nube, dulcedo a melle seu can-
tate, &c.

Scias, quod sufficit in accidente separabilitas
per intellectus facta, hoc est sufficit ut
essentia recipi sine illo ut potest non
necessario iuncta. ad illam de proprio dici
non potest ligaturum necessario iungitur,
sed essentia ut potest aliquid essentia
Primo dividit Accidens in partem qualem
et

Est albedo in pariete. Et privationem
quale I non in hie defectus visionis
in oculo.
Hic dividit accidens in illud quod est in
rebus sensibilibus, ut odor cum aromatis et illud
quod extrinsecus advenit ut color in veste
pictura in tabula.

CALUJ Titm.

De Communione seu communione et differentia
Predicabilia portionem inter se conveniunt portionem
disconveniunt ut patet ex sequentiis.
Conveniunt in eo quia omnia predicantur de pluri-
bus et quidem univoce, excepto accidentale.
Disconveniunt in eo quia alia predicantur in
quod ut quod et specie alia in quale est differen-
tia propria et accidentalis.
Predicabilia in quibus disconveniunt in eo quia alia
predicantur in quibus de pluribus specie differ-
entibus ut in quibus, alia in quibus de pluribus non differ-
entibus ut specie.
Predicabilia in quibus differunt inter se, quia alia
predicantur in quibus essentialiter ut differentia, alia
in quibus accidentale, ut propria, et accidentale.
Hic predicabilia in quibus accidentale discon-
veniunt quia alia predicantur in quibus acci-
dentale negantur et oppositum ut propria
et alia in quibus accidentale contingenter quod
admodum predicantur accidentem, et hoc est
ante de predicabilibus.

L. B. C. R. Titm.

De Predicamentis seu Categorijs.
Iterum abq. retinebitur partibus, in una
agoras de Antepredicamentis, in 2a
de Predicamentis, in 3a de postpredica-
mentis. PARS Ima.

De Antepredicamentis.
Antepredicamentum est quoddam, ut non est
necesse vid. ad simplicia predicamentorum
cognitionem,
Antepredicamenta in genere et 2a definitio:
nos, Divisiones, et Regulae.
Antepredicamenta in specie et 3a definitio:
nos, Divisiones, et Regulae. Divisiones duae
logorum, et Denominativorum, Divisiones duae
locorum, et Rerum. Regulae duae Cognationum
et Divisionum, quae omnia abq. capitibus ex-
pediemus. Pars IIa Ima.

De Definitionibus.
Dicitur, utraque definitio est per: Univocam
Analogiam equivocam et Denominativorum de q.
singulis. Quartum ad Univoca
Univocaliter synonymia, quae habent eandem
non synonyme, et eadem eandem definitionem
vg: homo, Bestia, etc. sunt univoca quia est illis
non remaneat tal et eadem ipsa definitio
operatur. Omnia enim sunt Animalia, Omnia
in existentia, sensitiva, quae est definitio
Ipsi, Alii enim est quidam sensus in eis
Univocantia et duplicia univocantia uni-
vocantia

Univoca Univocantia est nra communia
sua superiora predicantia de inferioribus qd sal. 1100

Univoca Univocata est res ipsa talibus No-
minibus qd est qd. Petrus nomen est proprium hoc
conceptu adhibet. Et:

Quantum ad equivoca.

Equivocaliter homonyma est quod habent
idem Nm commune, sed diversam Nm defini-
tionem qd. Canis respectu cyderis ad trahi-
talem attrahens et piceis Monni. est equi-
vocum, nam in his singulis, diversa est hujus
Nm definitio.

Equivoca est dupliciter equivocantia et equi-
vocata.

Equivoca equivocantia est Nm communia et
superiora predicantia de rebus, sub se po-
sitis qd. Canis de cydere, Qali et piceis equi-

Equivoca equivocata est res ipsa talibus No-
minibus qd est qd. Canis attrahens, Canis pice-
is, Canis trahens.

Item equivocantia dupliciter a Canis et a
Millo.

Equivoca a canis est quod res ipsa et
imposita qd. Gallus vini et Gallus galina-
reo.

Equivoca a simili est quod ex consuetudine,
rebus et imposita, et hanc aliter appella-
lant analogia. Inter univoca et equi-
voca medium tenentia vocantur, qd Rex
est Nm equivoca a consuetudine repertum
Regis vite et pectus.

Quoniam qd analogum
Analogant quod habet idem nomen commune, defini-
untur eo nomen eadem quidem eandem, simpliciter
et voce diversam, ut: Rex nomen commune vivo
et picto, definitio vero Regis est eadem eadem quidem
tamen in quantum scilicet Rex pictus representat vi-
vum, Divina vero simpliciter, quia vivo vera
et essentialis definitio Regis competit idcirco
per minus, picto vero tamen adhibita et per po-
tenter.

Analogia est explicata, Analogantia et Ana-
logata.

Analogantia est nomen superiora respectu
inferiorum, ut: Rex respectu substantiae, et
accidentis, Rex respectu vivi et picti est
analogum analoganti.

Analogata est nomen his nominibus sub-
jectis, ut: substantia et accidens respec-
tu Regis, Rex vivus et pictus respec-
tu Regis.

Quoniam Analogata est dupliciter Attribu-
tionis et proportionalitatis.
Attributionis est quod habet idem nomen commune
et rationem nomen eandem eadem terminum
nomen, diversam voce eadem modum, quo
illam respiciunt, ut Divinum derivant
a divinitate, quia principaliter, attribuitur
Deo cetera vero quod Deum respiciunt di-
cunt Divina, a divinitate quod est inde-
dit nomen dicitur Divina, quia a Deo facta est
Chen.

Chorus di Divina quæ respicit Divinam
Sacrorum di Divina quæ Deo ministrat
Sed et di sanguis patris noster reperit in
Uterio altera dicunt, cō sara, quod huius
cūnt sanctor, si natus, Janus dr, quod
inducat sanctor dicit Medicina sara
gā illam causat quon gā illam servat.
Deambulationis quæ disponit.

Analogia proportionalitatis sunt, quæ habent
idem nō commune, et rationē nominis simi-
le ad proportionem, ut per e' male:
quæ proportionalis, respectu pedis mensa et
datis gā hōt nō commune gressu et mo-
do simile ad proportionem, nam sicut
per datus sustentat datus ita per mensa
mensam. Quatuor ad Denominativa.

Denominativa seu Peronymia, quæ
aliquo veniunt aut nō appellatiōe
sola caru differentia, id est determinatione,
ut: sapiens, denominat à sapientia,
Grammaticus à Grammatica,
Denominativa à Rhetoribus ^{appellatur} conjugata
Denominativa et duplicia, Denominantia
et Denominativa.

Denominativa denominativa et, vocari
nā eae forma in alio modo sumpta,
id est sive subalternas sive auctores.
Sed à quibus res tales denominant ut
Animalitas, albedo, nigredo, humanitas

Logici hęc Denominantia appellant
abstracta Grammaticis substantiva.
Denominativa denominata it̄ ip̄a sub-
iecta. et res ab ip̄is vocibus seu formis de-
nominationem accipientes ut eg. paries
albus denominat̄ ab albedine, hō ab ho-
minitate.

Logici hęc denominata appellant concreta
Grammatici unā adjectiva.

Nota, quod abstractū ē id quod signifi-
cat formam ip̄ā sine subiecto conceptū
ut albedo, nigredo.

Concretum ē id quod significat formam
simul cū subiecto ut eg. album nigrum.

CAPITULUM 2dum.

De 2do. Annapredicamento hoc est
de divisionibus.

Divisiones numerant̄ ed. sc. vocū et re-
rum. Quantū ad divisiones vocum
Voces dividunt̄ explicit̄ in complexas
et in incomplexas.

Voces complexę sunt quę cum alijs con-
iungunt̄ in significando. Eg. Petrus est
albus.

Voces incomplexę sūt quę per se 2do pro-
prie in significando ut lapis hō.

Quantū ad Divisiones rerum

Res dividuntur in latitudinem et
accidens. juxta illud sumus cetera tracta,
sumus cetera tractando caecum non
Indus dicitur quidem orbe fuit de:
in subitantiis et accidens.

Substantia est uno p se subitantiis.
Accidens est. En in alio subitantiis seu in alio
res.

Accidens dividitur in tres sc: in quantitatem
qualitatem, relationem, passionem et actionem
ubi quando utrum et habitum. Et de his
omnibus, hic parte eda.

ALPHABETUM.

De his. Accidens predicamentum
hoc e de Regulis.

Regula est deus alia cognatorum alia di-
versorum.

Regula cognatorum hoc est quando ut-
rum de altero predicat tamquam de sub-
jecto tunc quidquid attribuitur predicam-
to attribuitur in et subjecto ut in hac propo-
sitione hoc est al. hoc est subjectum.

Al e predicatum, tunc quidquid at-
tribuitur alii attribuitur in et huiusmodi est
attribuitur alii quod est videtur, Regula, Sub-
stantia. Et in et huiusmodi ista omnia attri-
buenda est.

Adverte ita regulam valere in ipis quae
attribuuntur uno intentionaliter si vo-
lunt quae ad intentionaliter referantur.

ita, falsa e' predicatio Aal e' Inq. Eo mi
et hoc est Inq. u' v'o ita Corpus Eri
vens, E' m' hoc est Corpus Substan
tia et vivens.

Quantum ad Regula' diversorum.
Regula' diversorum seu disparatorum
h'c e' duor' Inq. et non subalternativ
porum, dicend' si species seu differen
tia, ut q'a Aal. et dicend' si diversa g'ne
ra, non subalternativ' posita. Nam Aal
ponit sub Substantia, vivens, sub acciden
te qualitati, Item m' aliud e' species ani
malis x: hoc est leo &c. aliud v'o e' spe
cies scientie, scilicet Physica, Mathematica,
&c. Item differentie a' aliis et rationale
et irrationale, scientie v'o speculativa
et Practica.
It' non subalternativ' posita, nisi obstat e
andem e' differentia, ut patet in Aalivi
vont' quor' posteriorum sunt in priori.
est autem subalternatio unig' sub altero
positio, ut eg. Corpus est, subalternum,
quia ponit sub Substantia, E' vivens est
subalternum q'a ponit sub Corpore &c.
Substantia et hoc sufficiunt de Ante
predicamentis

P. A. R. S. Eda.

De Predicamentis seu categoriis.
Tam hoc excepto capite' principali contra:
bit m'o Capiti, Categorij, correspondente.

In quorū singulis quid quid ager titulus in-
dicabit.

Cal. P. 1. 1. Articuli Proemiale
De Predicamentis in Communi.

Capitulum huius puncta 4, in amo naad et gen-
tiam predicamentorum, author explicat in 2do
artu declarat, in 3tio differentiam a predi-
cabilibus in 4to quid reponunt et quid reji-
unt a predicamentis inquirunt.

Quantum ad finem.

Predicamentum græce Categoria dicitur, i.e.,
predicamentum est coordinatio quidditativa
generis et speciei, ad sub. et supra, explicat
hæc definitio. Dr coordinatio quidditativa ge-
neris et speciei, seu predicabilium, idq. ad
excludenda entitatem quod si possunt quid-
ditative ordinari hoc est ita deservi ut
unus sit eorum superius et predicat de altero.
Dr ad sub et supra hoc est idem subiectionis
et predicandi subiectionis et predicabilis
litteram

In quavis enim predicamento superiora
et inferiora reperiunt, in uno quodam su-
premo genere quod nihil est superius
ad individua, quibus nihil est inferius.

Quantum ad modum Predicamentorum
Predicamenta qualiter dividit in 10 pre-
dicamenta, quod est primum, Sub et su-
pra idem Quantitas ad Qualitas 4to
Relatio seu Actio, 6to Passio, 7mo
ubi, 8vo Quando quum Sitas, 10
Habitudo.

Halitus & haec omnia & medicamenta continet.
per hoc distillatio
per hoc distillatio *terrore refrigerat uton.*

hoc dissolvo in aqua frigida refrigerat utro.

Rursus Graecus et Latine idem sonant. Quantitas
Arbor significat substantiam, Forer Qua-
ritatem, Servus Relationem, Forer Qua-
ritatem, Refrigerat Actionem Uter, Lapis
nam Rursus Ubi, Graecus Quando, Stabo
atum, Tunicatus Habitum, Explicat
bonitas dehinc, tot et predicamenta
ta, quod et genera suprema seu quali-
ta, et genera sunt suprema et co-
et predicamenta. et per partem, nam
predicamentum est supremum genus, Nor
propterea tot et suprema genera quod sunt
generales modi essendi et non sunt
generales modi essendi. Et et suprema genus
in se probat Nor quidquid est in se
in se substantia, et in alio, si est per
se substantia, ut homo angelus, lapis cu-
si substantia, si autem est in alio de acciden-
tem, nam autem eundem potest, non enim
explicitum est in alio. Primo est in alio ita
ut accidens, ut illud extendat et vice
quantitas. Idem est ita, ut illud refertur ad
aliud et vice est relatio. Primo, est in alio ita
ut illud qualificet, et in se modificet
et vice est qualitas. Idem ita est in alio, ut
motus aliquid extrinsecum, quod in se
fit explicitum. et primo statat in
ut in alio a quo et ita est alter.

11
Ubi, et notat ut objecto ex quo ut
et sic erit proprius et notat ut mensuram
durationis et sic erit Quod. Ubi, notat ut
mensuram extensionis locali, et sic erit,
Ubi, et notat ut aliquid per modum certe cu-
jusdam captationis partium, locali ad lo-
cum, et sic erit situs, et notat per modum
ornamenti super additi et sic erit habitus
vel virtus, Hinc.

Inter, alia predicamenta esse necessaria
quale est substantia, alia restringentia qua-
lia est reliqua predicamenta, seu modum,
Et alia est absoluta, ut substantia Quan-
titas, Qualitas, alia respectiva ut Rela-
tio, actio, Passio, Ubi, Quando, Situs, et Ha-
bitus, Quatio ad Differentiam

Predicamenta ad predicabilia non con-
ueniunt in hoc, quod habent non a predicamen-
to, differunt autem, quia predicamenta
sunt res receptacula, sive res in ordine
dispositae. Predicabilia vero est sine earum
res et appellationes, quibus illae res tan-
quam tribus assignantur et a se mutuo
separantur. Quatio ad Ultimum.

Silicet ad ea, quae reponuntur, et quae
reijciuntur, a predicamentis.

Quae reijciuntur a predicamentis.
Conueniunt hoc clerticho Compleantur conui-
gnificanti, fictum, Polyphenon vox lo-
gicæ

Deq. excedens privatis partibus
Explicat per complexum intelligunt. Propositi-
o. p. significans, intelligunt. Simpliciter
munda. seu voces ex. nihil significan-
tes nisi ad aliquid, ut et omnia, nullus &c.
p. fictum intelligunt voces fabulosas &
ut Symon, Corbanus. p. vox logicæ in-
telligunt. Entia rationis, per Deum, intel-
ligunt. p. per ordinem. Maxime Deus
nec est entis p. p. Deq. est infinitus,
omnis p. p. in nulli limitate est
in istud.

In nullo Deq. est, detentus carcere rer.
Per excedens, intelligit. p. transcen-
dens, et eius promittens. quod et unum
verum, bonum, et his opposita, nihil
falsum, male &c. per privatio intelligit
carentia seu absentia forme et p. p.
cécitas. Et: per partem intelligunt,
tam partes essentielles, ut et materia et
forme; quam integrantes, ut et membra,
per &c.

Quod respondet in predicamento. Etia
stinet hoc dictio.

Vox una simplex rebus acinna locan-
tia p. p. finita realia tota.
Hoc est ut aliquid ponat in predica-

11
camento Conditiones has debet habere. Primo
debet esse unum, non duo ad unum sed quod
se significat unum. Secundo debet esse simplex
non compositum. Tertio debet habere inco-
modatum modum significandi, id est ut si su-
per sit aliquid substantiale exprimat rem
abstracto, si vero accidentale nunc abstracto.
Quarto ut non sit nihil, sed verum ens. Quinto
ut sit per se non vero per accidens. Quia ta-
le nullibi est reperiibile. Sexto ut sit finitum
non infinitum. Septimo ut sit reale non ac-
tuum fictitium. Octavo ut sit completum,
hoc est ut conveniat in compositione alteri
solvunt nonnullae objectiones.

Obij. Primo Universalis est S^g & et Pre-
dicamenta sunt S^g. R^g negando inegre.
nam Universalis est, modi quibus unum
respicit multa ut propriis in se vix. Pre-
dicamenta vero se suprema Genera vix.
Predicabilia. licet si sint duo S^g,
modi respiciendi multa inferiora attan-
ment si se suprema Genera rerum
predicabilia, ut dictum est supra.
R^g iterum dicitur si solum duo Genera rerum,
S^g sic non so. Propter. Ans. Quidquid
est per se subditur v. in aliquo, est
v. Substantia v. Accidente. Quia Genera

est 2. Genere sumpta. n. autem specific
significat. Accidens ut patet dividit in quæ
Predicamenta.
Dices atra. Et plura erunt Predicamen-
ta quoniam 20. Probi illatum Accidentis
Predicamentum ari quæ 2. et Substantiæ.
erunt quam decem plura. Probi ne-
quentia. Quot modis dicitur unum oppositum
toti id et aliud dici debet. Et. Ar. 2. Dis.
Quot modis dicitur unum oppositum, tot
et aliud oppositione speciali et perfecta id
oppositione generali et imperfecta ita aser-
va. Nego taliter autem oppositum substan-
tiæ et Accidentis.

Obij. 2do Unum est principium a quo omnia
procedunt. Ar. 2. Neg. Et et predicamentum
est unum. Respondetur patet quia predi-
camentum et principium unum est Ar. 2. Dis.
Ans. unum est principium effectivum seu
extrinsecum. Accidens autem unum est prin-
cipium formale univocum quod est de ratione
predicamenti. Nego aut.

CA. 2. Unum. Anni

De Anni Predicamentis scilicet Substantiis.
Quoniam tractatus est in primis de Predicamen-
tis et pertractandis illa in specie transit
Auctori incipiendo a substantia id est eo

quod hoc ait nobilior et minor pro
commentis alij idq. facit Amb. definitio
nom. ad. divisionem, etiam proprietates ad.
terendo quod et Nos faciemus.

Quantum ad Definitionem.

Substantia definitur esse est ens reale
per se existens ut: Angelus homo Leo etc.
hæc definitio est bona habet enim Gen.
et Differentiam per Genus non per Ens qd
subnit cum accidente quare differentia per
se per se substantiam per quod differt ab ac-
cidente.

Nota quod substantia recte dicitur substantia
quod ideo quod accidentibus subit ut
homo quomodoque et panem subit color;
item recte dicitur a. Substantia quoniam per
se subsistit et aliis non indiget, ut ut ut homo
est Leo Panis Paulus etc.

Quantum ad Divisionem.

Substantia dividit simpliciter in primam et secundam
substantia prima seu singularis est quod
neg. dicitur de subjecto neg. est in subjecto
ut sunt Individua etc. et Paulus etc.
Et autem prima quia primo a. Nam per se
ut quia prima a. sensu cognoscitur, et quia secunda
substantia per illam constituitur, unde et
prima substantia ideo proprie et
dicitur substantia.

Substantia igitur seu principalis est quod non
est in subjecto et per se substantia

Quia et Species ut: Ad hoc dicitur quod
Substantia quod est ratio a natura producta
et a sonu cognoscitur, et substat accidenti-
bus dicitur quod est ratio a natura substanti-
ae. Quod ad proprietates.

Numquam igitur substantia non est
in subjecto et ratio est quod ipsa est sub-
jectum, Subjectum autem non potest inesse alii
subjecto quod alias daretur per se ad in-
teritum quod non videtur dicitur quod est substantia
stante nihil est extraneum.

Nota quod licet aliqua videantur esse
extranea ut aqua et ignis et alia nihil
ominus talia et similia non sunt extrane-
a sed substantiae sed sunt extraneae
qualitatem et accidentales dispositiones.

Ita substantia non recipit magis
et minus hoc est non intendit hoc
remittit, et ratio est quia intensio et re-
missio est per qualitatem nulla est
et hinc hoc est quod amor non est magis
hoc quam puer sed amor. Ita substan-
tia eadem non recipit extranea, non
simul sed successive, et partes idem per
se successive albus et niger, petrus et
giglius et diligens. Et ita substantia
est dicunt de primis univocis ut ygho

de Petro Paulo de. Oto Substantie.
unde significant hoc aliquid 2do qua-
le quib. Hoc est, Substantie unde signi-
ficant Individua, ut Joanne Petram de.
edd Enora et spes, ut hominē et Ad.
de: Sub reperiunt in Predicamentis
Omnia excepto Deo, tal Corpora quam
incorporea, illas sive elementa sive ei-
mentata idest mixta,

Est P U S 2dum.

De Quantitate 2do Predicamento.
Quamvis Quantitas, quo ad ordinem digressi-
onem prior sit et ~~relativam~~ substantiam sub-
sequat quā Quantitas, nihilominus ne-
cessarius ordo, de quantitate agere jubet.
Siquidem hęc materia insequitur.
Secundummodum om per se quatuor in eo hinc
intran. Denique, ita forme omnia acci-
dentia p quantitate recipiunt in sub-
stantiam, in qua ut in subiecto. in-
viant, sicut in substantia 3a consider-
amus, ita et in quantitate. Definitionem
Divisionem et proprietatem.

Quantum ad Definitionem.

Primo Quantitas definit communiter, put
est Accidens rei: Quantitas est Acci-
dens reale in alio existens à qua rei
denominantur quantel ut ex eodem
Quantitate est aliquid inagnum.

Alum crasum profundum de:
Quantitas definit edo vi juxta suas
proprietates: Quantitas est decedens
extensivum subtrahend in partes,
et earum ordinativum, ut v.g. in
corpore humano, Quantitas hinc patet
quod substantia hinc sit tanta v. tan-
ta in Petro Paulo, et quod ordo sit
in partibus, ut caput sit extra manus
manus, extra coxae.

Quantum ad Divisionem.
Quantitas dividit in continua et discreta.
Quantitas continua est, cujus partes eo-
dem simili termino terminantur ut por-
tes lineae puncto superficiei, lineis,
corpus superficibus, Tempus in-
stantibus termino idem communi copu-
lantibus.

Nota quod terminus eundem terminu
nem intelligendum est principium usque,
et finem alterius.

Quantitas discreta est, cujus partes nul-
lo communi termino copulantur. ut v.g. nu-
merus denarius est quantitas discre-
ta, quia illius partes, nulli communi
termino copulantur. qui terminus est.

us partes ut initium et alterius finis
A invicem ut discretæ et separatae.
Quantitas continua dividit in 3 q.
species rei: in lineam superficiem,
Corpus, locum et tempus.
Linea est, longitudo sine latitudine et
profunditate.
Superficies est longitudo et latitudo sine
profunditate, ut v.g. superficies e' mensæ
æque. Corpus est id q'd sit longitudine
latitudine et profunditate ut v.g. liber
scannum panis. &c.

Locus e' superficies Corporis æternitatis
Ani immobilis ut v.g. Locus Cathedralis
superficies aeris, quæ ambat et ætat
Cathedram. Tempus est mensura motus
et quietis totus huius et posterius, cujus
partes momento seu instanti copulantur
ut Quadrans, hora, dies, septimana
Mensis, annus &c. Et e' triplex scilicet
vix præteritum et futurum.

Quantitas discreta dividit in duas spe-
cies, in numerum et rationem. Numerus e'
multitudo ex unitatibus selecta ut v.g.
10 ex 10 unitatibus, Unitas vero quæ
est principium numeri, adeoque non quoddam
quod refert ad quantitatem, seductive

Omnes partes orationis, ut et litterae
syllabae &c.

6^a A. P. U. J. 3um.

De Qualitate s^{ci}. predicamento.

Quoniam absoluta et priora repletivis
idco ante relationem prius Auctor tractat
de qualitate, quae se habet, ex parte, for-
mae respectu ordine post quantitatem, quae
se habet ex parte Materiae. Facit au-
tem hoc s^{ci} 9 punctis s^{ci}mo definiente
qualitatem, 2do species ejus adducendo,
3^{io} proprietates ejus assignando.

Quantum ad definitionem.

Qualitas ab Auctore sic definitur. Quali-
tas est accidens, absolutum, 2do quod una
quodque res, dicitur esse qualis, ut secundum
nigredinem nigra, albedinem, alba.

S. Thomas, Qualitatem sic definit.

Qualitas est sicutum dispositivum sub-
stantiae, et hoc definitio, est Essentialis,
Disponere enim substantiam, hoc est da-
re modum et determinacionem substantiae,
est itaq^{ue} formalis qualitatio.

Adverte quod illa definitio, prior sit des-
criptiva data enim est effectum qua-
le enim denominationem est effectus qua-
litatis. Quantum ad speciem Qualitatis.

Species Qualitatis et per se habitus et
dispositio, 2da naturalis potentia et im-
potentia, 3a Sapio, et Ratio qualis-
tas. 4ta forma et figura.

Habitus inter species exprimunt quiddam
per se vocabulis quia in eis perfectum et
imperfectum differunt ideo sunt tria per se.

Quantum ad species animae.
Habitus est qualitas firmiter radicata
Subiecto, difficultor mobilis ab illo. et vir-
tutes et scientiae firmiter radicatae
in intellectu.

Sciis tres. quod habitus sit ex se anima
Grati, quia in anima subiectas. ut
virtus et scientia. 2da Corporis, et
quia incorporea velut in subiecto pro-
prio residet, et robur, velocitas.

Sciis 2do adhuc ex duplici habitu veli:
acquiredum et infusum.

Habitus acquiredus est qui per laborem et fru-
gum exercitium comparatur ut in virtu-
tibus et artibus. Infusus. qui a deo infunditur
per specialem gratiam ut est habitus fidei.

Speci. 3e.

Dispositio est qualitas facile mobilis a sub-
iecto ut in qua quis inchoat effectum veli diale-
ctica, vel philosophia aliquid ex illa vel
brevisse poterit ab eadem prima in

Dialcos, Lione, eo quod parum et iniquor
fecte videtur.

Quantum ad 2da speciem.

Patet potentia est vis quaedam re-
bus generata, per quam magis potentes
se ad aliquid fortiter agendum. et igitur
ad amandum. Nihil impotentia est
ineptitudo naturae ad aliquid petendum.
et igitur ad amandum.

Scias quod in hac specie 2da qualitas re-
ponitur in eo omnium eadem elementum
lapidum Plantarum et animalium.
vires et pueriles potentiae naturales et et
vis purgativa, vis generativa, semina,
item vis reproductiva carni &c.

Quantum ad speciem 3am.

Lapis est qualitas, quae cito oritur et cito,
perit, ut Rubor ex percundia.

Lapsibilis seu cadibilis qualitas, est af-
fectus quod longo tempore durat cum,
Subiectum afficit, et pallor ex agri-
tudine carnis, diu preverat.

Scias, quod in hac specie reponuntur
Lapiones et animi et et ipso metus
dolor, quam corporis et
agritudo albedo. Sanitas, frigus caliditas.
Sonus, et alia objecta, omnium.

Quantum ad 4ta speciem.

Figura est qualitas resultans ex terminatione quantitatis in rebus artificialibus. *v.* Figura est qualitas una vel multis lineis comprehensa *v.* Statua *v.* *stia*, Domus, Mona, Ecclesia, sunt *figurae*. Forma est qualitas resultans ex terminatione quantitatis in rebus naturalibus *v.* Forma hominis, Leonis &c. Forma et figura differunt a *stia* hoc *v.* *v.* Formam circuli picti dicitur figura. Hinc patet. quod reponunt in hac specie.

Quarta de proprietatibus.
Proprietas *v.* *stia* Qualitas habet stragium, scilicet calor et frigus. Frigus habet proprietatem non venit omni speciei qualitatis siquidem forma et figura. 2da Qualitas recipit magis et minus hoc est intendit et remittit. *v.* calor in aqua potest intendi et remitti. Etia 2da qualitatem res dicuntur similes et dissimiles, *v.* *stia* Paries unus est alteri parietis simili secundum albedinem et hoc proprietas venit omni colli et semper qualitati.

Ad 4um

De Relatōe q̄to in ordine Predicabili
Post Predicamenta generalia sequuntur respec-
tiva quia in Relatio est ad alius Predica-
mentum inter Respectiva ideo de illa hic
statim agendum est. Definitionem Divisionem
et alia requirita examinando, et
Proprietates adferendo.

Quarta ad Definitionem.

Relatio definitur sic. Est accidens, Reale, cujus
totum est ad aliud se habere. Relatio sic
potest defini. Relatio est modus reputatus
habitudinis duorum extremorum inter se. Explicat
Ista definitio de Relatio accidentis, ad re-
movendas relationes increatas et divinas,
quæ nequeunt dici accidentia. Et Reale,
ad excludendas relationes ac rationis,
Et cujus totum est ad aliud se habere
ad excludendo alia accidentia predica-
mentalia, cui quidem licet relatio convenit
cum conceptu emergenti qui dicitur esse
in, differt tamen ab illo tamen per ratio-
nem formalem conceptu proprio qui
dicitur esse ad id est ad aliud se habere.

Quarta ad Divisionem.

Relatio in Realem et Relationem
rationis dividitur.

Relatio Realis quæ reperitur inter extrema
Realia ut inter Patrem et Filium

Prig. et sorvud.

Relatio realis est quod est inter extrema
rationis eg inter Prig et speciem.

Relatio realis dividit, Edo. in creatam et
increatam. Relatio increata est, quod est
inter Personas Divinas scilicet inter Deum
Patrem et Deum Filium. &c.

Relatio creata est quod est inter res crea-
tas eg inter Patrem et Filium sonum.
et Inud. Sed relatio creata dividit in re-

lacionem recordandi et relationem adun-

di. Relatio adun est est, quod ita conjun-
git duo extrema et unum in altero et
epo. et intelligi non potest ut est eg Relatio est
inter Patrem et Filium sonum et Inud.

Sed quod talis Relatio aliter appellatur Pr
dicamentalis et Mutua.

Relatio adun dici est, quod reperitur inter ea ex-
trama quorum unum sine alio et se intelli-

gi potest seu reperitur inter ea quod primario
dicunt absolute ad unum eo respectum

eg talis relatio inter scientiam et in-
sibile inter sonum et inodibile.

Sciam quod talis Relatio aliter dicitur trans-
cendentalis seu non mutua.

qto Relatio adun est dividit in Relationem

Equiparantis et Disquiparantis.

Relatio equiparantis est quae veniat inter
extrema eiusdem generis ut cum dico Socio
est Socii Socius. Simili simili simili,
et qualem equalem. Et Relatio disquiparan-
tis est quae veniat inter extrema diver-
si generis. ut inter Patrem et Filium &c.
Et Relatio disquiparantis dividitur in
Relatio impositionis et Superpositionis
Relatio disquiparantis impositionis est
quae veniat inter extrema quorum unum
est nobilitas altero vero: Dns ad servum.
Pater ad Filium. Relatio disquiparantis
superpositionis, est contra: quae ven-
iat inter extrema quorum unus est
ignobilis altero ut Filius ad Patrem ser-
vus ad Dnm.

Quae requirunt ad Relationem.

Et Dupliciter. Late loquendo requirunt
duo scilicet Fundamentum et Terminum.
Fundamentum est res a qua procedit
Relatio utrumque. Pater Dnm, Terminum
est Res ad quam tendit et in qua
finit Relatio utrumque. Filius Patrem.
Ante loquendo ad Relationem praedi-
camus quod requiritur etiam Subjectum
Reale 2do de Fundamento reale

edo ratio fundendi realis quod alias dicitur
fundamentum proprium. 2do ter-
minus realis et realiter existens qui
alias dicitur correlativum. 4to tandem di-
tinctio realis inter fundamentum et ter-
minus. In quibus predicamentis fundantur
relationes.

¶ In quibus in substantia in Qualitate et Quan-
titate. In substantia: ut Relatio Patris ad
Filium, servi et Domini. In Qualitate ut est
relatio equalitatis et inequalitatis par-
vis et magni. In Qualitate relatio simi-
tudinis et dissimilitudinis ut v.g. parvis
altus est simili altum paulo.

Quos sunt causas efficientes relationes.
¶ 3or. Prima Nam v.g. inter Patrem et Fi-
lium 2da voluntas et accipitur v.g. inter
Præceptorem et Discipulum. Moralem
et Legem. 2da fortuna. v.g. inter
Vindictam et iram victoriam et Victorem.

Quantum ad proprietates Relationis.
Proprietates Relationis ut v.g. una Rela-
tio est ubi contraria deducitur
quod hæc contrarietas est impropria
scilicet talis quia unus eadem ratione non
est aliud sed autem proprio scilicet tali.

qua unum expellat aliud v.g. Pater respe-
ctu Filij non est filius. Ita Relativa di-
scipiunt magis et minus. idcirco non
dico se sed ratione fundamentorum
v. maxime vs qualitatis ut patet de al-
bedine in qua fundat relatio similitu-
dinis. Ita Relativa dicunt ad Vocationem
tam. ut Pater et Filij Pater, Filij est
Patris Filij alia est alati alia et alati
est aliorum alatum. Ita Relativa sunt
simul natura. id est posito uno rela-
tivo, ponit alios, et sublato uno, tollit.
v.g. Patre posito ponit Filij et e' utra.
Ita Relativa sunt simul cognitione id est
cognito uno cognoscit aliud v.g. cogni-
to Patre cognoscit etiam quod ha-
beat Filium.

Nota quod proprietates ista et ista sunt
proprietates isto modo sumptae.

Quae reponunt in hoc Predicamento.

Omnia quae respectu Predicamentali
significant esse sunt Nomina dignitatis
Imperator Rex Dominus. iive officiorum
ut Consul Iudex Professor iive sanguis.

nullo ut Pater Filius
sive affinitatis ut ceteris novem a. sive,
vigna res ut haec de scriptura. sive
sua haec optia adjuncta comp. requisitio-
ne ut Indiscipulus contabundus concollega

AGLI. SUM
De Predicamento actus.
Ab hoc capite incipit auctor tractare pro-
dicamenta quae sunt in respectiva d. ex-
terne. Cuius em relatio dicit respectum
interiorum. Et quidem pro de actione.
Definitionem, Divisionem et proprietatem
adforendo. Quantum ad Definitionem actionis,
Actio pro. definitur sic, Actio est id est
quod est agere. Et sic, est motus seu
applicatio agentis ad Patientem sic Cale-
factio est actio ignis in aqua quam
calefacit. Definitur pro. Actio est cau-
salitas causa efficientes. Seu est actus
secundus potentiam operativam eius v.g.
Combustio est actus caloris seu causalitatis
potentiae operativae ignis ut Causa effici-
entis. Quantum ad Divisionem
Actio pro. ratione objecti dividitur in
immanentem et transcendentem.
Actio immanens est quae agit in ipso agente
nec in re seu imperationem externam tran-
sit ut est intellectio verbi d. i.
Actio transiens est quae ab agente transiit
in re seu materiam subjecti. Externam
seu in passivum.

Seu in passum vg. Calorificatio in aqua, 2do Actio
Transiens dividit ratione principij in Naturali-
lem, Artificialem, et Violentam.

Actio Naturalis est, ut vg. motus, levium, sursum,
graviorum deorsum.

Artificialis est multiplex pingere, canere saltare &c.

Actio violenta est, ut vg. motus levium, deorsum,
graviorum sursum.

Actio Naturalis dividit ratione termini in
Substantialem et accidentalem.

Actio Substantialis est ut vg. generatio, corruptio.

Actio accidentalis est ut vg. diminutio, alteratio.

Actio Transiens, ratione durationis di-
vidit, in Instantaneam, et Successivam.

Actio Instantanea est, quod fit in instanti ut vg. gene-
ratio, corruptio. Sic: Actio Successiva est, quod fit
successive ut alteratio loci multoties.

Actio Transiens, ratione finis dividit in Civilem, et forensis ut est accusatio,
Judicatio. In publicam, ut est Reipublicae defensio. In dome-
sticam ut est rei familiaris administratio.

Quantum ad Proprietates.

Actio 1a, quae actio suscipit Primariam, vg. Calorificatio,
irritatio, singulationi, 2do actio suscipit maiorem et
minus vg. ferrum candens, magis urit, quam tor-
rens, et haec proprietates, ducuntur a ratione qualitatis.

Actio 2a, quae actio suscipit 2to modo sumptis, Actio semper in-
fert passionem, ut vg. simul cum illa.

Quia repaunt in hoc Crasolusamento.

Quia Omnia verba, quae a Grammatico, activa vocantur id est,
sive significatione tantum ut adulor, miror, sive obedi,
et significatione ut secare, legere docere. &c.

Adverbia, quod verba vocantur tantum activa, ut vg. timere
vivere, studere, potius ad passionem referuntur, quam ad actum,
ab ea, specie quod ei obicit, recipiendae passionis posse
clara manifestum seu immutant.

De Praedicamento Passionis.

Actio 3a, quae actio suscipit 3to modo sumptis, Actio semper in-
fert passionem, ut vg. simul cum illa.

Quoniam ad unum Passio definit communiter sic dicitur
Primo id est id quod dicitur pati et dicitur
Passio est actualis receptio terminis, seu vir-
tutis seu a quo agitur transmittit
in passum Definitio prima est essentialis et de-
scriptiva. Quoniam ad Divisionem.

Passio tot habet divisiones quot et alteri ratio quia
Passio est effectus actionis, unde quot modis di-
cimus agere totidem modis dicunt res pati
si in quas agimus. Itaque alia passio est interna
nisi quod est effectus actionis incommutabilis
ut intellectus, alia transiens, quod est effectus
transientis ut Caliditas alia substantialis
ut generari corrumpi. Et alia est accidentalis
talis ut alterari, alia naturalis ut levitas
suum ascendere, alia violenta, ut levitas decer-
sum propelli. Item alia est animi et dicitur
gaudere alia corporis et vapulare.

Quoniam ad Proprietates
Proprietates sunt 2. Prima Passio habet propria-
tatem ut frigiditas caliditas et dicitur
magis et minus ut magis et minus caliditas
est. Itaque semper inferi actionem seu inferi
ab actione ut dolor a Passione.

Quod reponatur in Predicamento.
Omnia passiva et Naturalia. Quoniam verba idem
non sunt quo ad vocem quam quo ad si-
gnificationem ut oracere, vapulare dicere
oracere.

APUJ. Imum

De Predicamentis. Ubi.

41
Quatuor hic agemus sc: definitionem divisionem
species et proprietates enumerabimus.

Quantum ad definitionem

Ubi definitur ~~modo~~ ubi?

Ubi est id 2do quod dicitur esse in loco.
Definitur 2do ubi & accidentem resultans in re
locata ex circumscriptione loci, seu breviter
ubi est loci notatio ex: in Schola in foro
&c. Quantum ad Divisionem.

Ubi dividitur ~~modo~~ in Divinum et Creatum.

Ubi Divinum est presentia Dei in omni loco
ratione immensitatis. qua omnia implet
unde aliter dicitur ubi repletivum.

Adverte in quod ubi Divinus est precipue
solum quod est veluti Thronus eius in quem
sunt in eo digne et relucet justitia et et
et laetitia Dei tanquam in nobiliori opere
unde addit inscriptam Ubi nonnulli
locus est et terra scabellum pedum meorum.

Ubi creatum dividitur in spirituale sacra
mentale et circumscriptivum.

Ubi spirituale est presentia rei spiritualis
ad corpora quod presentia est in Angelis per
operationem seu per applicationem ad vir
tutis unde tale dicitur aliter definitivum.

Ubi sacramentale est presentia unius substan
tie sub accidentibus aliorum, quod in ea
consona est.

Ubi Circumscriptivum seu quantitativum est,
modus quidam, priviens, in Corpore.

ex eo

ex hoc in eo quod sit in loco. Et hoc ubi
Circumscriptum dividit in ubi naturale et ar-
tificiale, in totale, et parziale, in commu-
ne et proprium.

Quantum ad Speciem?

Species ubi numerantur 6. Antebetro, deest su-
sum deorsum aextremo et aini et retru
et has efficit positio, cujusvis Corporis.

Quantum ad proprietates?

Sunt he 3. Ima ubi non habet stratum
2da n' suscipit magis et minus 3a se-
cundum ubi res dicuntur distantes et propin-
que. Quid respondent in hoc predicamento

Omnia hinc per quod respondent ad in-
terrogationem ubi deus quod significat
res in alio loco. Item habent in hoc
predicamento omnia accidentia loci ut sunt
ante et retru.

CAPUT Quartum:

De Predicamento Temporis.

In hoc Cap: agitur 3. Definitio divisionis et
Proprietates.

Quantum ad Definitionem:

Quando definit sci Quando e id 2do
quod dicimus e in tempore, e.g. 138,
hodie, hodie, aune, &c.

Definit 2do descriptivè sci,

Quando e Notatio temporis seu Quando e

Adjunctia.

(script.)
Tantum illa quae potius moventur ut si illa quae sunt quae
ut terra, quam illa quae partim moventur partim
quiescunt ut animalia. Originalis est qui pendet
à potentia operativa animalis, ut est stare
sedere jacere. Artificialis est qui fit ab
arte ut ista columna. Domus Mansio &c.
Situs dividit 2do in Spontanum et Viol-
entum. Spontanum est qui fit ab appeti-
tu, ut in brutis v. à voluntate ut in
hominibus. Violentus est qui fit à vi-
olentia hinc est plexus, aut fortuitus si
fortuito accidit, ut si quis precipitatus
dormiens in caput staret, aut casualis
ut si lapis cadat deorsum. Situs divi-
dit in 3os. in proprium et communem.

Quantum ad 3um.
Species situs sunt 3ae. Stare, jacere, sedere.
Stare convenit corpore erectis, ut arbori-
bus, jacere convenit corpore prostratis
et hoc explicit proprie, supine et obli-
que, Sedere convenit partim erectis par-
tim prostratis ut quibusdam anima-
libus. Quantum ad proprietates.
Iste sunt 3os. Una Situs non habet
contrarium, 2da non suscipit magis et
minus. 3a Situs proprie et affert
Substantie et soli arboribus.

Quod reponunt in hoc predica-
mento.

Omnes propositiones corporum
quas respondet et quomodo se habet
aliquid.

Aliquid in loco, ut sedet stat. &c.

CAUSAE ICMUM.

De Ultimo. Prodicamento quod dicitur Habitus.

Examinabimus 3a Definitionem, Divisionem
et Proprietates.

Habitus definitur sic: Habitus est Corporum in eorum
quod circa corpus sit adjacentia.

Sic Habitus est: accidentem resultantem in subiecto
vestitum ex adjacentia indumenti et armorum.
Extra quod hic habitus offert in specie qua
littor sit ille, dixerunt subiectum bene in male
in ordine ad naturam, hic autem resultantem
ex adjacentia vestitum, circa corpus.

Quantum ad Divisionem.

Habitus est duplex Naturalis et Artificialis.
Naturalis est ornamentum a natura
descriptum ut arboribus folia animalibus
pili piscibus squammæ.

Artificialis est qui resultat ex adjacentia
vestitum arte comparatum sive ille sit
totus quod nimirum totum vestitum vesti-
ent ut, saluum, sive partem quod sui
partem rei vestiunt ut pili. &c.

2do Habitus dividitur Artificialis in Sacrum
et profanum, Regium et Senatorium, Ple-
beum et Ecclesiasticum, Religiosum et Pæ-
dum &c. Quantum ad proprietates.

Proprietates sunt duæ sic dicenda sunt
sed potius oportet commemorare. Nam a
Habitus habet utrumque tamen in proprio
seu privative ut vestitum et Pædum &c.

210 suscipit magis et minus, Nam una
altero fit magis vel minus.

Quod respondetur in hoc predicamento
¶ Omnes dictiones habitum significantes,
sive ad velamen sive ad cultus corpo-
ris spectantes ut armatus galeatus
annulatus. Appendix.

De omnibus Predicamentis.

Scias unam rem diverso respectu posse
spectare ad diversa predicamenta.
¶ 19. hoc ut est Ens per se ponit in sub-
stantia ut est Quantus ¶ 20. dicubitalis ¶ 21.
dicubitalis, in quantitate, ut est talis hoc
est doctus, ¶ 22. callidus in qualitate, ut est
Pater ¶ 23. Filius, Dominus, ¶ 24. servus, Dux
¶ 25. Miles &c. In Relatione, ut ¶ 26. docet,
in actione, ut studet ¶ 27. docet, in Passione,
ut est in Schola, ponit in Ubi, ut hodie ¶ 28.
¶ 29. totus ponit in Quando, ut sedet ¶ 30.
jacet, ponit in Situ ut est vestitus auratus
annulatus, ut pileatus spectat ad habi-
tum. ¶ 31. A. H. S. 3a.

De Postpredicamentis.
Postpredicamentum est modus quidam, insequens
ad predicamentum.

Postpredicamentum definitur tria. Postpredi-
camentum est doctrina de predicamentis
complementum.

Postpredicamenta sunt 3a. primum est genus,
¶ 2a. species, ¶ 3a. modus, ¶ 4a. simul.

Itu habere. Cide. In. In. Caputibus.

Cal. U. S. Antum.

De Contradictione opposicionis.

Oppositio definitur: Est repugnantia de
omni semper incomplexo seu simpliciter.
ut in. Alii. Nigri. Et. Si Incomplexorum
ad. Differendum opposicionis quod est inter duas
sententias proprias. Et quod inferius.
Et hoc autem est inter terminos simpliciter.

Oppositio per contradictionem est

Relativa, Strana, Privativa, et Contradictoria.

Oppositio Relativa est Repugnantia inter
Relativum et quod correlativum est inter Patrem
et Filium. Et. Lateralis non potest esse Filius.

Oppositio strana est: Repugnantia inter duas
accidentia quod ubi in eodem Subiecto succe-
dere possunt, in Alterum. in ista natura ut
inter calor et frigus inter albulum et ni-
grum. Dicitur quod ubi succedere possunt.
quod strana impossibile est in eodem Subiecto.
simul esse in gradibus summis. Bene autem
in remissis sive illa strana sint mediata
inter quod dicitur medius ut inter albulum
et nigralum dicitur calor parvus, rubor, et vi-
ritas, sive. immediata. inter quod non datur.
medius ut inter virtutem et fortitum. Dicitur
namque alternitatem inesse a natura ad exclu-
denda accidentia naturalia ut est nigralis
in corvo, candor in canis. Talia omnia sunt

Oppositio Privativa est Repugnantia inter

Habitus seu formam et ejus privationem est
inter visum et cecitatem inter lucem et tenebras.
Privatio est duplex prima totalis 2da par-
tialis.
Privatio totalis seu perfecta est quae tollit et
habitu et potentiam ad illud. ut cecitas
et de hac dicitur quod a privatione ad habitum non
datur regressus.

Privatio particularis seu imperfecta, est quae
tollit actum non in potentiam ut est tenebra.
Oppositio contradictionis est: Repugnantia in-
ter rem simplicem et ejus puram negationem
ut inter hominem et non hominem inter ens
et non ens et haec oppositio est omnium maxima.
Sed omnia sine ulla medio, aliae autem sunt cum
medio aut per participationem aut rationem
per ablegationem.

ANU? 2dus.

De Latitudinibus Prioris.

Prior est particula ostendens modum juxta
quem una res aliam praecedere videtur.
Prior dicitur modis 3. scilicet hoc dictionem.

Tempore natura, prius ordine, dic et
honore.

Quoad causam. dicimus esse prius.

Tempore prius illud dicitur quod est antiquius,
ut Syberis prius est quam Roma
juxta illud ante Romam Syberis et tunc
annis mille regressis.

Natura prius illud dicitur a quo non valet
inexistentia sequenti, ut al. prius
est color albedine. ratio enim

45
dico Hoc est Gal. n. aut d. uis Gal. e. hoc.
Ordine prius dr. illud quod secundum
artu preceptu v. nri. succceptionem ince-
dit. uti in Galica definitione prior est di-
visione diuerso argumentatione.

Item prior numerus est prior 2do 2do
Sto. Et: Honore prius dr. illud quod
e. dignum et potestatis, v. g. Rex Roma-
torum Dominus. Seruo est prior.
Causaliter illud prius dr. deniq. quod
e. causa alterius, cum quo conuertitur in
Subjectu prius e. sua passione ut hoc
prior e. sua nobilitate ignis, calore.

Nota oppositio prioris posterioris totide
oppor. e. extra modis dr.

CAPITULUM 3um.

De Sortpredicamento Simul.

Simul e. particula demonstrans modis
quibz aliqua simul e. dicuntur.

Simul v. aliqua dicuntur totide modis,
quotet prius, nempe: 1mo tempore 2do
Natura 3to ordine, 4to honore. 5to
consecutione.

Natura dicuntur illa simul, quod licet si-
bi inuicem non sint causa et effectus et
se mutuo ponant et destruant. sic Ec-
clesiastica. dicuntur ee simul, nam posito uno
ponit aliud sublato tollit, v. g. posito Domino
necesse e. ponere Sacerdotem et e. extra. ut di-
uinitas dicuntur ee simul, cu diuinitas

Positis illis nonis divisum. v.g. homines ra-
tionales et irracionales nonis. Sed. et e' atra.
Tempore dicunt illa simul, quod in eodem
instanti existunt, v.g. duo gemelli. Sol,
et Lumen, &c. Ordine simul illa dicunt
quod sunt ejusdem ordinis v.g. Species,
quod sub eodem genere possunt. ut hoc
hoc res. &c. sub tali &c.

Honore illa sunt, quod sunt paria eodem di-
gnitatem v.g. Senator et Leo.
Consequentia illa simul sunt quod se mutuo
inferunt ut v.g. Visibile et rationale. pro-
pter quod cum est visibile ergo e' rationale et e' atra
est rationale & est visibile.

DE MOTU.

De praedicamento Motus.

Motus definitur sic est mutatio, per quam res
aliter se habet nunc, quam fuit ante.
ut cum ex ovo fit pullus.

Motus sumitur dupliciter primo latissime pro
quacunque mutatione et hoc modo a Lo-
gicis consideratur 2do stricto pro sola mu-
tatione successiva et de hoc Physici, illum
sic definiunt. Motus est actus potentiae.

Potentia quatenus in potentia.

Motus Speciei sunt 6. Prima generatio
2da corruptio, 3tia augmentatio 4ta di-
minutio 5ta alteratio, 6ta loci mutatio.
Generatio est mutatio, a non esse ad esse, et patet

In fine nascente.

Corruptio e' e' extra Mutatio ab eo ad non
e'e, ut patet in eodem fine moriente et
hi duo motus dicuntur ad Substantiam.

Augmentatio est mutatio, a minori ad mai-
orem ab maiorem ut cum huius, pingvescit.

Diminutio est e' extra mutatio a maiori
quantitate ad minorem, ut cum huius mor-
ciscit et hi duo motus terminantur ad gen-
tiam.

Alteratio est mutatio ab una quantitate ad
alteram oppositam extremam v. n. me-
dianam, ut ab albedine ad nigredinem
et rubedinem Et hi motus terminantur
ad gentiam.

Locutio seu loci mutatio e' Transitus ab uno
loco in alterum v. g. ex Schola ad Orato-
rium, in d. h. huius. Et hi motus
est ad Ubi. Hi omnes motus continentur
huc dictis.

Augere et diminui et corrumpi tu generat.

Accrescit et mutatur tu per multa loca vagatur.

CAPIULUM SEPTIMUM.

De Ultimo Porphyriticamento quod

Habere est Particula, est flabore.

quibus aliquid asignatur flabore.

Dicimus autem flabore q. modis.

Amo p inhaerentia et Quia ha gratia voluntas cogni-
tasci. 2do per Unionem sic vend habent
Sanguinem inhaerentia necessarium
vinum. Hic per possessionem sic.
Hic habet prediā v possessionem. Hic per
Relationem sic. Hic habet filium, Scien-
tia Objectum. Hic: Hic iuxta positionem
sic Cracovia a meridie habet Carminia
Equinoctia. Et hoc sufficient.
de Libro 2do.

L I B E R T R I U S.

De Definitione.
Haec enim egimus cum Auctore, de ijs quod
ad primam intellectus operationem spectant
sunt scilicet de vocibus simplicibus. quod tanquam
spectant ad 2dam ab hoc libro porro con-
ter docent. et in hoc quidam de definitio-
ne, tanquam primi ex duobus instrumentis
sciendi agimus cum Auctore unico.
Capite. Definitionem, Divisionem, et virtu-
tes definitionis adferendo.

C A P I T U L U M

De Requisitis ad Definitionem.
Dicitur quid agimus quod Definitionem
Divisionem et Virtutes, adferendo.

Unde

Unde ait *Petrus de Ardu.*

Definitio ^{est} *comiter* est id quod Definit explicat.
seu est Oratio, naturam rei et termini signi-
ficationem explicans.

Quantum ad 2dum.
Definitio in Communis dicitur *specificiter* in
Quid Nominis, et quid Rei.

Definitio, Quid Nominis est, quod cum vocis Nominis
dicatur, explicat ut *Comitatus* est qui consulit.

Definitio, Quid Rei est, quod quid rei est expli-
cat seu quod naturam rei per essentiam ex-
plicat. Ut *Philosophia* est cognitio rerum, *Divina* arbor,
et *hermanarum*.

Definitio in Specie est duplex. *Ima* Nominis.
quod est duplex. *Ima* *Catalonis*, 2da *Etymologia*.
legis *2da* *Catalonia* *Hora*.

Catalonia est cum vocabulum *Occurrit* expli-
cat per alterum notius, ut cum dico *fari*
id est loqui.

Etymologia seu *Notationis* est, cum vocem unde
de sit deducta explicamus. Unde quod cum
et significatum eius investigamus ut *Sol-*
stitium est *manu*, *Solpi* *Statio*.

Cathadiahora est, cum positis duabus vel plu-
ribus vocibus, Idem ne diversa significant
explicamus idque per earum definitiones seu

Difficilis p. quas significat illam de pre:
hendimus, ut ira p. est. Sed quod odium.
q. illa e. brevis hoc autem inveterat.

Ida rei definitio est duplex. Essentialis et Des:
criptiva.

Essentialis est. Oratio, explicans naturam
et Essentialiam rei vocabulis, de eode. predicat:
mento. Descriptiva e. Oratio explicans rem
p. accidentia propria v. communia h. ab alter:
is accidentibus et qualificativa. Poetis om:
nibus et Aristoteli propria.

Essentialis definitio est duplex Logica, Par:
tialis, et Generalis.

Logica e. quae stat quere et differentia ut
hoc est. Quod rationale. Et hoc e. de p. et
plena. Partialis est quae p. enumerat:
nem partium rem declarat, ut hoc est
qui stat Corpore et Anima. q. Corpus
et Anima sunt partes essentielles hominis.

Generalis definitio est, quae per causas rem
explicat, ut Domus est Structura, ex lignis,
et lapidibus. ab Architecto, gratia habita:
tionis extracta. Alii per Structuram
malis per lapides. Materialis per Architecti
tutem efficiens, per Habitationem causa effici:
ens exprimitur.

Adverte Definitionem Causalem bene iuta-
re una Causa v. duabus n. semper oritur.
Quartum de Sum.
Virtutes seu leges definitionis sunt 2. 1. bona
Definitio debet esse adequata suo Definito id est,
nec latior nec strictior seu nec plura nec
pauciora debet continere, quam ea in quod
definitur. 2da Definitio debet reciprocari cum
suo definito. 3tia. Definitio debet explicare
Naturam et essentiam, cui definitum pertinet
et differentiam ut sit Essentialis n. descriptiva
et quid sit n. quid nominis. 4ta debet esse
congrua apta et perspicua. 5ta Unius rei debet
esse tantum una definitio. C. puta essentialis
id est respectu unius et ejusdem Generis non
tamen descriptiva et respectu diversorum
Generum et haec sufficiunt de Definitione.

L I B E R. Alus.

De Divisione.
Sciendum Instrumentum Scientiae recipere Divi-
sionem, recte post Definitionem cui Auctore
recte Nobis explicandum est.

C A P U T. Tricimum.

De Requisitis ad Divisionem.
Requisita ad Divisionem sunt, 1. nomen na-
tura seu Definitio. 2. quidam Divisionis.

De Divisio Alio Virtutes et Conditiones.
bona divisionis

Quantum ad Definitionem.
Divisio sic definitur. Est Oratio totum, in sua
as partes distribuens, seu ut alij definiunt.
Definitio est Communionis est in minoribus seduc-
tibus communia.

Quantum ad Divisionem.
Divisio est duplex. Similis et dissimilis. ^{Divisio Similis est quae una}
^{in sua significatione} et haec est item duplex v. vocis in-
complexae & v. complexae.

Divisio vocis incomplexae est, de qua est
voca, in suas significationes dividit ut
Laurus, in Modum Cal. et Syderis. Laurus
Aries, in Syderis Cal. et Machina bellica
qua mueri arietant.

Divisio vocis complexae est cum Oratio
antiqua in plures Sensus diversos dis-
tribuit ut utiq. Scio milonem occidisse
Clodium item illud. Ego te vincam
Romani vincere posse. Haec divisio p-
propter vocis distinctio.

Divisio rei est quia res in suas partes di-
tribuit et haec est duplex. Alia Substantialis
alia accidentalis.

Divisio Substantialis est, quae rem in suas
partes Substantiales dividit. Et haec iterum
est duplex scilicet. Prima totius Universalis,
2da totius Specialis, Tertia totius inte-
grum.

Divisio Totius universalis seu potentialis est
cu' totu' universale dividit in suas partes
subjectivas v. m. in differentias v. g. *Al.*
quod e' totum Universale seu potentialis
dividit *Bovem* in *Leonem* &c. tanq'm
in partes subjectivas. Et *Al.* dividitur
in rationale et irrationale sc. tanq'm in
suas differentias. Similiter et *Species*
v. g. *homo*, dividit in *Adam*, *Sauon* et cetera
alia inferiora in individua velut partes
subjectivas.

Divisio Totius essentialis seu actualis est,
quando totum essentialis in partes ex
his actu componit. dividit. v. g. *homo* in *Ma-*
teniam et *formam* seu in *Corpus* et *ani-*
ma et hae partes sunt *Principia* non
partes *Metaphysicae* ejusdem *hominis* sunt
Al. et *rationalis*.

Divisio Totius integralis est quado totum
Integrale in duas partes seu in duo mem-
bra distribuit. et *homo* in *caput* et *pedes* *Ma-*
nus &c.

Adverte qd divisio integralis et essentialis
sit *Locu* et *Oratio*. frequentior vocat
partitio sicut illa sc. *Totius Universalis*
propterea dicitur divisio, *Oratio* est *Phy-*
sica.

Divisio Accidentaliter est quae res in par-
tes accidentales distribuit et hae similiter

Est 3plex una Subjecti in Accidentia 2da
accidentis in Subjecta. 1ma accidentis in
accidentia.
Primo Subjecti in accidentia e' modo albi.
Namque dividit per accidentia ut ex pa-
nibus albus e' albus albus niger.
Secundo accidentis in Subjecta e' modo ac-
cidenti quodcumq; dividit per Subjectum
ut albi albus e' cygnus aliud nix, aliud
he. Tercio accidentis in accidentia e' t
quando accidentis, quicunque. Predicamentu-
ti dividit per quodcumq; Nomina ut dulce
aliud e' flavum ut ex. mel. aliud album
ut lac. Saccharum.

Quoniam ad virtutes seu conditiones
bonae divisionis.

Prima 4. una divisio si commode fieri possit,
debet esse binomina. Dico si commode fieri
possit, quia necessitate exigente. debet per aliquid
in plura membra dividi ea tamen graviss-
sima ut fecit Artes dividendo qualitatem
in 4. species. 2da Divisio debet esse per
membra opposita sese excludentia id est
si non per propria saltem incommensurabilia oppositi-
onem quod est inter ea quorum unum non
est aliud, et sic dividit Ens in Substan-
tiam et accidentis. Substantia in totam

Et 2um. Hinc

Mala illa Divisio quæ terra dividit in Europam, Asiam, Africanam, Americam et Gal. lîam, qâ Gallia includit in Europa.

3ta debet eẽ adequata ratiõ dîvisio idest debet extrahere naturam cui dîvisi ita ut membra dîvidentia simul sumpta nec plus nec minus dicant quàm sunt dîvisum.

4ta Divisum sit majus qualibet parte dîvidenti. Hinc

Mala dîvisio illa, vel aliud eẽ rationale aliud sensitivum, qâ sensitivum æquat tali nam omne vel est sensitivum.

5ta Divisoria erunt, si hæc virtutes deficiunt, quemadmodum et definitionis, Alius virtutibus opposita virtia erunt et hæc sufficiant de dîvisione.

¶ I. I. C. A. Hinc.

De Locis.

Loc. Definitionem et Divisionem, duo sciendi instrumenta, antequam sum sci argumentationem aggrediar. Auctor, hoc Libro prius agit de Locis ex quibus argumenta oriuntur, itq; p sub Capitebus, Amo de Locis in Communi, 2do de Locis Partis. Quò de Assumptis, quod à Nobis faciendum esset, nisi facilitas in discendo et intelligendo Propositi, consequenter et ipsam argumentationem aliquid hic interjiciendum suaderet

51
Inoscitivè aliud à se representat, nil vq: Campana-
sonus, quia ad Ecclesiam pulsat, è signum quia
potentie nostre intellectivæ, aliud à se notitium
devotionem futuram, representat.

Quantum ad Divisionem:

Signum dividit multipliciter. Imò informale et
Instrumentale.

Signum formale è quod se ipso absq: opia sui co-
gnitione aliquid representat ut vq: Conceptus seu
Species expressa ab intellectu, sunt signa, item spe-
cies expressa sensibilis in potentijs exterioribus,
respectu aliarum, potentialium, qd ista si prius co-
gnoscimus, v. sentimus, quàm fit ea res, ipsas co-
gnoscamus, v. sentiamus.

Signum instrumentale est quod presupposita sui co-
gnitione, aliquid aliud à se representat, ut vq: imago,
Extensum, est. Signum instrumentale, qd prius è
prior cognoscit, deinde è res, p illa representata.
et de tali signo hic agemus.

Ubiq: Signum instrumentale dividit expliciter,
primò in naturale 2do, ad placitum, 3tio ex
consuetudine, remota.

Naturale è quod ex natura rei aliquid representat
quavis impositione et consuetudine remota, et
sic representat idem apud omnes, ut furnus ignis,
Alii plurimum est, quod representat, aliquid ex im-
positione voluntatis p publicam auctoritatem, quo-
modo pulvis campanæ è signum devotionis,
et hoc vox hō, significat naturam humanam,
ex hominum voluntaria, impositione.

Signum ex Consuetudine est, quod ex solo usu re-
presentat.

Presentat .: in publica impositione, sicut vq:
Mappa super Mensam, significat providentiam.
Signum ad placitum dividit, in manifestativum
Ido in manifestativum, et suppositivum simul.
Ido in proprium. Ido in improprium. Ido in spec-
ulativum, vto in practicum. Imo in remunerati-
vum, Ideo in demonstrativum, pro in prognostic.
Manifestativum tantum est, quod rem aliquam po-
tentia cognoscitur representat, et pro illi re in
oratione non ponit ut vq: hederam ante Domum, q:
pensa, significat vinum, venale, non tamen pro
eo supponit, in oratione non enim dicimus in hoc
scripto, e hederam si sit vinum.

Signum manifestation et suppositivum simul
est, quod rem representat, et pro ea in oratione,
supponit ut vq: haec vox vinum.

Proprium e quando vox usurpat juxta pro-
priam significationem, sicut vq: haec vox leo,
significat verum leonem, quod est ad rationem.

Improprium est quando vox significat p me-
taphoram, et translationem, ut cum leo si-
gnificat Christum juxta illud: Dicit is de m:
Buda.

Speculativum est, quod tantum significat
rem quandam, et non causat illam, vq: cum
imago Christi representat Christum, non autem eum
producit.

Practicum est, quod causat id, quod signifi-
cat, sicut vq: Annulus Regis potest illi si-
gnum, sigilli in literis impressi in cera,
et

Et talia censent signa, a Theologis Sacramen-
ta nomine legis gratiam, et significant et efficiunt
in anima.

Signum Rememorativum quod fuit nos, suaverentia,
recondari alterius, ut cum vj. aliquis vult non obli-
vi si iterius digitum fibi ligat.

Signum demonstrativum est, quod aliquam oc-
cultam rem, demonstrat presentem, ut vj. rosmus
ante cibum, Signum conversivum, quod ibi
vendit.

Signum Prognosticum e quod futura annuntiat
cujus modi est, varius Solis color, dum occidit.
iuxta illud Poeta

Bruleus pluvias denuntiavit igneus auro,

Item varius color Luna.

Signum prognosticum e iuxta illud Poeta

Pallida Luna pluit, rubicunda stat alba so-
renat.

CALUS Idem.

De Definitione Termini.

Terminus communiter definitur sic, Est id ex quo
simplex conficitur propositio. I. Terminus per i-
mitationem, sic potest definiri. Est I. e. signi-
ficativa ad placitum, ex qua simplex conficitur
propositio.

Explicit definitio dicitur Vox loco Generis nam vox
convenit, tam significativis, quam non signi-
ficativis vocibus, et deinde per vocem, exclu-
dunt, a ratione Termini omnia signa, quod
non sunt voces, ut sonus, campana, imago
ceramus, &c.

Cetera

Cetera vide de voce in Libri 2^{mi} Cap 4to.
Dr. Significativa hæc particula, et cum reliquis
posita, loco differentie, per illam differt Termini
nus, à vocibus non significativis quales sunt
vg: blictri, Syntaxis, Infix.

Dr ad placitum, per quod differt terminus
à vocibus significativis. Naturali ut sit ge
mitus, singultus, infirmi. &c.

Dr ex qua, simplex, conficit propositio, ut exclu
dat ista propositio, scilicet cras quod non est anni
elementum, componens, sed est aliquid compo
situm, et totum, ut si aliquando componit non
simplicem, sed Hypotheticam, compositionem.

Adverte dixi per imitationem, nam hæc defi
nitio, imitando Aristotelem, composita est a
Nomen, verbum, et Orationem, per vocem defi
nivit, tanquam per signa notiora.

Adverte 2do quod Aristoteles, libro 2mo pri
orum, sic definivit, terminum, est id, in qd
resolvitur propositio, tanquam in Predicatum
et Subiectum.

Hinc desumpta è vulgata Definitio Termini.
Terminus est extremum propositionis vg: in
ista propositio, Deus è laudabilis, duas voces ex
tremæ sunt termini media copula, scilicet est, n
potest dici terminus, sed potius vinculum,
terminonum, sicut calx, aut Cementum, in
Domus non potest esse proprie pars ejus, sed nexus
partium

Partium CAPUT SUM.

Quomodo dividit Terminus extendens.

Terminus 1° dividit in Mentalem, Vocale-
lem et Scriptum.

Terminus Mentalis e Conceptus ex quo simplex
conficit propositio.

2° alius e vox significativa, ad placitum, ex
qua simplex conficit propositio.

Scriptus e scriptura ad placitum, significans,
ex qua simplex conficit propositio.

De Termino Vocali alii quidam propria conside-
ratio est.

Terminus 2do dividit in Subiectum et Predica-
tum.

Subiectum est de quo aliquid enuntiatur: ut in
hac propositione Deus est justus, Deus e Subiectum
q^a alius Terminus, sc: justus de illo enuntiatur.

Predicatum est quod enuntiatur de alio sc:
de Subiecto. ut in eadem propositione, justus e,
Predicatum q^a enuntiatur de alio sc: de Deo.

Terminus 3° dividit in Cathegorematicum,
Syncathegorematicum, et Mixtum.

Cathegorematicus e, qui per se aliquid signi-
ficat ut hec lapis, Caelum. &c.

Syncathegorematicus est, qui per se non si-
gnificat, sed solum, alteri conjunctus. Unde
de e, veluti aliorum, pedisequus, et solent
vocari Signum, quod designat Universalita-
tem, aut, particulantatem, propositionis,
qualia sunt, omnis, Nullus, aliquis, quida,

Ac Mixtus est qui virtualiter continet,
Utrumq;

Utrumq; Prædicatum et in utrumq; resolvit;
ut v.g. Nemo idem est acsi nullus. Alto. Nihil
idem ē acsi nullum Ens.

Nota 1ma quod terminus Cathegorematicus,
idem valet latine quod significativus, seu
Prædicativus, semper vō est italis, qui in Pro-
positione est integrum, Subjectum, et Præ-
dicatum, v.g. in hac propositione Alto est
Act, Act et Alto est Act, sunt termini Ca-
thegorematici.

Nota 2da, quod Terminus Syncathegore-
maticus, idem valet latine, quod consignifi-
cativus. Unde aliter appellatur Modus Sub-
jecti et Prædicati, qui per se non potest ēē
Subjectum, v. Prædicatum. Sed tantum illa
modificare, hoc est significare, seu quali-
ter et non aliquid significare.

Terminus 4to dividit in Univocum, Aquivo-
cum, et Analogum.

Univocus ē qui significat rationem aliquam,
in pluribus simpliciter, eandem, ut v.g. Alto.
et de Petro Paulo Ioanne. &c.

Analogus est qui significat rationem si-
militudinem quidem, diversam, aliquatenus,
tamen similem, ut Pes dictus de pede Ani-
malis, montis columnæ et Maris.

Aquivocus est qui significat res, omnino
diversas, ut Canis dictus de Sydere, pisce
et Alii domestico, latrabili. Cetera vide
supra

Supra, in Antepredicamentis.

Terminus Secundo dividitur in Concretum, et Abstractum.

Concretus est, qui significat formam, ut in Subiecto existentem, sed ut habitans ab aliquo, ut: pulcher.

Abstractus est, qui significat formam, ab omni subiecto separatam, et quasi in seipso existentem, ut ut: pulchritudo.

Applikat pulchritudo est Terminus abstractus, quia significat illam qualitatem, prescindendo ab omni subiecto, jam vero pulcher, est Terminus Concretus, quia significat pulchritudinem, in subiecto existentem.

Similiter albedo, bonitas, humanitas, &c. sunt Termini Abstracti, Homo autem, bonus, album, sunt Termini Concreti.

Adverte quod Terminus Concretus, significat ad primum Constitutivum, ut quod, abstractus vero ut quod.

Terminus Secundo dividitur in Connotativum et Absolutum.

Connotativus est qui significat aliquid per modum alteri adiacentis vel inherenti, ut album vestitum, cecum. &c.

Absolutus est qui significat aliquid per modum per se stantis, admodum Substantiæ, si per se sit Substantia, ut Homo, si per se Aquas, Linea Subiecto concipiat, ut albedo.

Adverte

Adverte Terminus Connotativus, aliter dr adje-
ctivus, Terminus, Absolutus, aliter dr Substan-
tivus.
Terminus imò dividit in Complexum, et in
Incomplexum.

Complexus ē cuius partes separatē significant,
juxta significationem, totius ut Uloō, albus.

Unde excludunt à ratione Termini Complexi,
Nomina illa, quorum partes separatē signi-
ficant, aliter tamen quam intoto. ut Præs
Sacerdos. Magister, Tertulianus. Perverg.

Incomplexus seu simplex est, cuius nulla pars
separata, significat aliquid ut Uloō Leo. Pro.

Terminus Quò dividit in finitum et in in-
finitum,
Infinitus ē, qui afficit negatione infinitante,
et non Uloō.

Finitus ē qui tali negatione caret.

Nota duplicem ē Negationem, Ima est,
quæ tantum afficit Terminum, et dr in-
finitans, quia reddit Terminum infinitum,
ut non Uloō. 2da quæ afficit Copulam,
ut lapis non ē Uloō et dr Negatio Negans.
Semperq; afficit propositionem negativam, et
hæc dr malignantis Naturæ. Destruit om
quidquid ppe invenit.

De Alijs Termini Divisionibus Terminus

Terminus qui dividit in Commune et Singu-
larem,

Communis est qui significat plura, divisim, ut
Ly. Homo qui significat omnes homines, et fit
de illis divisim predicari. ut v.g. Petrus est
Homo, Paulus est Homo, Ioannes est Homo. Et
Ubi Nota, quod rationem Termini Com-
munis sufficit, quod ex modo, sed significa-
tionis non repugnat ipsi, supponere pro plu-
ribus, Unde, Ly. Sol, Luna, Mundus, et hic
Nomen Deus, sunt Termini Communes.

Singularis est qui unum tantum significat,
ut v.g. Petrus, hic et ibi.

Terminus Communis ^{Terminus communis in transcendens est qui in de o-}
Amo Subdividit in Non-
transcendentem, Transcendentem, et ^{minibus sed de aliquibus tantum potest est Homo, de:} supertran-

scendentem. Terminus Communis et transcendens est qui non
de omnibus rebus, invenit et significat omnia
non determinans, ad aliquod in particulari
significandum, et tales termini Communiter
enunciantur, illa dictione contenti. REU
BAU sc. Res, Ens, verum, Bonum, aliquid
unum, et hi termini dicuntur transcendentes,
quasi supra omnia, ascendentem Et earum
ultimas differentias penetrantes.

Supertranscendens est, qui tam ea quae
sunt, quam ea quae non sunt, significat,
ut cognoscibile, imaginabile.

Terminus ad singularem Subdividit in colle-
ktivum, Determinativum, Demonstrati-
vum singularem ex appositione et
Vagu

Terminus singularis collectivus,
qui significat plura copulatum in sin-
gulari. Sicut eg. taliter est repugnet eis capi
ponere pro pluribus dicens tu populus
Istas gens &c.

Terminus singularis determinatus est qui si-
gnificat aliquam rem determinatam ut
Paulus et omnia Nomina propria.

Terminus demonstrativus est, terminus com-
munis affectus est, pronomine demonstrativo ut
hic ille ille Paulus.

Terminus singularis ex suppositione est, qui fa-
cta aliqua suppositione unum tantum signifi-
cat, quamvis possit plura significare. Ut
Filius Beate Mariæ Virginis significat
Christum, supposito enim quod beata Virgo non
habuerit alium filium quam Christum tunc
illa oratione significabit Christum.

Terminus singularis vagus est, qui significat
unum sed non determinatum. An sit hoc vel illud,
ut quidam hoc cetera vide de Individuo
Libro primo Capite.

Q. A. Q. U. ? Sicut.

De alijs Termini Divisionibus.

Terminus non dividit in facta comparatione
ad invicem Terminorum in terminos con-
sequentes seu pertinentes, et in Terminos
consequentes seu impertinentes.

Termini impertinentes ita quod unus non in-
fert alterum nec repugnat illi ut album et
dulce.

20
Sulce Doctus et Surtus.

Termini pertinentes ad applica primi talor,
quor unus infert alterum, ut al et Vivens,
et tales Termini dicuntur pertinentes. equele.
2do tales quorum unus repugnat alteri
ut album et nigrum et tales Termini dicuntur
pertinentes repugnancia.

Termini pertinentes sequela sunt dividuntur
in convertibiles et in non convertibiles.

Termini convertibiles sunt qui se mutuo inferunt,
ut homo et rationale.

Termini non convertibiles sunt inter quos non
est mutua illatio, licet ut ex una parte ut
Homo est Animal.

Termini repugnantia pertinentes sunt se-
cundum dividuntur in disparatos et opposi-
tos.

Disparati illi sunt, qui licet sint diversi non
tamen vere oppositi ut homo et Leo.

Oppositi sunt qui repugnant uti in Contrad-
ictio et album et nigrum in Contradictione et
album et non album. Negatio est ut lux et ta-
nebris et Relative ut Pater et Filius.

Terminus ultimo dividit in Terminos primae
intentionis et 2do Intentionis.

Terminus primae intentionis est qui significat
rem 2do statum quem non habet in se ipso.
Sed a parte rei sic homo seu Leo significat
rem secundum quod existit a parte rei.

Terminus 2do Intentionis est, qui significat
rem secundum aliquem statum, quem non
potest ab intellectu ut Predicatum. Genus pre-
dictum hoc est a parte rei nec est predi-
catum nec Subiectum, nec unus sed
Sed

Sed id recipit ab intellectu. Unde quia
etiam non consideramus directe et ex
se quinde vò reflexe. Quid statum quem habet
ab intellectu. Ideo termini qui significant
rem ut sunt in se dicuntur tñ intentionis
id est, etiam consideratōis.
Termini illi vò qui significant id quod res
habet à nostro intellectu dicuntur tñ inten-
tionis id est, id est, tñ consideratōis ex-
tera de hac re vide Capite 6to de specie
Libri 2mi.

De Proprietatibus Terminorum.
Proprietates Terminorum numerantur 6. tñ
Suppositio, 2do Amplificatio. 3tio Per-
trictio, 4ta alienatio, 5ta diminutio. 6ta,
appellatio. De suppositione hic agemus,
Capite sequenti de Regula suppositionis.
Suo de 6. nempe de Amplificatione Re-
strictione alienatione, et diminutione
quò de appellatione.
Hic agendo de suppositione agemus duo,
Nempe: Definitionem et Divisionem inve-
stigabimus. Quare ad primum.
Sic et de Definitione.

Suppositio definitiū ē verus seu acceptio
Termini loci actoris, seu ē acceptio Ter-
mini p se v pro suo significato. seu ut
alii definiunt et bene. Sed acceptio Ter-
mini de aliquo pro quo intelligat iuxta
exigentia Copula. Cū em ut ait Ariston
etiam Planchon cap: 2mo res ipsas p
Se,

Se in disputaone afferre n̄ possumus, uti-
mus Terminis pro rebus, et illis loco vocem
statuimus, quemadmodum ismulatores,
aut Calculi loco p̄cuniarum talis intro-
cat, suppositio.

It̄ de quo verificat, ut scias suppositionem
Termini oportere eē quod res aliqua desi-
gnabilis et corrippondeat Termino, Unde Ser-
mo d̄r cū de subiecto non supponente uni-
h̄i designabile corrippondeat Termino ut u-
dicat Adam miki loquit, Centauri pugnant
It̄d̄ propositiones sunt de subiecto non suppo-
nente, q̄a ex his rebus quod exprimunt per
Terminos, nec Adam, nec Centauri, et̄mo mul-
li sunt de tempore de quo loquar, et forte
enuquam fuerunt ut Centauri.

Quantum ad Divisionem.

Suppositio variè dividit̄ uno dividit̄ in ma-
terialem et formalem.

Materialis suppositio ē positio seu acceptio
Termini pro re, ut eḡ. Homo ē vox u. hō
ē Nomine. Ubi vocem ut videt̄ n̄ exercēt offi-
cium significationis sed materialiter reha-
bent.

Formalis suppositio ē illius et acceptio Termini
pro suo significato. seu loco rei significat̄
et d̄r talis, q̄a voces, ad pr̄m assumunt for-
maliter, ut sunt signa.

Adverte quod hic de formali agimus suppo-
sitione.

Suppositio formalis dividit̄ 2do in propriam
et impropriam.

Propria ē, eque Termini pro re, quam pro
re significat ex hominum instituto, ut
eḡ. Ubi Nominis huius hō pro animali.
Rationali

*Personali. Impropria seu metaphorica eua terminis
significat de aliquam ali similitudine cum
sui proprio significato ut uerbu huius No:
minis Nero, ad significandu hominem cru:
delem.*

*Suppositiu formalis propria. Subdiuidit Amo
in simplicem, et Reale seu personalem.*

*Simplex e uerbu seu positio termini pro
suo primo et non immediato significato*

*Realis seu personalis e positio termini
suo significati tam mediato quam im:
mediato.*

*Explico. Secundu uocem quamlibet duo ha:
bere significata. Amici. Immediatum,
ad quod acci. significandu primo et per
se e instituta. Idu Mediatum quod si:
gnificat n. pndem ex primaria detima:
tione sed quasi Idu et extenue; ut
hoc per se et immediate significat na:
turam humanam Idu tamen et me:
diatè significat omnia indiuidua contem:
ta sub specie humana u e. et ra. Plato
etmo per se significat indiuidui naturam
humanam sc. Sylum, Aristonem, sed Idu,
in significat humanam naturam in plato:
ne existente. Sic in albu per se Amo signi:
ficat albedinem Subjecto inherente et Idu
et mediatè significat in subje:
ctum in quo est albedo Idu dum tales
uoces et similes, usurpant uocem pro im:
mediato significato ear. suppositio est
simplex*

Simplex si usurpat pro utroq. suppo-
sitis e' Realis Ergo dum dico hoo est spec-
ies, albi e' decidam hoo et albi suppo-
nunt simpliciter, Nam hoo sumit ibi pro
vota Natura humana, non vo pro indivi-
duis et albi pro sola albatine, Non vo
pro subjecto: Unde non valet coneguen-
tia hoo est species, sed Petrus e' hoo Ergo
Petrus e' species. At vo si dicam hoo est
vivens, Suppositio e' Realis, qd hoo i-
bi sumit pro suo significato, tam inme-
diato, quam mediato non enim sola na-
tura, hominis, sed etiam omnia ejus
individua sunt vivencia.

Suppositio Realis subdit 2do in Comune
et discreta.

Suppositio Realis seu Personalis Communis
ei quando invenit in terminis communibz,
sicut hoo currit.

Suppositio Realis discreta quando invenit
in terminis singularibus ut si dico Petrus
currit.

Suppositio Realis Communis subdividet 2do
in Naturalem et accidentalem.

Accidentalis e' Ubiq. Termini pro existen-
tibus 2du tempus denotatu per copulam,
v' 2du existentiam Predicati, ut in hac
Proposione hoo disputat, Sy. hoo Pati-
one e' copula supponit pro hominibus et
ratione predcati supponit pro divinis dis-
putare enim non convenit mulieribus et
hac suppositio solus reperit in proposione
de Ma

De maâ contingenti

Suppositio Naturalis e' usus Termini pro omnibus suis significatis independente a tempore et hoc contingit de propositionibus de Materia Negationis u' naturalitatis hoc e' casus in quibus Copula e' d' absolute a tempore ideo ha' propositiones sunt eternae a' entitati.

Suppositio communis quo modo adhuc subdividit in Distributivam Copulativam Determinatam et Confusam.

Determinata est Termini pro usq' communis pro omnibus suis significatis eorum et copulativam sumptis. At in hac propositioe hoc est casus.

Copulativa e' usus Termini communis pro omnibus suis significatis non eorum sed simul et collective sumptis ut in hac propositione Nati apostoli sunt 12.

Determinata e' usus Termini communis pro omnibus suis significatis eorum et conjunctivè tantum sumptis, ut aliquis hoc e' albus, quod si resolvat, non dicit hic hoc est albus et ille hoc est albus, sed tantum hic u' ille hoc est albus.

Confusa est, usus Termini communis pro omnibus suis significatis simul et disjunctim sumptis ita tñ ut supponat determinatè pro aliquo, sed confusè pro omnibus simul, seu disjunctivè sumptis et vq' ad equitandum, requirit equum quod si exponat

^{et fidei illarum}
Naturae fuit illi ^{quod si ad aliquem equum de-}
terminaretur et hoc fidei appropriatum.

Supponit ita subditur expliciter. Imò in ea
quæ est pro singulis generibus, quæ de co-
mpleta est et ita Termini communis non
solum pro omnibus speciebus, sed in pro
omnibus individuis. Porro. Sic supponit
Ad in hac propositione. Omne animal est bi-
verum, 2do in illa quæ est pro generibus
singulis, quæ de incompleta. Est ita
Termini communis pro omnibus specie-
bus, non tamen pro omnibus individuis con-
stat in hac propositione. Omne animal fuit in
Arca Noe, id est, ex omnibus speciebus,
aliquid animal fuit in arca Noe.

DE REGULA UNUM

De Regula ad cognoscendum supponens.
Sex ita numerantur Regule. Una est quando
Terminus communis nullo signo afficitur. Et pro-
positus est in Materia contingenti. Supponit deter-
minatus ut in hac propositione hoc est animal si autem
propositus fuerit in materia naturali est re-
motus tunc supponit distributive et hoc est
rationalis.

2da Signum universale affirmativum subie-
cti immediate efficiens, sicut supponere di-
tributive. Predicatum vero confusum ut in hac
propositione omnis hoc est animal. Si vero fuerit
Signum universale negativum tunc Predi-
catum quam Subjectum supponunt distribu-
tive ut in hac propositione nullus hoc est equus.

Nota

Nota in quod ab huius Regula una parte
exceptis supponit copulativa quae non va-
riat ratione. Siqui Universalis, et omnes de
portoli sunt et ubi de Apertoli, non sup-
ponit distributive sed copulative.

Secunda Regula Signum particulare affirma-
tivum facit terminum proximum suppone-
re determinate remotum et relinquit alii
nullum signum est. Ut in Propositione. et in
hae propositione aliquis hoc est falsum. Si autem
signum fuerit particulare negativum termi-
num quidem proximum facit supponere
determinate et remotum et distribuit Rego-
ne negationis. et in hae propositione aliquis non
non est alius.

Tertia Regula Terminus affectus pluribus
signis eodem modo supponit atque in sua
equivalente propositione. Quod autem signa
equivalent infra dicet.

Quarta Regula Signa mixta ex universalibus et par-
ticularibus, partim terminum universalium sunt,
partim particularium, ideoque partim
distribuant, partim determinant. Termini
non immediati, ut in hae propositione altero-
culus est dexter, cuius sensus est, omnium
dextrorum oculorum, iste v. iste dexter.
Quando autem termini et mixti ex un-
theorematice et syncategorematico de
illis iudicandum est alii. Cathegorema et
syncategorema forent disjuncta ut in
hae propositione semper hoc disputat.
Semper includit distribuit reliqui termi-
ni supponunt confusam.

Sexta Regula quilibet Terminus cui applica-
tur alio verbi p. numeralia &c. Inter. Supp-
ponit confusio nam remanet, sensus confu-
sus an cantaverit duar. Miles. v. eamdem
bis cantaverit et haec signa appellantur,
specialis confusionis. Unde pro complemento.
Ubi forte idem suppositio praepue vana sit
videt propter terminos sine cathegorema-
tici qui et ideo dicuntur signa. Alii autem
et termini in ipsis differentia alij Univer-
sali. sive ut affirmativi sive negativi et
nullius, alij ut particulares sive affirma-
tivi ut aliquis sive affirmativi et neg-
ativi pro his em discernendis haec sunt
Regulae datae.

DE SUPPLEMENTO

videt amplatio restrictio, alienatio et
determinationis.

Amplatio est extensio termini a minori ad
maioris suppositionem.

Amplatio est 3plex alia temporum alia sub-
stantiarum.

Amplatio temporum est quando in eodem
termino supponit pro termino signato
pro tempore sed in pro alio tempore ut
v.g. hodie est corruptibilis, ubi hodie alia
non eodem supponit pro hora exis-
tente hoc tempore designato per copulam
sed in pro hora qua sit et in aliquo
alio tempore, Quam autem apud Logicos
3. temporum differentiae. sc. Praesens
Praeteritum
Futurum.

Alienatio est translatio Domini a proprio
ut erit Leo de Tribula
ubi est Leo, translatio ad significandi
de dictum.
Diminutio est deductio Domini ab in-
tegra ad non integram significacionem
quod fit per appositionem alicuius particulae
diminuente ut Petrus est albus et alii dentes
ubi est albus, quod poterat stare simpliciter
et immutari per alium dentes, et hoc
solet vocari dictum, etiam quod aliquando
in terminus totaliter detrahatur a sua signi-
ficatione ut est hoc irrationalis est Petrus.
et hoc est proprie remotio.

CA. 22. De Inven

Quid et quotiens sit appellatio.
Appellatio dicitur esse, est applicatio significandi
et unius Domini ad significatum alterius.
De intellectu huius definitionis
Nota Domini concretionem hanc et
significationem unum materiale alterum for-
male ut est albus sit materiale significan-
tum ipsum subiectum in quo est albedo for-
male id est ipsa albedo quod est in subiecto
Appellatio ergo est applicatio significandi for-
malis, unius Domini ad significatum autem
materiale vive formale vel alterius.
Terminus qui appellatur dicitur applicans,
appellatus dicitur ille ex, qui appellatur dicitur applicatus.
Materialis est, quod applicat significatum
for.

Formale unius Terminum supra significatu
male alterius ut in hac propositione Petrus
est magnus. Si magnus si applicat ma-
gnus Petro ratione Philosophi. ^{philosophi}
quod est forma in Petro sed ratione corporis
quod se habet materialiter in hac proposi-
tione. Formalis est quando applicat signifi-
catum formale unius, supra significatu
formale alterius ut in hac propositione Petrus
est Petrus magnus ubi Si magnus non
appellat supra Petrum ratione corporis
sed ratione Philo.

CAPIULUM Normum

De Regula discernenda appella-

Prima omne Subiectum Terminum concretum
Predicatum est Terminum connotativum tunc
hic appellat supra inatenale Subiecti
unde ista propositio est heretica. Xetus est
creatus, ista vero ob eandem rationem veram
Xetus est eternus.
Ista quando e Subiectum Propositionis constat ex
Substantivo et adiectivo et Predicatum est
Adiectivum tunc Predicatum appellat supra
Substantivum, si autem Subiectum constat
ex Terminis Substantivo et Predicativo
tunc duobus adiectivis tunc ultimum
appellat supra terminum et utrumque supra
Subiectum vide exempla per totum
capitulum in divisione appellationis.
Tria Regula quando Predicatum est
Termini

Terminus 2do intentionis appellat immediate supra immediate subiectum et fit
ut supponere simpliciter ut hoc est species
ita quod verba significantia aliquem
actum vive internum vive externum appli-
cant supra significatione formale Termini
ni cui iunguntur, ut: Petrus facit domum
nō significat quod Petrus, materialia domus,
sed illi formam. Ita nomina numeralia
et deo da dei applicata Termini. Sub-
stantivum si appellant solum supra signi-
ficatum male d m supra formale et
ideo utrumque multiplicat, unde ista
propos. ē heretica in Divinis et 3a. dij,
si autē talia nomina applicat Termini-
bus adiectivis solum appellant supra signi-
ficatum male et illi tantum multiplicat.
unde hoc ē vera et catholica propos.
in Divinis et 3a. eterni si 2a. eterni,
accipiant adiective non vō qui accipiant
sive substantive quomodo sumit S. P.
thomas in simbolo dicitur non pōt m
dici ^{simul} eterni sed simul eternus.

Nota hec quod in argumentis i mala
consequencia si vānt appellatio Termini
ni in a quod valde vigilanter ē narr
in his variationibus fundant plurē falsi-
tate sophistarum.

Nota 2do ut ista fallationes ab his qui
appellationum facile capediant per se in an

et si quatenus idem quid reduplicative utitur:
unde si quis quid sit an Xetus e' d'eternus.
dicendum e' e' eternus quatenus e' Xetus
n' quatenus hoc an album sit dulce, dicen-
dum n' e' dulce reduplicative ut album,
sed ut Saccarus et lac, an medicus can-
tet licentia cantare n' ut medicus redut
Musicus. L. I. B. E. R. Etus.

De Quæstione.
Pro hoc libro tractat auctor de quæstione
definiendo et dividendo illa. de unico q.

¶ A. P. Q. Unicus
De Definitione et Divisione Quæstionis.
Quæstio ad Definitionem.

Quæstio latine græce problemata definitur:
¶ Et ratio probabilis, de qua in contrarias par-
tes disceptare licet.

In hac Definitione Oratio ponit loco generis ed-
tend' particula ponunt loco differentie per
quas Quæstio differt à propositione.

Licet em. tã propo. quã Quæstio fiant ex
ipd' Terminis scilicet Predicato et Subiecto
qui Termini vocantur proprie in Quæstione
datum et questionem. Tamen in propositione una
tantum pars, Contradictionis sumit. in Quæstio-
ne vò utriusque pars, hoc e' et affirmativa et ne-
gativa quod exprimit in Definitione cū dicitur
de qua in contrarias partes.

Quantum ad Divisionem.
Quæstio ut sic seu in Simili e' duplex. scilicet
¶ Et.

Et infinita. Quæstio finita græce ὑπο-
θέσις à Cicerone vocat controversia et cau-
sa, Quæstio infinita græce ἔκθεσις à Cice-
rone vocat propositum. Analepsis et locus co-
muni

Quæstio infinita definit sic: Est omnis propo-
sitio nullis circumstantiis loco tempore et re
posita etiam de qua in contrariis partes
disceptare licet ut: an bellum sit gerendum.

Quæstio finita definit sic: Est omnis propo-
sitio certis circumstantiis. Permodum loco
tempore et re positam etiam de qua in
contrariis partes disceptare licet. ut: an
bellum præter annum cum hoste in vicinis
latere gerendum sit gerendum nec ne.

Quæstio finita 2, duplex cognitionis et a-

ctionis. Cognitionis est quæ ad solam veritatem co-
gnitionem tanquam finem ordinatur. ut:
an quæstio probabilis sit Objectu. Dilecti:
cor. Quæstio actionis est quæ aliquam acti-
onem tanquam ad finem ordinat ut: an ju-
stitia est virtus tribuens unicuique quod
suum est nec ne.

Quæstio finita secundo est duplex una cuius
est una Genera altera cuius est 2 genera.
Quæstio cuius sunt duo genera hæc genera
sunt cuius sunt 2a Genera 1a. Generalis et 2a. Specialis

Quæstio cuius sunt 2a Genera 1a. Predicatio
2a. Inveni. Predicatio Definitionis. Predicatio
Propriæ et predicatio actionis. Propriæ est
Predicatio

Dialecticis
Adverte Quæstio Dialectica sumit ex præ-
dicatis. Et si quæstio nra ex prædicato,
sed in ex subjecto erit, et ab utroque horu-
ducuntur argumenta. Quia Dialectica mul-
ti certo generi est prædicta, ideoque Dialectica
quæstio, ex quaternario prædicatorum nro
quaternario desumitur.
Præterea, Ignoræ quæstio est in qua prædicatione
generis in dubium vocatur, cui quæstioni in-
veniantur loci à Ignoræ, à opposito, à simili,
dissimili, Contrariis et effectibus.
Definitio quæstio est, in qua prædicatum
definitio in dubium vocatur, seu in qua quæsti-
mus an definitio sit attributiva vel præ-
dicativa vel definitiva, eg: an animal ratio-
nale sit homo, cui quæstioni interveniunt loci,
à Definitione, à partibus, à toto, à negati-
one, à Conjugatis generis. Et
Propriæ quæstio est, in qua quærimus de pro-
pria passione cui subiecti, eg: an possit mu-
gibilis cui quæstioni etiam loci interveniunt,
qui et Definitionis quæstioni.
Accidentis quæstio est, in qua quærimus de
accidente cui subiecti, eg: an hoc sit albus,
cui quæstioni interveniunt loci, à simili, Con-
trariis et alijs loci assumpti qui in omnibus
his 7 quæstionibus generis sunt communes.
L. L. P. R. Genus.
De Propositione. U. hoc

Ab hoc Libro descendit ad ea quae iudicandi
et ferendi viam patant. Idem hic et sequenti
libris et quidem de Caspione velati de
Maa maxima Argumentationis. Postquam
inter quibus Libris egent de Terminis seu
vobus simplicibus tanquam maa remota
Nota duo: tractat quem librum cepit ca.
pitulum 3bus patebit ex processu.

CA. II. De Terminis.

De Designatione et Divisione Propositionis
Patet ex tituli huius capitulo de quo agendum
venit scilicet quomodo definiat et dividat propo.
itque. Quantum ad Definitionem.

Propos. definitur esse oratio perfecta verum
falsum significans.

Explicat de oratio ad excludendas voces incom-
plexas, quae orationes dici non possunt. De p.
fecta ad excludenda oratione imperfecta, quod
propos. non constituit v.g. Le. Tu. Dr. vend
et falsum significans ad denotandum naturam
propositionis per hoc non destruit licet aliquando
veniat quod est incommutabilitas intellectus nostri
in rebus et aliquando falsitate contineat
quod est deformatum seu inadequatum in-
tellectus nostri cum rebus. Item cum propos.
definitur per orationem.

Quid sit oratio videtur ut oratio seu quomodo
definitur. Oratio est vox significativa ad
placitum cui partes separatae non placent.

Significant juxta significatiōē totius vq: Dēg ē. Bōng,
Alōō ē. Al rāōnālē quālibet vox intēnū
oratiōē rep. rāta significat juxta significatiōē
et hōrē qm̄ habet intēto. Et tūc.

Vide itēmo quod oratiō seu vox una comple-
xa ex unitate ordinis manifestari pfectū
loquentis conceptionē. Unde voces disparā-
tē qā non cōmexē non sūt oratiō nec syn-
cathegoremata quod nisi cōsignificent.
Vide 2do cū omnis oratiō velut vltis par-
tibus integrabitur. Nomine et verbo constat.
Idēd: rādē et 2do quid sit. Pōm.

Voxen ē vox simplex significatiua ad
placetū, sine tempore cuius non repa-
rata non significat finitā et rectā
Explico definitiōē dē vox ad excludendos
terminos montales et scriptos, itē sonos qui
nō sūt voces, Dē simplex seu incomplexa,
ad distinctiōē orationis quā ē composita
seu complexa vox. Dē significatiua ad re-
mouendos voces si significatiua quales
sūt literaē syllabae voces dicti. Synta-
pura. Vixit. Vindixit. Dē ad placetū.
ad excludenda signa naturalia quales
sūt gemitus et suspiria. Dē. Dē in tempore
se ad distinctiōē verbi quod ad tempore
significat vq: lego legi legebam legam de.
Nota quod cū aliqua verba significant
tempus vq: Annus dies hora. vel con-
notent

Notent ut: prandiu' cura &c. non tñ
significat ad tempore. Quia non
significant aliquam actionem exerceri.
In aliqua differantia temporis præteriti
scilicet præsentis et futuri nec coniungit ad quod
exerceat quod soli verbo et participio conve-
nit. ut: hæc vox curro non solum signifi-
cat currere, sed in significat quod huius a-
ctione curro exerceat, et quidem de præsentis.
ideoque significat cum tempore. Iam vero vox cel-
na u' prandiu' significat actionem scilicet
comeditur quia tñ nō significant an ma-
de sint fuerint ut erit, ideo nō significat
cum tempore. Et in eadem definitione, cuius
præ separata nō significat ad differantiam
Orationis, cuius præ separatae significant.
Adverte, quod dant aliquando plurimæ par-
tes in iocibus nominum. ut: Dominus,
Grammus Hortulianus quæ separatae a-
ctu significant quod actu formabiter,
nomen nō convocat, hoc est, nō juxta signifi-
cationem totius. Et unita ad excludendos
terminos infinitos, tanquam ineptos
ad propositiones universales quod nihil
determinate affirmant utque non hoc
nō lapsi. Et recta, ad excludendos casus
obliquos, qui nō tñ inflexiones nomi-
num.

Quæres

Quærit Itio, quid sit Verbum
Verbum sic definitur Est vox simplex signi-
ficativa ad placitum ad tempore cuius pars
separata non significat finita et recta,
hoc est recti modi nempe infinitiis tempore
vix infinitiis præteritis.
Explicatio huius definitionis præbet ex expli-
catione. Unus modo adit reflexio.
Nota quod adhuc propositio definitur sic præ-
teritis denominationis unum de alio,
Scio quod hæc definitio est Essentialis: ja
vix illa à principio capituli data est de deni-
gativa ratio nam essentia propositionis est quod
unum de alio enuntiat jam vix iudici-
pare vix vix falsum est proprietas pro-
positionis, Consequens ex hoc quod enun-
tiet unum de alio, si enim res ita est sicut
enuntiat, propositio de vera si vix ali-
ter sit quam enuntiat propositio erit
falsa. Quantum ad Divisionem.
Propositio ut sit, seu in comuni conside-
rata applicatur divisi. Immo ratione sub-
stantia vix ratione quantitatis Itio
ratione qualitatis etc. Hæcne macæ,
Substantia propositionis (aliter vocat ab-
soluta forma: est ipsa copula seu Itio, qua
applicatur connectit, Subiecto, sicut per h. Ma-
teria Similis, et lapides forma vix estordo
certus lapideum, in Macæ propositionis est
Obiectum

Objectū ejusdem forma vō est ordo directi-
onis predicati secundum subiecto.

Quantitas propositionis est extensio propositionis ad
plura significata v. restrictionis ejusdem ad
pauciora.

Qualitas propositionis est affirmatio v. negatio ali-
cujus propositionis.

Maxima propositio est Obiectum circa quod ver-
itas propositio est Deus est optimus.

Minima propositio est Ipse Deus et
bonitas inuisibilis.

Primo Propos. ratione substantiæ seu formæ
est duplex Categoricalis et Hypothetica.

Categoricalis est quæ consistat ex uno subiecto et
predicato v. hoc est Aas. et hoc est duplex
aut simplex aut modalis de quibus infra.

Hypothetica seu composita est quæ duas
v. plures propositiones, Categoricalas aliqua
conjunctione iunctas continet v. Si Petrus
est hoc Petrus est Aas.

Secundo Propos. ratione quantitatis est duplex
Universalis Particularis, Indefinita et Sin-
gularis.

Universalis est quæ sit subiectum commune
et signum seu Categoricalis et Universale
qualia et omnis nullus v. nullus hoc
est Aas. nullus hoc est lapis.

Particularis est quæ sit subiectum commu-
ne, et signum seu Synecathegorema parti-
culare qualia et omnis quidam v. quidam
hoc

homo est bonus, aliquis, homo si est bonus.
Inclusiva est quod habet significatum commune nullo
Syncathegoremate affectum. v.g. homo est
Animal, homo est sapiens.
Singularis est quod habet subiectum singulare seu
Individuum uti est ulli Syncathegoremate.
v.g. Petrus vigilat Paulus audit.
Adverte etiam Syncathegorema ex parte
Predicati partitum ut aliquod ad est o-
mnino hic. Propositionem scilicet particularem.
De praeposita particula in Syncathego-
remati Universalis scilicet particularis affirm-
mativa v.g. non omnis homo est doctus. id
est aliquis homo est doctus.
Sic Syncathegorema additum casui obli-
quo subiecti non communicat propositionem
ni si est particularis v.g. omnis homini
equus citrit.
Ita Secus, de Syncathegoremate univer-
sali negative casui obliquo, subiecti addi-
to, veniendum, quod patet ex intentione
loquentis reflectentis v.g. nullius inis e-
st equus citrit.
Sic Propositio ratione qualitatis est duplex af-
firmativa et negativa.
Affirmativa est aliquid inesse subiecto affir-
mat v.g. Petrus audit.
Negativa est quod aliquid inesse subiecto negat
v.g. Petrus non audit.
270

1^a Propositio ratiōis Modale ē 3^a p^{ra}se
necessaria seu natiū seu vera ratiōis seu
impossibiles seu falsa contingens seu possibilis
sive tūta.

Necessaria seu natiū seu vera ē in qua Pre-
dicatū necessarium et naturaliter inest Subiecto
v^g: hūc est rationalis.

Adverte in tali propositione Predicatum respectu
Subiecti vel ē Genus, v^g Species, et Differentia v^g
Proprium.

Remota seu impossibilis seu falsa ē in qua Pre-
dicatum nulla ratione potest inesse Subiecto v^g hūc
ē lapis.

Contingens ē in qua Predicatum potest et inesse
et non inesse Subiecto v^g: Petrus est albus, doctus,

Adverte quod quodlibet Verū Necessaria, live Un-
iversalis, sive particularis, comp^o ē vera, affirma-
tive si v^o negativē

Propositio impossibilis ē ē itra dora negativa fal-
sa affirmativa.

Propos. contingens, tam affirmativē quā negativē
v^o aliquando ē vera, aliquando falsa.

Adverte 2da ex mōa seu objecto, pvenit veritas
et falsitas in propositione,

Adverte 3^{ia} ex conjunctione, quantitate pro-
positionis, v^g 4^a Effera corradem.

1^a Universalis affirmativa v^g: Omnis hūc est ra-
tionalis, 2da Universalis Negativa v^g: nullus

hūc est lapis, 3^{ia} particularis affirmativa,
v^g: quidam hūc est mortalis.

4ta particularis Negativa v^g: quidam hūc nō ē doctus.
Hec 4^a genera propositionum designantur 4° vocabulis
istis. A. E. I. O juxta distinctionem.

apert

Asperit A. negat E. & Illant cōmuniter ambō.
Asperit I. negat O. constant particulariter ambō.
A significat propōitiōē Uniuersalē affirmatiuā. E. pro:
pōitiōē Uniuersalē negatiuā. I. significat propōitiōē affir:
matiuā. O. particularē negatiuā.

CAPUT 2dum.

De Propone et Specie.

De Propositione et Specie.
Sontem definita et divisa ē, propoō in ūmuri, nega
ē, ut in specie distingvat, et quoniam propoō ē duplex
scilicet Cathgorica, Modalis, et Hypothetica. Ideo
ē, prors, Caput, 2bq̄ stabit punctis. Amō Cathgoria
2dū de Modalis, 3tū de Hypothetica.
Punctum Amō.

Function Report.

De Proposione Cathegonica.
Scias qd partes propositionis Cathegonice sūt dūc hęc
et Predicatum ratio qā propō Cathegonica hūc
veluti terminis includit, in Subjctū materialē pōnit
cū eo formā loci obtinet.
Quid sit Predicatum quid sit hęc uti videri possunt.
Cap: Li: 2a

Propos. Categoricalis ut dictum est, ut Categorica est.
Complexa et Modales. Propos. Categoricalis
complexa e qua nullo determinat, modo, de quo in
Categori.
Propos. Categoricalis, Modales e, quod aliquo
determinat. In eo scilicet puncto.

Propo^o determinat, de quo regit^r p^rincto.
Propo^o Categorica, simplex e^t p^rplex it^{em} de 2da
adja^ocente, 2da de 3tia, adja^ocente, 3tia de verbo adja^o
ctivo. Propo^o de 2da adja^ocente e^t illa quæ 2tas
e^t et loc^o p^rdicatⁱ copula, verba^m id^e verbo sub
stantivo, v^g: Petrus e^t. Propo^o de 3tia adja^o
cente e^t quæ int^rat h^{oc} copula e^t p^rdicatⁱ v^g: Petrus
legit. et loc^o de verbo adjectivo v^g illa e^t quæ
constat sub^jecto et loc^o p^rdicatⁱ verbo ad
jectivo v^g: Petrus legit.

jectivo v.g. Petrus legat.
Adverbia ex his 369 p[ro]ponib[us] solū de 2to adja:
cente est spectanda. Alii positiones de 2do adja:
centi et 3o v[er]bi adjectivo, reducunt. Et quidem,
illa scilicet de 2da adja. cente reducunt per adjectio:
nem. Nisi huius in se Petrus existens totus
participij sic Petrus & Exo.
Petrus.

Petrus.

Letus est Eni seu Letus ē existens hōc
de se de verbo adjectivo per additionem, copu-
la verbalis et per resolutionem verbi resoluti
presentis aut presenti temporis si verbum ē Letus
vg: Letus legit resolutus Letus ē legens ita
alium movet resolutus Letus ē motum, &c.
Nota apud Oratorem excepto verbo est, omnia ver-
ba ē adjectiva, verbum est quod dicitur substanti-
vum aliter dicitur nexus scilicet copula, seu unio ex-
tremorum se scilicet predicati et subiecti.

Punctum Idem

De Propositione Modali.
Propos. modalis est, supra definita, se quod
At illa, quae aliquo modo determinat, modi
determinantes illam recensent communiter
q. minus necessarium, 2dus impossibile 3us
Contingens 4us Possibile
Adverte quod hic modus brevis adverbialiter dicitur et no-
minatim summae modificat propositionem.
Necessarium, est quod ita predicatum iungit
subiecto ut et necessario inest ut q. necessa-
rium est hominem esse animal.
Impossibile ē quod ita predicatum iungit sub-
iecto ut ei necessario repugnat subiecto ut q.
Impossibile est hominem esse bovem.
Contingens quod ita predicatum iungit sub-
iecto ut ei contingens sit ut ut q. hominem inveni-
re contingens.
Possibile qd ita predicatum iungit subiecto
ut ei possibile inest ut ut q. possibile hominem esse
animalem.
Adverte alios portiones modis se contingens
et Possi-

quod nō in eō et nō inque subiecto eō tamen
differens, quod contingens illud proprie dīr.
quod ē pōt in nō eē,

Probabile quod nō ē, pōt tamen eē.

Propō modalis, cōmunder dupliciter
dividit, Amo pōter modiformationem, 2da pō-
ter modi locationem. 3to pōter modi signifi-
cationem, 4to pōter quantitatem, 5to pōter
qualitatem, 6to pōter sufficientiam enunorao-
nem.

Propō modalis pōter modi formationem est
2plex Nominalis et Adverbialis.

Nominalis ē in qua modus format naturaliter
ex: Petrum currere ē contingens,

Adverbialis est in qua modus format adver-
baliiter ex: Petrus currit contingenter.

Propō pōter modilocationem est 2plex, Amo
in cuius principio ponit modus, ex: contin-
get hōm et iustum, 2da in cuius medio
ponit modus, ex: hōm contingit eē iustum,
3tia in cuius fine ponit modus, ex: hōm
iustum ē contingens.

Propō pōter modi significationem est 2plex, Amo
est in sensu composito in qua res pugnantes
de eodem enuntiant conjunctionis, ut cum
dico possibile ē hōm mōdum eē cecum id est
ut videns, simul sit cecus et in hoc sensu
propositiones sūt falsae.

2da in sensu diverso in qua res pugnantes
de eo

describam disjunctam enuntiant ut cum
clio possibile hinc sanum eē Agnum id est
ut idem posita ut eger, et in hoc sensu pro-
pones fit verum.

Propos modalis pones quantitatem eē duplex U:
universalis et Particularis.

Universalis eē quod his denotat modis neces-
sarium et impossibile.

Particularis his denotat modis contingens et
possibile.

Propos modalis pones qualitatem eē duplex, affirma-
tiva et negativa.

Affirmativa eē quod nō hēt annexam particulam
non

Negativa eē quod nō hēt annexam particulam nō
et hāc propos negativa eē duplex et una nega-
tiva de modo, scilicet de dicto etia de utroq.

Sed cum in quolibet propos modalis eluatur
cunctis partibus, quarum altera est hāc.

et dī modis, altera rō dī orad, cunctans sub-
jecto et p̄dicato, et vocat dictum, ideo qm̄

do ante aliquem ponit negatio fit propos nega-
tiva de modo, v.g. nō est necesse hīem currere,

qundo rō negatio ponit ante dictū fit propos nega-
tiva de dicto et q. cum dico, necesse ē non cur-
rere hīem, quendo rō negatio ponit et ante

te modum et ante dictum fit propos negati-
va de utroq. cu' dico nō ē necesse hīem currere

et hīem

Propos pones utriusque enumerationem
decem

decomplexus ratio cui enim sunt quatuor modi et
unus quique modus per constitutionem propositionis.
Immo affirmativa totaliter. 2da negativa
de modo 2da negativa de dicto. 3ta
negativam de utroque. Ideo ex multiplicatione quatuor
propositionum, per quatuor modos proveniunt 16 propo-
sitiones, quarum propositionum omnes vocantur quatuordecim
à recentioribus inventis, id est syllabis his.

A A B E U U T P E A D D M E P T A S A M T U C T E.

A veteribus autem quatuordecim syllabis notabantur.

P U P L U T A I L L I A C B A n t A B I m l l s C a p t u l i

In quibus tamen veterum quam recentiorum voca-
bula consideranda sunt quatuor vocalis scilicet. A E I U

Ex quibus A significat propositionem totam affirmati-
viam. E negativam de dicto. I. de modo. U.

U. de utroque negativam iuxta hoc monitichon

Nul negat A negat E dictum I. modum U. totum.

MIXTURUM SUM.

DE PROPOSITIONE HYPOTHETICA.

Hoc nunc examinandum partes et species propo-
sitionis hypotheticæ sunt in veritatem et falsi-
tatem. Quantum ad partes.

Scias quod propositio hypothetica sit superiorem capi-
te et modo definita quod sit illa quæ duas
vel plures propositiones, Cathegonicas aliqua con-
junctione junctas continet, v.g. si Petrus est
hoc Petrus est A.A.

Sciendum 2do quod partes hypotheticæ pro-
positionis sunt duas Antecedens et Consequens.

sunt frigidū et aridū p̄ e' falsa. Hinc et propriū
distributiva ē tota falsa.

Propos̄ copulativa ē vera quādo utraq; p̄ ē illius
vera. falsa vō cū n̄ aut utraq; d' in alterutra p̄
illiq; ē falsa vq; qā hujus copulativa jurtitid,
ē et bonos p̄mianre et malos p̄mianre, utraq;
p̄ ē vera, ideo et ipsa copulativa est vera.
Jam vō hujus virtus et honoratōm p̄mit et bi-
vitiar accumulāt. Altera p̄ ē falsa, ideo et i-
psa copulativa est falsa.

Adverte qd quātomodū propos̄ simplex Catheco-
nica ita et Hypothetica facit qualitiū ē Ep̄ta
affirmativa et negativa.

Adverte 2dū quod ad Hypotheticā propos̄nem
referat̄ ratiōis causalis seu illatiōis propos̄nem.

CAPITULUM

De Proprietatibus Propositionum
Propos̄nem Propositionum communiter accipiunt: Res
positio et suspensio et negatio.
Nota propos̄nem p̄nomi ē in Ep̄tis diffin-
dit et quā ameguntur enim in enantiōtione
seu p̄nomi absolute et tales et veritas et
falsitas. alia ē quā consequuntur p̄nomi
ratione illius ex remore hoc est subiecti et p̄dē
catis et tales et sup̄nod implicatio et contritio a
lenac' dimiruo et appellatio de quibz egēnt
supra. alia deniq; quā consequuntur p̄nomi

ex ampliare unig ad alterum et de talibus
quod dicitur in propo, d. quod convenio, arguimus
de quibus sui, mutatis

Junctum amē.

De opposicione.

Hic puncto explicemus definitionē species Oppositio

Quantū ad definitionē
Oppositio dicitur est affirmatio v. negatio unius
de eodem v. melius sic v. duarum propositionum
idem subjectum et predicatum habentium.
in quantitate v. in qualitate v. in utroque simul
disconvenientium repugnantia.
Sed duarum propositionum vel differentia oppositio
nis perpredicamentalis quod est inter terminos
simplices. Et idem subjectum et predicatum ha-
bentia ad excludendas propositiones quod differ-
re terminis conficiunt, tales enim propositiones,
non oppositae sed divergentes dici debent.

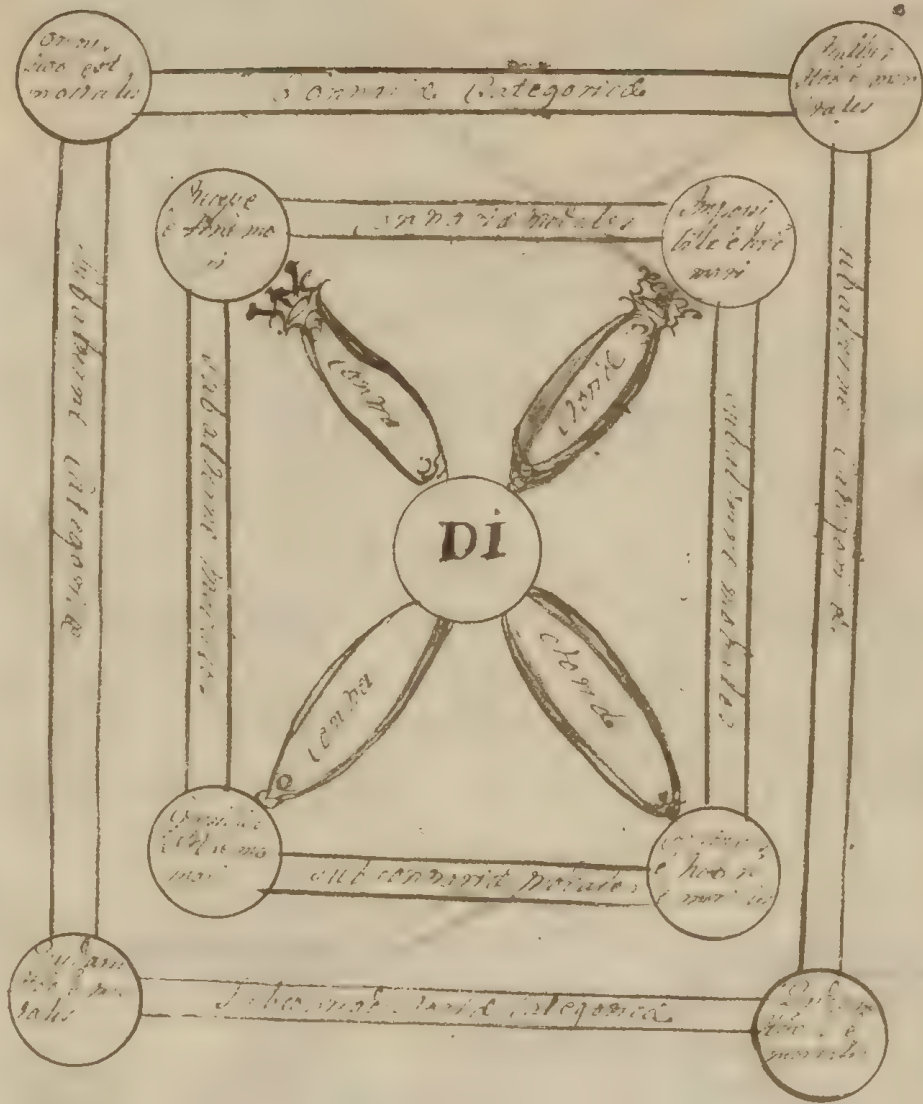
Quantum ad species.

Oppositio duplex contraria contraria. Sub-
alterna et contradictoria.

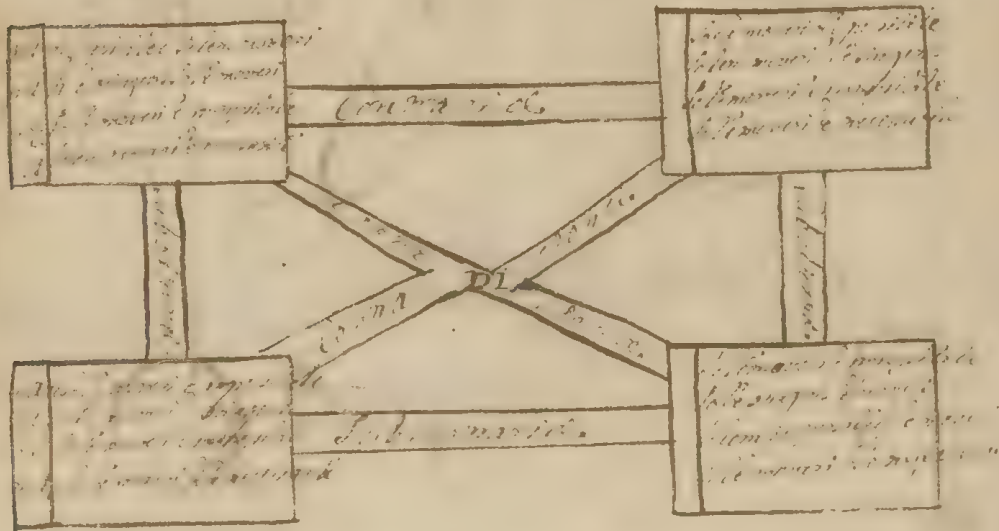
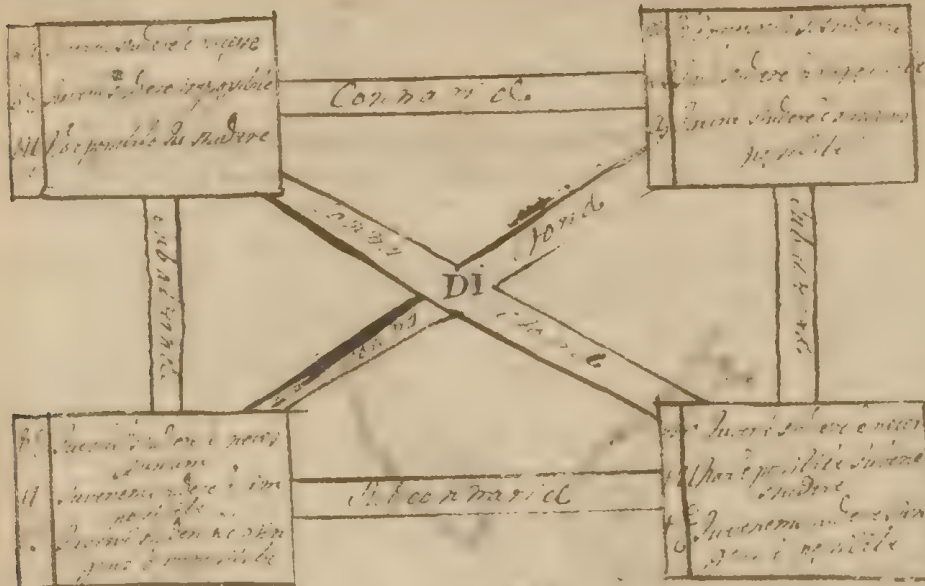
Contraria est repugnantia duarum propositi-
onum eadem qualitate gradus v. inter duos propositiones
universales, quarum una est affirmativa altera
negativa. v.g. omnis homo est mortalis nullus
homo est immortalis et tales propositiones, in materia
necessaria et impossibilibus, nunquam simul et
verae. In vero contingenti se opponunt sicut d.
Oppositio subcontraria est eandem propositionem & qualitate
eodem

Sola qualitate repugnantia disconvenientia.
qualis est oppositio inter propositiones aut affirma-
tivas quatenus una est Universalis altera par-
ticulari aut inter negativas quarum idem est
una Universalis altera particulari.
Et oppositio subalterna, quia una altera tollit;
et quia tollit altera se habent ut omnis homo
est mortalis, quidam homo est mortalis, nullus
homo est mortalis, quidam homo non est mortalis.
et tales propositiones in materia necessaria et impos-
sibili semper simul et aut verae aut falsae in
materia contingenti nunquam et verae vel
falsae.
Oppositio Contradictoria est discrepantia seu
discrepantia duarum propositionum tam in quali-
tate quam in quantitate, simul et tales pro-
positiones in nulla materia simul verae aut fal-
sae esse possunt. et c.
Adverte quod tales propositiones debent esse de eo-
dem subiecto de eodem tempore de eodem si-
gnificatione tali. Oppositio est inter propositiones
quarum una est Universalis Affirmativa et alte-
ra est particularis negativa et e contra o-
mnis homo est mortalis quia non est mor-
talis, nullus homo est mortalis, quidam homo est
mortalis quod in logica patet in schematibus
subiectis.

Nota quod hac schemata ut videtur e de
et propositionis, sed hec in i tam simpliciter
quam modaliter.

Nota etiam quod propositiones et affirmatives et negatives non
habeant qualitatem sed solum quantitatem. hoc
est affirmativam et negativam, sed non possunt
habere oppositionem consequenter nec equivoalem.

Punctum 2um

De Equivalencia Propositionum.

Agamus hic de modo definitione equivalencie et
modis. Quantum ad Definitionem.

Equivalencia ab alijs dicitur equivalencia ab alijs d-
qualitas seu consecutio. Definitur autem sic.

Equivalencia e duarum propositionum oppositarum,
propter negationis oppositionem in eadem rei-
quificatione, convenientia, seu artificiosa concor-
dia, hoc e una propositio idem valet quod al-
tera valet. Quantum ad modos.

Equivalencia fit tribus modis, juxta hunc versiculi.

Præ contra dic, post contra dic præpositio sub-

Explico tunc id contra dic, hoc est ut dicit præ-
proposiciones contradictorias sibi equivalentes præ-

ponat particula non ante illarum ex: ex his
contradictorijs Omnis homo e mortalis Aliqui

homo n e mortalis, sic equivalentes erunt, non
omnis homo e mortalis Aliquis homo est mor-

alis Sed præ contra id est, dicitur propositiones

contrarias v sub contrariis et sibi equivalentes
ant particula non, debet poni in alterutra

propositione post subiectum ante copulam ex:
et sic propositiones contrariis Omnis homo
est

est mortalis nullus homo est mortalis etc. de
potentes enunt. omnis homo est mortalis nul-
lus homo est mortalis.

Itē ex his. Subcontrariis aliquis homo est mortalis
aliquis homo non est mortalis de oppositis enunt
aliquis homo est mortalis. Itē subcontrariis sub-
alter id est sub proponens subalternans ubi de
quipollentia requirit alterutrum proponi dua.
adli negationes unam ante Subjectū altera
post Subjectū. eg. Subalternans et omnis homo
est mortalis quidam homo est mortalis. Itē
quipollentes enunt. non omnis homo est et non mor-
talis quidam homo non est mortalis.

Adverte itē 3 negationes tui valere gentū
una.

Adverte 2do quod eodem modo dicenti cum et
docendum sit de equipollentia propositionum
modaliū quando quidem his allata tui
sint exempla propositionum simplicium.

Undum sum.

De Conversione Propositionum.

Agamus hic de Definitione Conversionis et de mo-
do conversionum propositionū quibuscumque
illae sint propositiones et quae convertuntur.

Quantū ad terminum.

Conversio propositionum sic definitur. Mutatio Subjecti
in locum praedicati et Praedicati in locum Sub-
jecti eg. Omnis homo est animal. Itē aliquod animal est
homo. Nota quod in omni conversione est quia in re
prior

Præpositio dicitur Conversa seu illata
ita dicitur Convertens seu inferens.

Quantum ad Numerum seu Divisionem

Conversio est duplex scilicet ^{Conversio} simplex et ^{Conversio} contrapositionem.

Conversio simplex est mutatio Predicati in Sub-
jectum et Subjecti in Predicatum servata eadem

quantitate id est universali et particulari.

ergo aliquis homo est justus et conversio est aliqui
justus est homo. Conversio per accidens est mutatio

Predicati in Subjectum et Subjecti in Predicatum

mutata quantitate ita ut ex Universalis fiat

particularis proprie ergo omnis homo est rationalis.

aliquis rationalis est homo. per Contrapositionem conversio

est Mutatio Predicati in Subjectum et Subjecti

in Predicatum, mutatio terminis finiti in in-

finitos ergo Omnis homo est rationalis Omne non a-

nimal est non homo, quid sit autem Terminus

Infinitus videtur aliter fieri.

Præterea, quæ præpositiones convertuntur, respondet

Præpositiones convertibiles continentur hoc distinctio.

Est simpliciter facta, et est. Convertitur ergo per

Actum per

Actus per Contradictionem sit Conversio tota

Explicit vel simul præfationi explanatione
intentionis
Advertendum ad hoc distinctio capite uno peri-
num ubi aserit A. negat B. dicitur. Sed cor-
respondet et conversioni simplici hæc est
significat quod Universalis Negativa et
particularis affirmativa con-

inseparabilem simplici conversione, ut nup.
huc hoc est lapis nullus lapis est hoc hoc alius
hoc est iustus aliquis iustus est hoc. Ita cor-
respondet conversioni per additionem hoc est. utrius-
que quod universalis negativa A. quod univers.
alis affirmativa convertuntur conversione per
additionem id est in alios particulares, nempe uni-
versalis negativa in particulari negativa. Uni-
versalis affirmativa in particulari affirmativa.
sic nullus hoc est lapis aliquis lapis non est hoc.
Item omnis hoc est aas. aliquod aas est hoc, etc.
Q. correspondet conversioni per contrapositionem
nam hoc est, A. universalis affirmativa, in uni-
versalem affirmativam Q. vero significat quod
particularis negativa in particulari negativa
convertuntur conversione per contrapositionem, ut:
Omnis Leo est animal, ergo non omne non leo
est Leo, vel, ergo omne non aas, est Leo, etc.
aliquis hoc non est iustus, ergo aliquis non ius-
tus non est hoc.
Quod ut res quod sunt propositiones. Regulae corre-
spondentes. R. Q. clausa quod in conversione volumus
posuit mutari quantitas ceterum suppositum am-
plexatus et altere proprietates terminorum de-
bent omnino manere invariantes. Quare ob-
servatam amplexationem non est bona con-
versio ut omnis hoc fuit iustus hoc alius
iustus fuit. Item ob variam dispositionem
hac ut Petrus est in celo hoc Calixtus est in
terro

^{etiam ut patet}
Petro. Ceterum ut quidam se tenet ex parte
predicati in convertente se debet tenere ex
parte subiecti in convertente et c. et tra.
Ita in omni conversione, valet aegria a con-
vertente ad convertentem, non in simp. a conver-
tente ad convertentem, quia valet comp. dicere o-
mnis homo est aliquid album ergo aliquid album
est homo, non e contra, aliquid album est homo,
ergo omnis homo est aliquid. Ita propositiones de
de adjunctis et de verbis adiectivis non con-
vertunt nisi vnde resolvantur in propositiones.
de his adjunctis sic aliquid homo currit sic al-
iquid homo est currere, ergo aliquid currere
est homo, sed quoddam currere sic, indefinitum
et maxime in maiori contingenti simp. sic con-
vertenda est. Equivalere enim debet particulari
v.g. homo currit id est quidam homo currit, sic v.g.
collester quidam homo currit ergo quoddam currere
est homo. Ita Regula circa propositiones mo-
dales licet ad varias et intricatas rationes Regulas
sue tradidit, secutus tamen expeditam viam dico
quod si propositiones modales, sint divise id est si
modus exprimat adverbialiter ut in illa v.g. homo
contingenter aliter eodem modo loquendum
de illis ac de simplicibus seu absolutis. Si vero
propositiones modales sint copositae id est si mor-
dus exprimat nominaliter, et in ista contin-
gentia si habent abstem simpliciter conversio
in illis, non habet locum. quia modus qui se tenet
net ex parte predicati nullatenus debet
veritas

variari. Deinde ex proportionibus sola contradic-
toria in illis reperitur. Si enim istae proportionibus sunt
quasi singulares. Sed enim dico necessarium est omni
hinc esse rationalem, idem est ac si dicerem, hae
propos. hae rationales necessario est vera, in sin-
gulis autem proportionibus sola opposita con-
tradictoria reperitur cetera proterea.

Adverte quod in illis reperitur altera alia propor-
tio proveniens, ex multis quam D. Thomas, expli-
cat convocato. Nam necessarium, est jam supra
dictum habet similitudinem cum signo. Curio-
sali affirmativo, quia quod necessarium est, con-
tingit, impossibile cum signo universalis negatio-
nis. Quod est impossibile nunquam est possibile est
et contingens cum signo particulari. Nam quod
contingens, est possibile aliquando est et aliquando
non est, unde necesse est esse, et impossibile est esse sunt
contraria. necesse est esse et possibile est esse sunt
altera sicut impossibile est esse possibile est non
esse, jam vero necesse est esse et possibile est non esse
impossibile est esse et possibile est esse sunt contra-
dictoria unde si apponatur illis particula negatio-
nis. Regulae praedictae poterunt rati-
onem equivalentes et hae sunt ad librum
quod spectabant dicta sufficiunt.

L. P. R. A. D. Q. U. I.

L. Argumentatione.

Postea quod spectabant ad secundam mentis op-

rationem, sequit ratio: agendum de Speculatione:
tribus ad idem modo. De argumentatione, tam
in genere, quam in specie.

¶ *De Argumentatione in genere.*

Primo hic Definitionem argumentationis examinabim:
usque consideremus numerum adferemus.

Quantum ad rationem,

Argumentatio dicitur sit est argumenti explicatio
per proprios vel ex propositionibus certa lege
et ordine inter se connexis conficitur. Sit est
Oratio, in qua verum ignotum per aliud notum
deducit & deducitur. Si in ista definitione,
quod ex propositionibus certa lege, & denotatio
varias species argumentationis, quod non refertur.

Quantum ad rationem.

Argumentationis sunt alia principalia alia minus
principalia. Principalia sunt 4. Syllogismus,
Enthyymema, Inductio, et Exomphala.
Minus principalia etiam sunt 4. Sorites, Dilemma,
Violatio, et Enumeratio.

Adverte Aristo in Libro Topicorum, duas
res posuit, & dicitur argumentationis scilicet:
Syllogismum, et Inductionem, sed quia istae res,
sunt et Genericae et explicitae, nam implicitae
sunt et specificae posuit reliquas, scilicet: Syllogismum
et Enthyymema, Dilemma, et Violationem.
& Inductionem, et Sorites.

¶ *De Argumentatione in specie.*

De

De Argumentatione in Specie. et quidam
modo de Syllogismo.

Principale et proprium specie argumentationis in-
greditur in hoc cap. Auctor per puncta, in fine De-
finitionem et Divisionem ex amittendis in 2.
principia constitutiva in his Regulativa ex-
plicando. Primum Amum.

De Definitione. et Divisione Syllogismi.

Primum ad Definitionem.

Syllogismus ab Arte des. si, est oratio in qua quid-
libet positum, aliud quidpiam ab his, quæ posita
sunt, necessariis seqt. explicat definitio. In oratio,
ad excludendum terminos simpliciter et incomp-
paratos, In in qua quibusdam positum idem, duabus
premissis propriis. In positum idem recte in
figura et modo ejus dispositis, In quidpiam aliud
ab his quæ posita sunt idem conclusio, q. a premissis non
quod idem mater. et idem formam. c. aliquod aliud
necessario, seqt. quæ ad positionem propositionum, recte dispo-
nuntur, vellet ad positionem causæ conclusio
conclusio tanquam effectus necessario, pos. si non ex neces-
sitate consequentia sui rei, rationem ex necessitate conse-
quentia rei formæ quæ. In necessaria contradictione
conclusionis premissis. In. Cui syllogismi nunquam
negari solet sc. tunc aliqua ex premissis. Syllogismus
est græca vox latine significat Ratiocinatio.

Primum ad Divisionem.

Syllogismus dividitur in prædicatorem uno dividit ratione
Substantia in Categoricis, qui statim categoricis
propositionibus seu simplicibus seu modalicis, et in
hypotheticis qui statim propositionibus hypotheticis.
2do ratione quantitatis in universalem, qui statim

Ubi uenit et claudit et in particularibus qui parti-
culariter claudit. Etio ratione qualitatis in affirmati-
uam qui affirmatiuam infert conclusionem et
in negatiuam qui negatiue concludit, etio ratio-
ne bonitatis in communem qui ex proportionibus
verisimilibus et particularibus qui ex proportionibus
particularibus etat, seu cuius medius terminus
e communis et in expositiue seu particularem
seu singularem qui ex proportionibus etat singularibus,
seu cuius medius terminus singularis, etio ratione materid,
in appropinquatiue seu Demonstratiue qui ex necessa-
riis proportionibus indubitatis aliquid concludit ubi
quid uere et ratione in Dialectico seu probati-
uam seu Opiniu, qui ex proportionibus uerisimilibus
claudit uerisimiliter et in hypothetico seu Capitiue
qui etat ex proportionibus in specie ueri falsi continen-
tibus etio, ratione reductionis in perfectu qui nulli
indiget ad conclusionem euidenter inferri
et hic fit in modis directis dms figuris, et imp-
fectum qui ad conclusionem euidenter inferri
tam indiget reductione, et talis in omni-
bus figuris modis, propter q uerba direc-
torum dms figuris, Unde ratione Terminis, in
rectis Terminis in conueto quatuor constat,
eq: omnis res e rationalis, et hic e modus
directus et obliquus q terminus in casibus obli-
quis positus etat et q: etradicentis e opposita
ad d albi et nigrum sunt etradicentia et
albi et nigrum e opposita ratio. Per

Quoniam 2da
De Principiis Syllogismorum Substitutivis
Secundum duo principia Syllogismorum substitu-
tiva de simplicia et materialia alia forma
lia. Materialia et ipsa materia Syllogismo-
rum hinc est res omnes circa quas versatur Syllo-
gismus. Et q. duplex Remota et proxima
Remota est termini ipsi q. semper et 3mo.
Inni syllogismo nec plures nec pauciores
primus major extremus et locum in priori et
conclusionem 2da minor extremus habet locum
in non conclusionem. 3ta medium habet locum
ad in majorem et non et hi termini singuli
ponuntur in quocumque syllogismo bis ut pro-
bat in quocumque syllogismo exemplo.
Proxima ex q. proxime et immediate
fit syllogismus et proponitur 3a. una po-
nitur primo loco ponitur, hinc semper me-
dia et 2mo medio extremo 2da non quod
sub priori subsumitur et dicitur non extremo
et medio 3ta conclusio quod dicitur priori et
noni extremo sententia conclusit.
Formalia principia et certa coordinationes
in eorum terminis et extremis et talia
principia utantur figura certa et modo.
Figura, dicitur formale principium remotum
modo principium proximum ratiō q. modo, pri-
mior est syllogismus q. figura ut cuius
est patet.
Figura definitur sic est diversa dispositio medi-
orum in priori et noni proponitur sunt al-
terni figure 3a. una 2da 3ta. 4ta

universales affirmativas si v. g. in genere
vocalis & indicat jore universale negati-
vum I. non particulari affirmativa &
exclusionis particularis universalis et sic
de alijs modis

Figura sit motus explicis aut directis
alios indirectis.

Modi directivi et directi concludentes. Quia
et proclivem est magis in ^{extremum} conclusionem
superius in extremum subiacentes. Sic Barba
Clarant Daryferio. Exempla unguilonum
mydori.

Bar Omne Aul & sensibile

1. A Omnis homo est Aul.
2. A Ergo omnis homo est sensibilis.

Idem Modus est cum ex jori universalis negati et non
universalis affirmativa deherio Universalis Negati
colligit.

1. A Nullum Animal est Planta

1. A Omnis homo est Animal

2. Ergo nullus homo est Planta

Idem Modus est cum ex jori universalis negati et non
particulari affirmativa conclusio particularis col-
ligit patet in modo.

1. A Omnis homo est rationalis

2. Aliquod Animal est homo

3. Ergo aliquod Animal est rationale.

Idem Modus est cum jore Universalis Negati et non
particulari affirmativa deherio particularis. Nege-
va colligit talis modus est.

1. A Nullus homo est lapis

2. Ergo nullus homo est animal

3. Ergo nullus homo non est lapis

Modi quidam figuris directis seu indirectis
considerantur hoc est figuris mixtis extrinsecis in
conclusionibus. In quibus extrinsecis figuris conclusionibus
7. A. Immo hoc est animal.

1. Ergo aliquod animal est sensibile.

2. Nullus lapis est lapis.
1. An. Omnis hoc est animal.

2. Ergo nullus lapis est lapis.

3. A. Omne hoc est sensibile.

4. I. Aliquis hoc est animal.

5. I. Ergo aliquod sensibile est hoc.

6. I. Immo, hoc est substantia.

7. I. Nullus est lapis substantia.

8. I. Ergo aliqua substantia non est lapis.

9. I. Aliquis lapis est substantia.

10. I. Nullus lapis est lapis.

11. I. Ergo aliqua substantia non est lapis.

Adverte modo ad istas figuras directas et
indirectas autem retinere de
extrinsecis causis.

Offendi istas figuras de 2. Quare cum sit
interdum Porro et hi modis aut et amodo
figuris et habent illi frequentem usum.

Exempla huiusmodi

1. C. Nullus equus est rationalis.

2. A. Sed omnis hoc est rationalis.

3. E. Ergo nullus hoc est equus.

4. An. Immo, hoc est rationalis.

5. I. Nullus equus est rationalis.

6. I. Ergo nullus equus est hoc.

fr. vally lapis aut aut

Quisquis hoc est uat.

no prope alios pro non est laqueus

27. $\text{Cm}^2 \text{ h}^2 \text{ ext. ad.}$

100. *Algebra* *Leçons* n° 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

20. *Brachycephalus* *lapis* *in* *est* *hoo*

a. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845.

given to him by his father, John,

Exempla. Lingulæ nigra.

A Opé e' sensibile aal.

19. Que tal é a situação

¶ Ergo aliqua substantia est deum.

Handwritten: *Handwritten text, possibly "Handwritten text of paper."*

Oni dal d. subitanea

ntem ergo aliqua subterranea in' oce. ignis.

Aliquid hoc est rationale

Om. Sic. ad. cet. Lactonia

Sec. Propter aliquam substantiam e' rursus.

2a Onio planta est vivax

17. *Aligula maritima* var. *truncifera*

58. Ergo aliquod transiens per unum.

hoc Aliquet ad hunc finem

One cat ext. subint. cordia.

40. Ergo aliqua caditandi a non est lapsus.

9. f. *Nellus vapor vel rasonali*
2. aliter: vapor est la

143. 120 aliquos sapienter de la Comma.
144. 120 aliquos subrecondia moni.

Am. *Pyro. laticollis* *distans* *novae* *formae*
distans *novae* *formae*, *cognosc.* *distans*

Stirpe facies intermedia, cognoscitur
in medio Geringius nunc nunc in piori et nunc

It is the duty of every citizen to support the government.

more in common with it. I make

[illegible]

A luerke bene et ad figuras v ad modos fi-
gurarum sic bonis formis hys pylegiomor.

Parvum 22

De Principiis Syllogismi Regularis
Principia Syllogismi & Conclutiva & Specia
alia concludentia alia efficiencia.

Dirigenda principia applicandi et quibus
immediate probant de Harmonia Perfecti et
hic et duo dici de omni et dici de uno.
sed de his principijs inferre cap: Geo.

Conscientia principia et quibus immediate
probat. Syllogismi imperfecti, et talia prin-
cipia, dicuntur reducio. De qua porro
prouto agendum est inquiturmo, quod et
quodque est reducio.

Reductio dicitur ad modum inferioris modum
et indirecte inchoanda ad y modum
figuram perfectam revocanda.

Quatuorplex est reductio.

Primo circa istam divisionem dialecticam
reductionis, est duplex alij enim applicam
ostendunt, item quam re: et deus ostendit
de impossibile. Alij applicam quoniam
dilecti simplicem, per reductionem p. trans,
notionem et per impossibile, et hanc
postremam reductionem meliorem esse,
et note sufficientiorum.

Reductio simplex est p. accidens quid sit
devidetur hinc videat Augustinus in Libris
suis. Ubi vero reductio syllogismorum est
adhibenda mox patet p. transpositionem
et quando per in locum nonis v. e. contra
transponitur.

Reductio per impossibile est, quod docet
quoniam ad veritatem deveniat propriam
neg. concedentem et conclusionem ex illis
illa neg. etiam ad conclusionem con.
tradictoriam reducere debemus.

Reductio per impossibile est, iuxta 3am
figuram duplex. Unus in prima figura
dicitur reductio conclusionis debet po
ni idem idem per debet ut noni per
et tandem conclusio inferri. Ideo in qua

2da figura contradictoria conclusio propositio
nisi si vo per debet integra manere tan-
dem conclusio inferri contradictoria est
in Baroco. Sed in 3ta figura contra-
dictoria conclusio propositio tunc inte-
gra manere et tandem conclusio con-
tradictoria inferri ut in Bocardo. qd
his continet veribus majori

Major fit non fit contradictoria lex
Ex ipse Celantes inque pervertit ordo.
Solvat jorem, variatq; 2da notam.
3tia jorem variat, servatq; notam.
Dr. Ex ipse Celantes, quia istis nobis redu-
ci fit e. Contra, hoc e. Notam ponendo p
jorem, jam vo contradictorium conclusio.
no pro Minore et tandem conclusio infer-
ri, ut patet mox in exemplis particu-
lacione p. impossibili allatis.
Notandum pro omnibus conversionibus
dicta haec continet huius veritas.

Plura una jubet, simili cum voce notam.
Q. vult simpliciter verbi si vero p. decidit
p. vult transponi C. per impossibile e. e.
Hic est quoties modi inpropterea reducuntur
si it, tunc modum illorum littera sunt
consideranda a quibus membris et ut
modis a simili littera iniquitates reducuntur
debet in Festino adferre complura

Vnde consideranda si litterae in medio
casuumque modi ipsae S. P. M. C. in qua
om syllaba modi imperfecti inventae fu-
erint denotant illa proponere sic conver-
tendum quod S. denotat convertendam
proponere simpliciter conversione,
P. conversione per quidem, M. denotat
proponere illa esse transpositionem, C. de-
notat proponere illa ad impossibile hoc
est ad contradictorium deducendam
et in qua syllaba modo imperfecta
nulla ex his litteris invenietur per
hoc ostendit illa propositio integra est
relinquerenda quod melius in exemplo
patet.

Exempla modorum trans-
positionis in dictis supra sunt
S. Baradipton Celaptes Sabites. Septimo et tri-
cesimo.

Haec One talis est Substantia

Haec One hoc est talis

Unde si quidam substantia est hoc

Ita modo propter Barbaram propter P. et tunc
littera sequi debet in voce Conclutione per
accidens propter P. et si. Ergo omnis hoc
est Substantia.

2. Et Nullus talis est lapis

Haec Cuius hoc est talis

Ita ergo nullus lapis est hoc.

11.
Iste modus debet reduci ad Ceterum propter
(necesse conclusionem simpliciter propter
S. Si Ergo nullus homo est lapis.
d. A. Omnis homo est albus.
b. Quidam Substantia est homo
i. s. Ergo quoddam albus est Substantia,
Iste modus debet reduci ad. Darius propter
E. conclusionem convergentem simpliciter
propter S. Si Ergo nullus substantia est albus.
Iste. Omnis albus est Substantia
C. Nullus lapis est albus.
C. mo Ergo quoddam substantia non est lapis
Iste modus debet reduci ad. S. propter
maiores. S. litteram, sed magis fore convergentem
propter recedentem propter S. Si aliqua Sub-
stantia est albus, nonne vero convergentem simpli-
citer propter S. Si nullus albus est la-
pis et eadem nonne transposita, propter
M. in locum. S. Si vero nullus albus est lapis
ali.

I. s. Quidam lapis est Substantia
C. m. Nullus animal est lapis.
C. mo Ergo quoddam Substantia non est lapis.
Iste modus itidem debet reduci ad. S. propter
E. maiorem convergentem et nonne simpliciter propter
S. factam transpositionem in locum sui ad invicem.
propter C. m. redit reducitur ad
I. s. Nullus lapis est albus.
I. s. Quidam substantia est lapis
Ergo quoddam Substantia non est albus.

Exempla rudiorum & de Figure
Meli 2da figura it 2. Arare Ametres.
Sextino Baroco et omni imperfecti licet sunt di-

recti.
c. Nullus equus irrationalis.
a. Omnis hoc est rationalis.
r. Ergo nullus hoc est equus.
Iste modus debet reduci ad celarent propter
c. jore dicens a simplicitate propter s. si
nullus rationale est equus.

2da.
c. Omnis hoc est rationalis.
p. Nullus equus est rationalis.
t. Ergo nullus equus est hoc.
Iste modus debet reduci ad celarent propter c.
jore transposita in locum novis propter c. n.
et more in locum joris sed p. q. conversa simplici
r. Ergo nullus hoc est equus.
c. Nullus rationale est equus.
h. Omnis hoc est rationale.
r. Ergo nullus hoc est equus.
f. Nullus lapis est albus.

et. Alquis hoc est albus.

n. Ergo alquis hoc non est lapis.

Iste modus reducendus est ad Ferio propter c.
jore dicens a simplicitate propter s. si nullus
albus est lapis.

B. Ac Omnis hoc est albus.

r. Alquis lapis non est albus.

c. Ergo alquis lapis non est hoc.

Iste modus debet reduci ad Barbara propter
c. id est q. impossibile propter c. taliter servatis

4a Omne aal est substantia.
 5a Aliquod rationalis est aal.
 6a Ergo aliquod rationalis est substantia.
 7a Omnis planta est vivens.
 8a Aliqua planta est fructifera.
 9a Ergo aliquod fructifera est vivens.
 10a Ite modo debet reduci ad Darij propter
 11a facta conventionem nore simpliciter pro
 12a pter. S. Aliquod fructifera est planta.
 13a Eandem. Aliquod aal non est lapis.
 14a Omne aal est substantia.
 15a Ergo aliqua substantia non est lapis.
 16a Ite modo debet reduci ad Barbara propter
 17a p. d. p. impossibile propter C. taliter iuxta
 18a supra dicta. supposito contradictorio, concludit
 19a in locum joris, unde reperta mors supposito
 20a contradictorio joris in locum conclusionis pro:
 21a dicit allegorice.
 22a Omnis substantia est lapis.
 23a Omne aal est substantia.
 24a Ergo omne aal est lapis.
 25a Nullus lapis est rationalis.
 26a Aliquis lapis est substantia.
 27a Ergo aliqua substantia non est rationalis.
 28a Ite modo debet reduci ad ferio propter
 29a f. contra nore singuli propter S. acci.
 30a Aliqua substantia non est lapis. Et hoc est
 31a sufficerent de reductione in odore aliquod
 32a supra. p. duplici reductionis exempla patu:
 33a bre rationum.

Scias qd ad ista reductio est propter quod
mentis. ut cu directe intelligunt, con-
clusiones ex premissis. quod fit in 2da et 3a
figura, hanc magis ostendit easdem inferre
unde talis reductio communiter appellat orien-
siva cu intentione tenere negationem conclusio-
nis etiam directe illa talis ex premissis quia
contra hoc negantes alia est necessaria re-
ductio quod fit omnia modis propter im-
possibile.

Scias 2do quod quidam Baroco et Bocardo et
reducti p impossibile ad Barbara. sed hae
lex in alijs modis n servat reducendum per
impossibile ut sci. sub prima littera notans.
tunc
Scias 3tio quod pro reductione modis pro
impossibile qui ad quem est reducendum, hoc
ostendit memoriam.

Schylr Alex. Obst terra. Sph. Ar. quod.
Hoc memoriam citat quidam 10 syllabis.
quas 4 prima 5 syllabis deservunt 5 mor-
dis imperfectis prima figure scilicet. Schylr Alex.
seguit 4 syllabis nempe Obst terra deservit
unt modis 2da figure. Nam 6 ultima
6 syllabis ha Sph. Ar. quodammodo deservit
unt 6 moris. Itid figura.
In his syllabis describuntur 2 syllabis littere
vocalis, a e i o u. Itid em ostendunt qua-
litem et quantitatem propositam, claudunt.

modo ad quod reducendus est modus impe-
fectus. Sic primus syllabae. Et sic vocalis
quia correspondet primo modo sonans.
propter contradictionem huius modum reducimus.
sed et ad modum habentem conclusionem uni-
versalem negativam qualem modus est Celarent.
Deinde secundae syllabae. Si vocalis est quia
respondet modo Celantes ideo hunc modum
reducendum ostendit ad modum habentem
conclusionem particularem affirmativam qualem
modus est Darii et si contrarietatem est de aliis
modis facienda quae ostendo in exemplo.
Et pro tali reductione, servantur illi duo voces
supra positi.

Major sit non sit contradictoria major.

Recipe Celantes in quo pervertit ordo.

Exempla modorum indirectorum ad modum
figuralem non reductione per impossibile.

1. CA. Omne animal est substantia.

2. A. Omnis homo est animal.

3. pt. Ergo quidam substantia est homo.

Inter modum propter syllabam de debet reduci
ad Celarent, sumpto contrarietate conclusio-

nis pro maiori scilicet nulla substantia est homo.

Deinde maiore posita pro minori inferet con-

clusio contradictoria minoris. scilicet

2. CC. Nulla substantia est homo.

1. A. Omne animal est substantia.

4. pt. Ergo nullum animal est homo.

2. c. Nullus qd est lapis.

An- Omnis hō est aal.

+ Es. Ergo nullus lapis est hō.

Itte modus propter syllabam Si debet reduci ad
Darii, Dr. in excipe Celantes, hoc est in Celantes
reducendo debet nec sumi pro Majori id vō an
tradictionis solutio pro minori, etc. Aliquis la-
pis est hō, tandem contradictioni in sonis infen-
pro contradictione sic praestit Syllabus.

3 d. Omnis hō est aal.

r. Aliquis lapis est hō.

2. Ergo aliquis lapis est aal.

3 d. Omnis hō est aal.

+ Es. Quiddam substantia est hō.

Itte modus propter Syllabam Per debet reduci ad

Celantes ed modo quo Paraphrasin vōz modis.
Celantes.

c. Nullus aal est substantia.

sa Omnis hō est aal.

rit Ergo nullus hō est substantia.

4. Ap. Omne qd est substantia,

+ Es. Nullus lapis est aal.

ma. Ergo quiddam substantia est lapis.

Itte modus propter syllabam Q. debet reduci ad

Paraphrasin vōz contradictioni ex d. modo quo
in Paraphrasin praestit Syllabus talis, bar-

6. ar. Omnis substantia est lapis.

6. a. Omne aal est substantia.

1. r. a. Ergo omne aal est lapis.

Fr. 1. Quiddam lapis est substantia.

Es. Nullus aal est lapis.

m. O. Ergo quiddam substantia est aal.

Itē modō debet reduci ad Dary propter syllaba
tam. Et eodem modo scriptus contradictorij, qui
in Paralytōn hoc est sumpto contradictorij an
conclusionis pro fore fore via recta integra pro
fore tam em illatione fore contra dictoria
Noni unde est. *ut.*

1. *Omnia substantia est ad.*
2. *Quidam lapis est substantia.*

3. *Ergo quidam lapis est ad.*
4. *Exempla modorum ad figuram pro reductio
ne ad impossibile modum ad figuram servit
ille vehiculus.*

5. *Servat Majore variat 2da Minorem.*
6. *Omnia hoc Nullus equus est rationalis.*
7. *Omnia hoc est rationalis.*
8. *Ergo nullus hoc est equus.*

Itē modō debet reduci ad Fore propter litteram
Ob seu syllaba sumpto contradictorij an
conclusionis pro fore fore via recta integra pro
fore tam em illatione fore contra dictoria Noni
unde est. *ut.*

1. *Nullus equus est rationalis.*
2. *Aliquis hoc est equus.*
3. *Ergo aliquis hoc non est rationalis.*
4. *Cam Omnis hoc est rationalis.*
5. *Nullus equus est rationalis.*
6. *Ergo nullus equus est hoc.*

Itē modō debet reduci ad Dary propter syllaba
tam it ut dixi in Gerare servata fore
sum.

Sumptis vō contradictionis conclusionis pro more
et minus conclusionis

Ad Omnis hō est rationalis

r. Alquis equus est hō

ergo Alquis equus est rationalis

Itē Nulla lapis ē dāl

Itē Quis hō est dāl

nō. Ergo alquis hō nō ē lapis.

Itē modus debet reduci ad Celarent, propter syl-
labā ter eodem modo quō Celare et modus
sic

Itē Nulla lapis ē dāl

Itē Omnis hō est lapis

Itē. Ergo nullus hō est dāl.

Itē Baroco propter syllabam ras debet reduci ad
barbara ut pōductio supra.

Exempla modorum Itē figuris.

In reductione ad impossibile Itē figuris
servit ille vnicuique

Itē porem variat servatq. Notum.

Ad Omne dāl est sensibile

r. Omne dāl est substantia

Itē. Ergo aliqua substantia ē sensibilib.

Itē modus debet reduci ad Celarent propter
syllabā illico respondente nō. Itē Sumptis
contradictionis conclusionis pro more more
vō in qm conservata tandem sumpta con-
tradictionis pōm pro illatione conclusionis
prohibet sic

Itē Nulla substantia ē sensibilib.

Itē Omne dāl est substantia

Itē. Ergo nullus dāl est sensibile.

scilicet Nullus lapis est spiritus
1a Omne aliquid est substantia
propter quod aliqua substantia non est lapis.
Inter modum debet reduci ad barbaram propter
syllabam tam adinuatam darsapiti
propter propositionibus contradicentibus.
6a Omnis substantia est lapis.
6a Omne aliquid est substantia.
7a Ergo omne aliquid est lapis.

2a. Aliquod aliquid est rationale.
2a. Omne aliquid est substantia
3a Ergo aliqua substantia est rationalis
Inter modum debet reduci & celari propter
syllabam quod adinuatam darsapiti super propositionibus.

4a Nulla substantia est rationalis
1a Omne aliquid est substantia
2a Ergo nullus aliquid est rationale
4a Omnis planta est vivens.

1a aliqua planta est fructifera
2a Ergo aliquod fructiferum est vivens.

Inter modum debet reduci ad formam propter syllabam
o veritates omnes ut in darsapiti se producit
1a Omne fructiferum est vivens
1a aliqua planta est fructifera

2a Ergo aliqua planta non est vivens

2a Occurrit propter syllabam tam debet reduci
ad barbaram cum reductis jam supra videtur.

3a Nullus lapis est rationalis

1a Aliquis lapis est substantia

2a Ergo aliqua substantia non est rationalis

Inter modum debet reduci ad darsapiti propter syllabam
Nis

Nis sumptis prononibz ut in Porapiti.
d. 9. Omnis substantia est rationalis.
I. Aliquis lapis est substantia.
I. Ergo aliquis lapis est rationalis.
Et hęc dicta de reductione omnium modis
nam in specie sufficient ubi
scias quod quomodo modum syllogismi. Categori-
cæ et hætich reducti erint. etiam syllogismum
dæles eodē modo reduendi erint et servatis
in. quod circa conversionem proportionis modis.
Iud et propositum modalium oppositionem
earundem dicta. et Libro. 4. mo.

CA. III. Sum.
De Syllogismo Expositorio modalis et
Hypothetico.

Syllogismus expositivus est in quo thesauri et mone-
ti singularis in utraqz pronone. ex. Petrus
rationalis. Sed Petrus est irrationalis. Ergo quoddam
rationalis est irrationalis.
Et expositivus quia quod videtur obscurum in
universalis. Exempto subiecto velut adptamē.
Sicut expositivus. Et de et singularis appellat.
Ergo est in argumentis ab exemplo. Et
Hinc alij syllogismus hunc sui definiunt. Est
in quo ex medio seu argumentis singulari et
conclusionis generalis colligit. Et ratio est colligit et
conclusionis infinita. iam ad infinita
propositio. et contra et universalis. ut in exemplo
altero. Cetero est hinc. Sed idem Cetero est.
Anter. Ergo aliquid. Anter. ut in. Petrus.
Cetero in syllogismo expositivo. Terminus
singularis. Ergo et communis. Ergo et
communis. et in quo in syllogismo con-
stantibus terminis continuari quod et terminis
distribuit. de quo magis Theologi quædam
Sui

His ut de potentia Divina communicabili
pluribus Personis Divinis.
Udorte 2do hunc Syllogismum p[ro]p[ri]e fieri
in omnibus 2bo p[ro]p[ri]e 2o. in 1a Petrus
Musica; sed quod Petrus est Petrus Ergo qui
est Petrus est Musica. 2o in 2a. Petrus est
rationalis sed Petrus est mortalis Ergo quod
est rationalis est mortalis; Quidem Syllogi-
smus modalis est qui stat p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e modalibus
est p[ro]p[ri]e eodem modo quod et categoricus. nisi
quod est Syllogismus modalis addat modi
quantitatem et qualitatem p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
fientes, 2o ex[em]p[lo] in Barbara.
64r. Omne grave cadere deorsum est nece[ss]e.
64v. Omne plumbum est grave
Ergo omne plumbum cadere deorsum
Syllogismus Hypotheticus est qui stat p[ro]p[ri]e
Hypotheticus Ergo p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
Hypotheticus divisione p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
2o et Coniunctivus.
Syllogismus Hypotheticus conditionalis est qui
stat p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e et huius
Syllogismus 2bo modis tractat 1mo ab antice-
dentibus ad consequentiam, cum app[ro]p[ri]e an-
tecedentis ad p[ro]p[ri]e consequentis p[ro]p[ri]e
argumentum, 2o si Petrus est huius, Petrus est
rationalis sed Petrus est huius Ergo Petrus est
rationalis. 2do a consequentibus ad antice-
dentem cum a destructione consequentis,
ad destructionem antecedentis p[ro]p[ri]e argu-
mentum, 2o si lapis est huius la-

Per est hoc Sed lapis non est Al Ego non
est hoc
Ista repugnantiis ad positio antecedente con-
sequens tollit, et sublato consequente, anteco-
lumi ponit, et extra sublato antecedente con-
sequens ponit, et positio in sequente antecolumi
tollit. 1^a qui dicitur e non n est, Sed dico exter-
go non non est, et non non e dico e, Sed dico
non e ergo non e.
Syllogismus Hypotheticus disjunctivus e, qui ex
propositionibus disjunctivis consistit et hic syl-
logismus duobus modis fit. 1us a positione
antecedente ad destructionem consequentis,
et extra. 1^a q. aut Petrus sanus aut eger est,
Sed Petrus e sanus, Ergo non est eger. 2do
a destructione antecedentis, ad positionem
consequentis et extra. 1^a q. aut Petrus damnatus
est si non convertet se salvabit, Sed qui
convertit salvas. Ergo et Petrus, si convertet,
salvabit.

Syllogismus copulativus e, qui ex propositionibus co-
pulativis consistit, habet tamen tres Syllogismos,
unus generalis e modum argumentandi. 1us nega-
tionem conjunctionis, idem dupliciter. 1us a
positione antecedente ad destructionem con-
sequentis. 1^a q. n e sapiens e et miser. Sed sapi-
ens e Ergo non e miser. 2do a destructione an-
tecedentis ad positionem consequentis, 1^a q. non
est sapiens est et miser, si miser e. Ergo n
est sapiens.

Adverte,

Adverte cranes Syllagismos Hypotheticoe
reducibiles ad Syllagismos Catholici.
v.g. si vis fuerit affirmatiue dicitur negatiue,
v.g. Syllagismus affirmatiue in vno d. ex p.
terra ergo prudentia est expectanda. Sed
vno d. expectanda. Ergo d. prudentia. Item
reducit ad. Omnis vis d. expectanda. Sed
prudentia d. vna ergo d. expectanda. Item,
v.g. Syllagismus Negatiue. Si terra quiescit
terra n. mouet. Sed terra quiescit ergo
non mouet. reducit ad. Nulla quiescit
mouet. Sed terra quiescit ergo non mouet.
Adverte 2do quod v. maxime ad modos
bnd. figure vnt. reducibiles Syllagismi
Hypothetici, quoadmodum vnt. exponi
potebit.
Adverte 3tio quod adhuc de Syllagismo
de medio negatiue v.g. qui n. habet o.
culos non videt. Sed lapis n. habet oculos
ergo lapis n. videt. Sed hunc Syllagismum
reducit ad Conditionalem qd. locutionis par.
videt. & conditionalis videt. tenere pro
nones qui. Deinde et tales Syllagismi
in quibus pronomen eicem gerit. Non
ditionalis particula in. De medio af.
firmatiue v.g. qui habet oculos videt. Sed
Petrus habet oculos ergo Petrus videt re.
ducitur ad Syllagismum. Si si sapiens
habet oculos n. videt. Sed lapis n. habet
oculos ergo n. videt. v. Petrus habet
oculos videt, sed Petrus habet oculos ergo
videt.

Inq perfectos per sola transpositione proprio
 esse propter littera M. iuxta illud
 Illi autem transponunt atq. sic barbara ad
 bar. Empe laudabile & honestum
 b. a. Omne bonum & laudabile
 ra ergo omne bonum est honestum,
 Et sic de alio modo v.g. Genera ad le-
 gis. Et collige sic appropinquat esse signatas
 ratio illa ut patet ex descriptione figurarum
 diversa modo duplici constituit figuram
 non autem diversa dispos. progressum qua-
 li & figurae Galenicæ.
 Quamvis ad videndum.

Leges vero Regulae omniū figurarum,
 ut generalis, alie Generales alie speci-
 ales. Quamvis ad Atlas Generales.

Una in omni figura v. Major v. Minor
 debet esse Universalis.

Vnde in omni figura v. Major v. Minor de-
 bet esse affirmativa, nonquam eo ambobus ne-
 gative. Itaque in omni figura conclu-
 sio debet esse parte reg. hoc & si alte-
 rutra terminatio sit negativa in conclu-
 sio debet esse Negativa si altera sit
 terminatio particularis, in conclusio parti-
 cularis.

Ita in omni Syllogismo Tres debent haberi
 esse terminus scilicet major extremitas, minor
 extremitas, et medius terminus.

Ita Medius terminus non debet intrare conclusionem,
 neque debet esse plus de medio in terminis quam
 sit in Majori.

Ita in omni figura si conclusio est falsa et
 una premissarum si non ambobus saltem alterutra
 debet

debet esse falsa si tamen est extra hoc et si pmissio
falsa, in consequentia debet esse falsa, licet falsum
nisi ex falso sequatur, tamen verum, ex alterutra
pmissio falsa sequatur, et aliquando ex utraque falsa,
infort, conclusio vera est.

¶ Aut Omnis lapis est albus,
¶ Aut Omnis lapis est lapis
¶ Ergo omnis lapis est albus.

¶ Tunc Medium in aliqua pmissio, debet suppo-
nere distributive. Ratio quia ut dictum, ex par-
ticularibus in distributis nihil concluditur. Sed
quia Terminus Universalis supponens disjuncti-
ve dividit veritatem in diversas portiones. Et
proinde est quadammodo, multiplex nec manet
fieri malitiam sing.

Quod autem supponit ad artem Syllogisticam
unde non valet Petrus est substantia. Sed ar-
bor est substantia. Ergo Petrus est arbor.

¶ Aliquod hoc est album. Sed aliquod album est
hoc, Ergo aliquod hoc est album. Nam album et
substantia, supponuntur non velum, in pmissis. Sed
Adverte quod quia Terminus Singularis non
dividit in plures partes, Sed est perfectus,
ergo idcirco potest esse medium, aptum, ad bene con-
cludendum. Et quantum ad hoc, equivaleat,
Terminum

Termino Universalis distributo sic optime con-
cludit. D. Petrus fuit peccator, Sed D. Petrus
est salvatus. Ergo aliquis salvatus fuit
peccator. Hæc Syllogismi dicuntur expo-
sitioni de quo vide Superius Caput.

Iste omnes Regula continentur his versibus,
Partibus ex parte, nil requiritur atque negatur,
Si qua præsit partibus, sequitur conclusio præsit,
Sic quæ negata præsit conclusio atque negata,
Sibilioris est, semper conclusio partibus.
Constitutet totum, firmus sibi terminus actum,
Et ceteris idem detestemur numero spanium.

Quædam in de Regulae speciales.
Una figura Regulae est ista, Una major
semper sit Universalis, sed libera in qua-
litate, excepta frisermo, 2da Minor sem-
per sit affirmativa excepta frisermo et fri-
sermo. Libera tamen in quantitate.
3ta est Conclusio libera est, in quantitate et
qualitate.

2da figura Regulae sunt ista. Una Ma-
ior est semper Universalis, sed libera in
qualitate, 2da Minor libera in quan-
titate et qualitate. 3ta Conclusio semper
Negativa est libera tamen, in quantitate.

3da figura Regulae sunt ista. Una Major
est libera, in quantitate et qualitate,
2da Minor est semper affirmativa sed
libera.

91
Sed libera inquantitate.

Ita Concluditur semper particulam Sed libera in qualitate.

Idem modus omnes speciales figurarum continetur per 3° dictio.

Sit minor affirmans nec major sit specialis.

Una negans predeat nec Major sit specialis.

Sit minor affirmans, concluditur sit specialis.

De Principiis Regulatorum Syllogi-

smorum et de Reliquis propriis materia:

enunciatio specialis.

Quantum ad primum.

Principia Regulatorum seu dirigentia Syllogi-

smorum sunt duo, dici de omni et dici de nullo.

Amo dici de omni appellatur principium

affirmativum et hoc regularis syllogismi et

affirmativi. Idem dici de nullo appellatur

principium negativum et hoc regularis

syllogismi negativi.

Principium affirmativum dici de omni est,

quod ubi aliquid universaliter affirmatur de

aliquo Subiecto, affirmatur de quovis inferiori.

contento sub illa Subiecto, v.g. quia Aul. uni-

versaliter affirmatur de homine sic Omnis

verbaliter affirmatur de homine sic Omnis

homo est Aul. v.g. de Petro Paulo Barone et

alii inferentibus contentis sub homine affir-

mat Aul. sic. Petrus e Aul. Paulus e Aul. et

alii. Et.

Principium negativum dici de nullo est, quidquid

universaliter negatur de Subiecto negatur in

de omni inferiore contento sub illo Subiecto,

v.g. quia lapides universaliter negatur de A-

nimali v.g. nullus Aul. e lapis Ergo et de

homine et de leone et de cane et de aliis in-

ferioribus.

ferioribus

inferentibus Quamvis negantur sua n. et lapis
sua n. et lapis. Quod n. et lapis. n. et lapis.
Primum principium inest in hac axiomati ma-
thematico quod sunt eadem unum. Quod sunt
eadem inter se, hoc est: Si Major et Minor
extremities sunt eadem unum. Sed n. et me-
dio, in Major et Minor extremities sunt ead-
em inter se in conclusionem. ex. in Barbara.
Omne Quid est Substantia. Nemo homo
est Quid. Ergo. Nemo homo est Substantia.
quia hoc est Substantia. Sunt eadem Quid
idea hoc et Substantia sunt eadem inter se in
conclusionem.
Quod principium in negantur inest in hac
huc, quod non sunt eadem unum. Quod, non sunt
eadem inter se, hoc est: Si Major et Minor
extremities n. sunt eadem tertio et medio, neg-
eunt eadem inter se in conclusionem. ex. in
Celarent. Nullus Quid est lapis. Omnis homo
est Quid. Ergo. nullus homo est lapis.
Quia hoc et lapis n. sunt eadem. Quod. n. et
mali. neg. sunt eadem in conclusionem. Haec
omnia, et cetera principia his similia, et a-
xiomata, in dant in hoc notissimo et communissimo
principio, quodlibet est aut non est, impossibile
simul esse idem et non esse, his principia regularit.
Syllogismi directi omnium figurarum.

Quantum ad 2um.

Reliqua argumentationes sunt sequentes, ut supra
annotatum agendo de argumentatione. Cap.
XIII

Primo. *Enthymema* & *Syllogismus imperfectus*
sive truncatus utitur ad duobus modis. Primi
propositionibus antecedente et consequente cuius
exigentia rei maior u minor propositio debet esse.
Iustitia est virtus. Quod est honestum u omnis vir-
tus est honesta. Quod et iustitia est honesta. In
prima deest maior in 2da minor, ut patet et
huc ratione ad *Syllogismus imperfectus* seu trun-
catus. 2da Inductio est argumentatio ex pluri-
bus particularibus, sufficienter enumeratis,
colligens Universalem, ut: Petrus est rationalis,
Petrus est rationalis, Iohannes est rationalis &c. &c.
omnis homo est rationalis.

Adverte valere inductionem etiam e vera se-
cundum universalem inferendo particularia ut: Omnis
homo est rationalis Quod et Paulus et Franciscus est
rationalis.

3tia Exemplum est Argumentatio ex uno par-
ticulari per aliud particulare propter aliquam
similitudinem probam ut: Scimus Placitum
restitutionem interfecit et et Cicero Catilinam.

Adverte 2da Argumentatio apud Philosophos
ab Exemplis esse Argumentationem a pari.

Adverte 2do. Sicut *Enthymema* est imperfectus
Syllogismus ita Exemplum imperfecta inductio.

4ta. Species Argumentationis. Sortes est Argu-
mentatio acervalis et similis gradationis,
estque pro deventu illationis vera u falsa.
ut:

vg. Petrus & hoc. Hoc est Caelum & Terra
vires, & vires, & Cor, Corpus & Substan-
tia. Et Petrus & Substantia.
Falsa vq. qui bene bibit bene dormit, qui
bene dormit non peccat, qui non peccat Re-
gnum Celorum intrabit. Et qui bene bibit Re-
gnum Celorum intrabit.

Ita species vq. est ^{dispositio} Cornutus Syllogismus in
qua duabus partibus propositis, et vq. ratione
Subiecta refertur, vq. aut bene habet. Prædicto-
rem, aut malum, si bonum curillum non
honoras, si malum curillum uteris.

Ita violatio, est argumenti ab Adversariis
allati, in eundem retorvis vq. Si quis dicat,
Iuvenes non sunt admonendi, quia si boni
sunt non egent admonitione, si mali, conte-
mnestis, Invertei sic, imo si boni sunt
admonitione excitandi, si mali, eadem per-
torefaciendi et boni redonandi sunt.

Ima Enumeratio est, cum omnes partes enu-
merate referunt vq. Caelum non constat
terra igne aqua, &c. ex quibus mixta
componuntur. Et Caelum non est mixtum sed im-
plex. CULUS Gium.

De medio Inveniendis.
Medium Oratio in e. Causa demonstrata
conclusionem deum rem in conclusionem. Ita se-
u non est hoc est ostendit Subiectum cui prædi-
cato coherere si in parte affirmativa, vel
si coherere si in parte negativa.

Mediu

Medius inveniendi eplex inter una facilis,
alter difficilis.
Primo facile adferemus post difficilem,
Quandem ad faciliorem modum
Facilis modus inveniendi medium, 369 Regula
continet.
Regula prima pro propositionibus universalibus affir-
mativis. Ad probandas conclusiones Univor-
sales affirmativas, quodrendi est et eligendi Ter-
mini de quibus universaliter dici possit Prædi-
catum conclusionis, et qui possit dici, de Sub-
jecto ejusdem conclusionis. Ratio hujus Ræ-
est, Ex illo principio, dici de omni, quia in pro-
positione Universalis affirmante prædicatum, de
convenire omni Subjecto, quod ostendit in e-
xemplo. 29. Hæc propositio est probanda. Mori
est bona. In hac propositione Mori e Subjectum,
bona Prædicatum, est igitur probandum bonum con-
venire morti juxta præfatam Regulam cogito
apud me quædam sunt res, de quibus dicitur bonum,
et quæ possunt aliquo modo convenire morti,
et statim occurrit integrum agnoscere, scilicet bonum
est frui Christo, liberum à moribus vitæ, eripi à pe-
riculo peccandi adire meliorem vitam.
Item quod Deus approbat, quod Deus elegit
quod Sancti desiderant est bonum, quod omnia
possunt convenire morti, Unde est videri, ma-
gna copia mediatorum suboritur ad probandum
propositionem istam complicando vo Terminum
sic facies syllogismorum. 29. in Barbara quod

quod facit ut fruamur. Dato & bonum sed
mori facit ut fruamur. Dato ergo est mori
bonum. Item quod oripit a miseris vitia
est bonum. Sed mori oripit a miseris vi-
tia ergo & bona. Item quod liberat le po-
niculo vitia est peccandi est bonum. Sed non
sic facit & & bona. Item quod. Sancti desi-
derant & bonum. Sed sancti mortem desi-
derant & mori & bona.

Regula 2da pro propositionibus Univocalibus
negativis. Ad probandas conclusiones ne-
gativas querendi et eligendi. Terrini
qui repugnent predicato conclusionis et
tamen conveniant eidem subiecto conclu-
sionis. Ratio huius Regulae & ex illo prin-
cipio dici de nullo. Si enim aliquid repu-
gnat predicato quod tamen dicat de sub-
iecto profecto predicatum non erit idem cum
subiecto.

Ostendo in exemplo 29. hanc ipsam proposi-
tionem probanda mori non & bona, debet cogitare
quod nam repugnant bono et tamen con-
veniant morti et statim offert se ingenio
coria talium rerum, scilicet: quod privatur vi-
ta quod & contrarium inclinationi na-
turae quod omnia fugiant quod non repa-
rat ab amicis & ad privatur omnibus vita
bonis. quod adimit spem penitentiae,
non est bonum, quod tamen omnia con-
veniant morti conferendo hanc sic pro-
dicant syllogizant quod privatur vita non
& bonum sed mori privatur vita & mori non
est bona. Ad quod & contrarium inclinationi
naturae

na. Sed enim e contra natura indemonstratur
naturae quod mors non est bona. Item quod omnes
mores fugiunt non est bonum. Sed mortem omnes
mores fugiunt quod non est bona.

Adverte ad propositum negativum posuit conveni-
simpliciter, ideo ad illam probandam non
solum utilia sunt quae repugnant Praedicato
et conveniunt Subiecto. Sed in e contra quod
repugnant Subiecto et conveniunt praedi-
cato ut patet in exemplo. Nam quia bo-
num convenit esse gratum esse conveniens naturae,
cuncta repugnant morti ideo ut posuit argu-
ore ut in Carnotres. Omne bonum est gra-
tum, Sed mors non est grata, quod non est bona. Itaque
Omne bonum convenit Naturae. Sed mors non
convenit naturae quod non est bona.

Regula 3^{ia} ad probandum utramque praefata
conclusionem. posuit etiam procedere ab
inconveniendi cogitando pro affirmativis,
quod nam inconvenientia sequantur si Praedi-
catum non convenit Subiecto et e contra pro ne-
gativis quod nam inconvenientia sequantur si
praedicatum conveniret Subiecto ut: Si mors
non esset bona quid sequeretur reperiret quia
Nemo nunquam electus fuisset, nec a Sanctis
expetita, nec a Deo amicus suus, commune
de immensa. Unde Argumentum, Si mors
non esset bona, non esset a Deo electa. Sed mors fu-
it electa. Ergo est bona. Itaque Deo bona amicus suus
pro munere dat, Sed si mori esset malum non
daret illam pro munere amicus suus. Quod non
est bonum. Ad probandum vero mortem non esse bonam

Posse adhibere inconuenientia quae sequerentur si
si esset bona res: quod liceret sibi ea in-
ferre quod non esset effectus peccati quod ipsa
vita esset mala, Unde sic arguo si non esset
bona liceret sibi ea inferre, sed non licet
quia non est bona, Sic de alijs dicendum.

Adverte pro particularibus doctrinae non esse
vero, nam si sunt affirmatiue eodem modo quo
uniuersales affirmatiue sunt negande in-
gatiue etiam admetor negatiuarum uniuersa-
lium probari debent, nam particulares con-
tinentur sub uniuersalibus. Deinde particulares
propositiones, raro etiam occurrunt in uentis,
scientia enim solummodo sunt Uniuersales.

Nota quod ad inueniendam taliter media non
parum conuenit, si percurramus loca intrinse-
cos et extrinsecos, ut sunt definitiones diuision-
es Genera differentia Species causas effectus
comparata, Testimonia praesudicia scilicet
Exempla &c: Ubique tamen debemus uidere, ut
praedicato et subiecto alicuius propositionis
appropinquet ad probandum, conueniant u re-
pugnent medium. et haec de facili modo in-
ueniendi media. Quamuis ad difficilem inueniendi.

Modi difficilis inueniendi nulli vulgo di-
cuntur, putarem ex eo dicto, quod segru-
or in discutiendis doctrinis huius intelligentia,
appareat praecipue tamen in uolentibus et ri-
corantibus atque ad ardua et difficilia resurgen-
tibus quibus deluti animi et caecis oculis loquar
non oportet ut verbum sed uerbenis promittat
ars.

Ergo ingenia, urgete conatus generosus Agui.
He poloniam mentis, circa talem modum circa qua
habe sunt de oratione.
Sciendum una quod sunt 4 Regulae una con-
dit conclusioni universionali affirmative secunda
particulari negative tertia conclusioni universionali negative
quarta particulari negative.

Sciendum 2do quod pro utris 4 Regulis sunt non
nullae dictiones a Dialecticis inventae sunt cui-
usmodi haec.

Se Cana Ca Geti Da Tenes He Bare Se
Se Poli tant, Sed non tant Se Har He
Das He Cas.

In istis dictionibus observanda sunt tria vocalis
in primis et medijs syllabis, Q et C, Q denotat
predicatum consequens C ejusdem conclusionis Sub-
jectum. Jam eo vocalis Sive Syllabae denotati-
onis conclusionem cujus medium, quid dicitur vis
itaque, Q, denotat Universionalem, qualis e' ut: in Por-
vara, qualis e' in Celarent in Cesare. Ita in Dra-
phti Datisi, Particularem affirmativam, Q par-
ticularem negativam ut in Ferio Baroco. In istis
dictionibus observanda sunt consonantes G, H, C.
G, F, H. Itaque B semper denotat consequens
Predicati, C. Antecedens ejusdem de repugnans
ejusdem f. denotet consequens Subjecti. G an-
tecedens ejusdem H repugnans ejusdem,
quod totum distichon istud declarat.

Predicat A, D. sequens C precedit D ut
C. ubi f. sequitur G precedit H ut extra.
Ita consequens id est quod consequit Subjectum
v predicatorum seu quod de illis predicatorum

29. sic Petrus est homo, ubi hoc est appo-
quens, Petrus recte enim dico Petrus est homo.
Dr Ans idem quod antecedit, Subjectionem v. p. d.
dicatur seu quod subiecti illi v. Por est qd
est ubi Por dr Ans respectu animalis ut patet
cum dico Por est qd, dr repugnans, idem n
convenit subiecto v. Predicatum 29. homo est qd
animus est ubi Aving repugnat homini, male
enim dico hoc est Aving.

De Syllogismo. Ama.

Ad inferendam conclusionem universalem affirm.
modi, 29. Omnis hoc est Substantia si me-
dium quoddam v. accipe dictionem fecana,
iusto ultimam syllaba litera A. denotat con-
clusionem universalem affirmativam. Dicitur
ergo medium tale quod consequatur sub-
iectum conclusionis propter consonantem f.
artem vocali e. quod subiectum conclusio-
nis denotat et quod antecedit ejus Predica-
tum conclusionis propter consonantem C an-
nexa vocali i. quod predicatum conclusio-
nis denotat, et tale medium est nobis p. d. d.
qd om consequ. hinc recte em dico, hoc
est Ergo est qd, v. hoc est qd, et idem qd ante-
cedit Substantia recte em dico qd est Ergo
est Substantia v. qd est Substantia, recte est
ut v. in invento tali v. simili medio forma-
lis syllogismo in barbara talem omne
qd est Substantia. Omnis hoc est qd Ergo o-
mnis hoc est Substantia. Eadem Regula
valebit ad inferendam particularem Conclusi-
onem negativam mutata dictione fecana in
fecan.

regula 2da ad inferendam conclusionem particularem affirmativam.
in 3a figura. *ex.* Ergo quiddam substantia est.
Quod si medium querere vis accipe dictionem
cujus ultima syllaba vocalis est. denotat conclusionem particularem affirmativam.
querere ergo Medium quod et Subjectus Conclusionis
anteceat propter consonantes C et G.
conexas vocalibus A et E. et tale medium nobis
hoc est qui dicitur substantia anteceat recte
enim dico hoc est dicitur substantia. atque
sic invento medio formatur Syllogismus
in Periphrasi v. Dicitur, et dicitur dicitur.
da Omnis hoc est substantia dicitur.
ra Omnis hoc est substantia.
pt. Ergo quiddam substantia est dicitur.
da Omnis hoc est dicitur.
te. Quidam hoc est substantia.
j. Ergo quiddam substantia est hoc.

Regula 3tia, ad inferendam conclusionem negativam
ex. E nulla justitia est virtus. si vis
querere medium accipe dictionem diphtheriam,
cujus ultima syllaba vocalis est. denotat
conclusionem negativam Universalis quod
re ergo medium tale quod consequatur Subjecti
Conclusionis, propter consonantem F
et quod repugnet Predicato quod repugnat
propter consonantem F. et tale
erit virtus quod consequatur Subjecti Conclusioni
est. recte enim dico justitia est virtus,
repugnat

Repugnat predicato iuxta d. male enim
dico Erro e' virtus atq' de invento m.
de formabili syllogismo

¶ Nulla virtus e' virtus

¶ Omnis virtus e' virtus

¶ Ergo nulla virtus e' virtus.

Regula 2ta ad inferenda conclusiones aff par-
ticularis negativae v.g. Ergo quidam Arbor
n' e' lapis si vis quodvis medium accipe di-
tione. Sed dico cuius ultimae syllabae vo-
calis e' designat conclusionem particularem
negativam, quod ergo medium tale quod
consequat Subjectum, propter consonantem
¶ et repugnat. Predicatio propter consonantes
¶ et tale medium erit quare quod convenit
arbori recte am dico quare e' Arbor et re-
pugnat lapidi, male enim dico lapis est
quare atq' sic invento medio formabili Syl-
logismo in Denon.

¶ Nulla quare e' lapis

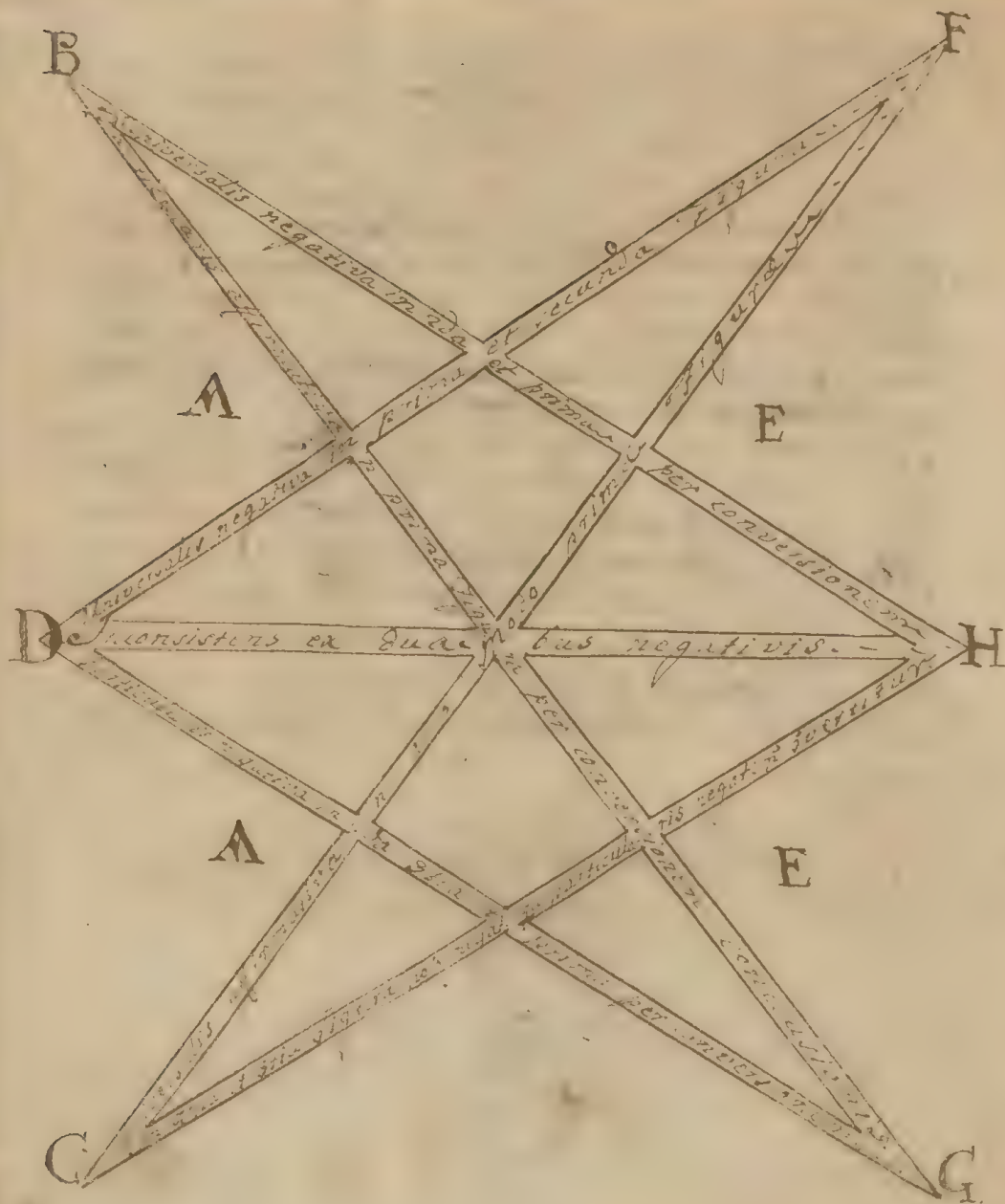
¶ Quodam quare e' Arbor.

¶ Ergo quodam Arbor n' e' lapis.

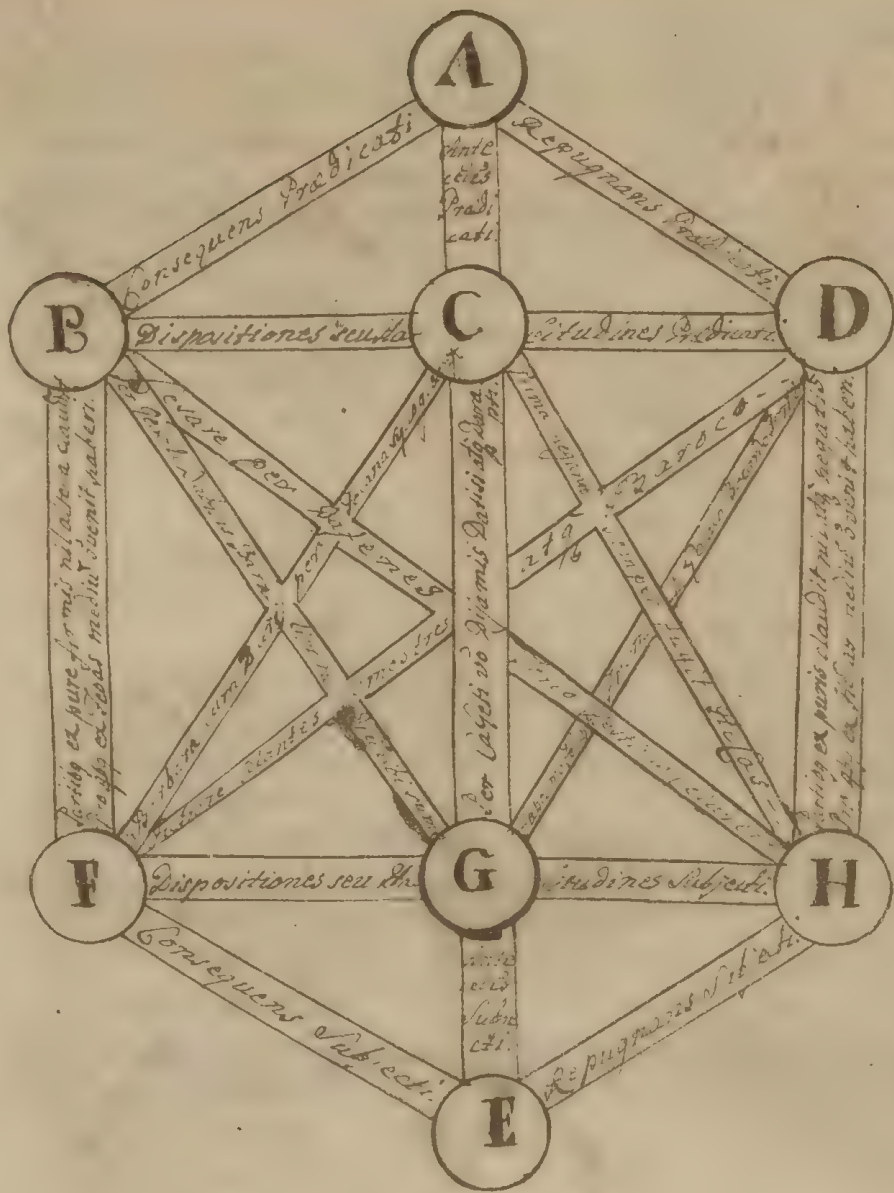
Scias. Vt in modis Syllabis e' p'itiles,
disyllabos v' e' multiles, ut Feda. Heda.
¶ et e' multiles, tantum illos spectare ad
modos in quib' exp'io particularibus,
si ex p'is negativis, nil concludit, ven-
de dr' n' stat, seu non concludunt.
Scias 2do quod iuxta Auctores modum
terminum

Norming varie invenit in hoc pondo Tri-
nino nam ad Seclara invenit quibus ad
Barbara perij mutato modo Seclara per
Seclari, iuxta Galeti ad Dorapti, Disa-
mis Dattisi, iuxta Daphenes ad Argent,
Caure, mutato vò in Daphenes ad Dorio,
Hestino. Iuxta Hebare ad Celantes Ca-
mestres Barro, Et: iuxta Seclaco ad Pa-
permo, Tricoma, Felapton, Bocardo Hen-
son. Iuxta Seclali ad Dabitis Paralyton,
quod totum his contingit veribus
Barbara cum Dorij per Seclara, Allegiant,
Dor Galeti vò Disamis, Dattisi atq; Dorapti,
Caure per Daphenes Dorio Tricoma Celarent.
Hebare Celantes, Camestres atq; Barro,
Felap Tricoma per Seclaco Bocardo Dorion,
Dor Seclali Dabitis Paralyton medij tibi sumis.
Deinde facilius adhuc intellectq; gratia
pro more et consuetudine annexas subdo
figuras;

LIBER I. Inus.
De Syllogismo ut in eodem nunc. Ac,
eodem exemplum est applicatum ad Matrem.
quod est ut Syllex n. Necepania Probabilis
et apparet, non Syllex Syllex etiam
Syllogismo Demonstratio, probabilis et h.
phidic. Hinc agitur de Syllogismo De-
monstrativo et lucidum est quod Syllogismo
Demonstrativo correspondet libro posteri-
orem Aristotelis. Signi Aristotelis plura
de illis tradit: non hic ad Auctorem capiti-
bus sub aliqua deferemus.

ALU. Inus.
De Natura Demonstrationis.
Si hic agitur. Acceptio, Divisionem,
Definitionem, Demonstrationem.
Quantum ad unum.
Demonstratio sunt syllogismi. Imo pro o-
ptione, in quo scholiasti inquit,
Pulehi est deinde demonstratio. Ideo pro hi-
entia, hoc modo dicitur, Actorum qd.
in Verum loquitur. Regato mittunt qui
ci consuetudinem. Verum amatum de-
monstrant. Hinc Demonstratio accipit
appliciter Inus pro Narratione. Ideo
pro ratione rerum ac Personarum lau-
dandarum et saliter sunt a. Historicis,
quod ab illis vocat Genus Demonstrationis.
Hic, ut omni probatione live illa sit
apparentia, live probabilis, live vera. qd.

quo sumit p se lapione evidentissimo
et quod est perfectior veritatis est hoc
modo sumit Demonstratio a Dialectica
seu Logica. Quantum ad 2du.

Demonstratio definitur 1ma vii: De-
monstratio est Syllogismus generam scien-
tia. Et de Definitio est data p causam fi-
nalis contentam. Genere et Differentia. Syl-
logismus ponit pro Genere generans vii:
entia pro Differentia. Per hoc enim differt De-
monstratio a Syllogismo probabili seu Di-
alectico, qui confutatio, et a Sophistico
qui generat deceptionem seu errorem et
non scientiam. Quod ut videtur vide supra li.
bro I. Cap. 1mo.

Secundo Demonstratio definitur vii: Demonstratio
est Syllogismus iudans ex principiis veris,
immediatis, primis, notis et
Causis Conclusionis. Definitio haec data est
p causam maiorem.

Explicat. Pr ex principiis id est ex premis:
Pr, nam est cuiusque Syllogismi ita et De-
monstrationis principia et premisae per quod
missas intelligunt foret veritas, quod pre-
mittant Conclusionem.

Pr premis id est indemonstrabilibus seu non
habentibus alias premisae seu priores, per
quas proban possunt. Pr veritas id est
necessaria

necessariis et immutabilibus, nam ex fal-
sis v. probabilibus fortiter contingenti-
bus, et in quod sit. In poterit fieri demon-
stratio, cuius finis est esse voluntaria autem,
et veritatem tantum eternorum, et aliter
se non habentium. De immediatis, id est
in habentibus medium inter Subiectum
et Predicatum. De primis id est illis, quae
conclusionem sunt priora, non quidem tempore,
sed natura. De notioribus nam propter
quod aliquod est tale, illud ipsum est magis
tale. Unde si conclusio in demonstratione
est nota, propter praemissas, multo magis
ipse praemissae debent esse notiores.
Nota notiora aliqua esse simplicia timo quae ad
nos, edo quae ad naturam. Notiora quod
ad nos dicunt, quod cadunt in sensum nostrum
ut sit singularia et ex talibus est infirma
demonstratio. Notiora quod ad natu-
ram est, quod a sensibus nostris sunt remo-
ta, et sub solum intellectum cadunt, talia
sunt Universalia et causa rerum. Et ex
talibus est firma demonstratio. De ad ex-
premum ex Causis Conclusionis. Ex quibus
idem Conclusio, tanquam effectus, et Causa,
necessarie sequitur, nam cum demonstratio
sit instrumentum comparandum scientiae,
scientia vero est cognitio rerum per Causas
nam, consequenter. Demonstratio debet con-
fieri ex Causis Conclusionis.

Quoniam

Quantū ad 3u.
Demonstratio dividit̃ expliciter in Demon-
strationē propter quid, et Demonstrationē
propter quia. Demonstratio propter quid
aliter vocat̃ a priori, et p̃ causā.
Demonstratio quā aliter vocat̃ a poste-
riori et p̃ effectus. Hāc quā causa ē
prior suo effectu. Deinde Demonstratio
propter quid, aliter vocat̃ cōhui demon-
stratio potissima atq; nobilissima. Idē
idē, quod generet̃ effectū et verā eti-
entiam. Demonstratio propter quid
sic defr̃ ē quā pro mediis habet causā
proximā et immediatā ut cū v.g. cū
vivibile p̃ rationale. Vel respirare per
habens pulmones. Vel eclipsari solem,
per suppoñē Lunā, Lunā, p̃ interpo-
sitionem umbre terre inter solē et ipsā
ec. p̃r. Demonstratio quā ē illa quā pro
mediis habet, v. effectum v. causā re-
motam, v. signum aliquod necessariū,
Effectum. V.g. cum homo risibilis ē
probat quia videt. Causa remotam
v.g. cum panes probat non spirare,
quā non ē aēr.
Adverte quod definitiones supra alla-
te serviant et inveniant soli Demonstra-
tioni

oni propter quod non Demonstramus
quia. Quia cu sit a posteriori et a priori
Nota qd dent alie divisiones demon-
strationis, sic et Demonstratio alia univer-
salis, quod, univocalibus, alia particu-
lari, quod particularibus, alia affirma-
tiva quod affirmativa. Alia Negativa quod
negativa, inat propositionibus scilicet.
Alias divisiones, adu divinitate conclu-
sionis colligit, v' adu reductionem, sic
alia erit Demonstratio simplex, de qd
egimus supra.

CAPUT 2dum.

De Partibus et Principijs Demonstratio-
nis.

Ubi jam patet duo hic indagabimus, partes scilicet
et principia.

Quantu ad primum.

Partes Demonstrationis sunt tres, principia,
Subiectu, et Copula.

Principia sunt duae praemissae propositiones scilicet
major, et Minor. Subiectu dicitur et par-
tis, sicut, in qua conclusio revolvitur. ut in
hoc syllogismo Demonstrativo.

Omne hoc rationale est risibile Sed omnis
hoc est rationalis. Ergo omnis hoc est risi-
bile. Ubi hoc est Subiectum, risibile autem
est Copula. Major vo et minor propositio,
sunt principia, per qua demonstrat pas-
sio in esse Subiecto, ut in proposito. risibilitas

81
demonstratur inesse homini et sic per
demonstrationis partes communiter vocant
præcognita eo, quod ante demonstrationem
sint præcognoscenda. Nam omnis doctrina
et disciplina intellectiva, ut est demonstratio,
sit per præexistentem cognitionem, ut habet pri-
mo posterior. Corro præcognitiones, sc. præ-
nominationes, quæ sunt prævia notiones,
per se ad ulterius rei notiam comparanda
ordinata, à Logicis, numerantur tres, una
quid nominis, 2da quia est, 3ta quid rei.
Præcognitio quid nominis est quia præcogno-
scimus quid nomen significat.

Præcognitio quia est quia præcognoscimus quid si-
gnificat res per nomen existens.

Præcognitio quid rei est quia præcognoscimus,
quid res significata per nomen importet.
Sciendum quod Subjectum præcognitæ præ-
cognitionis quid nominis, quod est et quid rei.

Casus præcognitionis, præcognitionis quid nomi-
nis tertium. Principia tamen præcogni-

scimus, præcognitionis quid nominis et quia
vera, sunt. Per præcognitiones ab alijs ra-
tione numerantur. una an sit, 2da quid
sit. 3ta quod sit, 4ta quale sit.

Quantum ad 2dum.

Principia sunt 2plura. una operandi 2da cogni-
scendi. Principia operandi sunt quæ dant re-
bus esse ut sunt in Phisicis Materia et forma
Principia cognoscendi aliter vocantur propositiones
et axiomata. Principia operandi sunt

Explicitia communia et Propria.

Explicita sunt nulli certo scientia appropinquant sed omnibus accommodari possunt qualia sunt ut quodlibet est, aut non est, impossibile est simul idem esse et non esse. Similia vero venalia, quae non quidem omnibus, pluribus tamen scientiis accommodantur.

Qualia sunt ut Omne totum est maius sua parte, si ab aequo situs aequalia dona, quae remanent sunt aequalia.

Propria principia sunt quae uni alicui scientiae certo appropriantur. Et horum alia vocantur dignitates, alia propositiones.

Dignitates, et maxime sunt illa principia, quae ita sunt manifesta ut ab omniulla demonstratione, et probatione cognoscantur et intelligantur, ut in Physica hoc principium ex nihilo nihil fit naturaliter.

Propositiones sunt, illa principia quae etsi vera sint, tamen non docentur, operis reddunt manifesta. ut apud Geometras punctum est cuius nulla pars.

Propositiones namque dividuntur in definitiones, suppositiones, et postulata. Definitiones sunt principia, tam per genus et differentiam explicantia ut hoc est, rationale. Suppositiones sunt principia seu suppositiones indemonstrabiles quae in aliqua scientia approbantur, ut in Physica virtus in medicina praevalere conuenit. Postulata denique sunt principia, quae nobis postulata conceduntur.

auditor ad aliquid probandum, et si velimus
probare primum movens, esse impossibile debere
magis particulare ut, auditor concedat, amaro
quod movet moveri.
Nota quod, sententia aliquid maxime ad-
pig autem vocantur axiomata. Et quidam
vocantur theorema, si spectant, ad cognitionem,
de vero, ad probationem, problemata, et ad
Sympto. (Ad Prop. Sum.

De Conditionibus promissarum.

Conditiones promissarum demonstrantur ne-
cessario sunt res, etiam de omni, et de
se, etiam quatenus ipsarum.

Conditio de omni indicat promissam

Demonstrari debere esse talem in qua
predicatum Universaliter et semper
predicetur de Subjecto.

Hinc sciendum, quod de omni est di-
plex conditio, unum, prioriticum, alterum,
posterioriticum. De prioritico egimus
superius cap. 10. hic quod de posteriori-
tico agimus.

Adverte inter cetera hanc esse differen-
tiam, quod de omni prioritico requiritur non
solum universaliter Subjecti hoc est, ut pre-
dicetur Universaliter de Subjecto, sed etiam,
Universalitatem temporis, ut semper de
omni differentia temporis, predicetur.

De omni acce^{ssu} posterioritico tantu^m u-
niversalit^{er} Subjecti requirit. Unde po-
sito casu, quod nulla nocte omnes ho-
mines dormiant. Ista propositio Omnis
homo dormit. Est de omni prioritico n^{on}
aut^{em} de omni posterioritico, quod non tan-
tum de omni Subjecto, sed de omni tem-
pore predicari debet. Omnis Erro^r
est niger.

Adverte, quod de omni prioritico, est prin-
cipium regulativum, directivum, Syllo-
gismi, ut supra dictu^m vide.

Quantu^m ad Conditione^m 2da^m.

Conditio p^{er} se, quae indicat promissa demon-
strationis debere e^{ss}e talon^{em}, in qua pred-
icatu^m n^{on} t^{em}p^{or}aliter et semp^{er}, sed in
p^{ar}te, hoc est, n^{on} p^{er} accidentem predicat de subje-
cto. Hinc

Propos^{itio} superior Erro^r est niger, licet sit
de omni, n^{on} t^{em}p^{or}aliter p^{er} se. q^{uia} predicatu^m ejus
scilicet nigredo, n^{on} est de essentia Subjecti scilicet
Aethiopis, cu^m ab eo possit removi^{ri} sine illius
corruptione. Et sic v^{er}o propos^{itio}: Omnis
homo est albus non t^{em}p^{or}aliter de omni sed in p^{ar}te, q^{uia}
predicatu^m ejus scilicet albus est de essentia Subje-
cti nempe hominis cu^m ab eo n^{on} possit re-
moveri sine illius corruptione.

Nota quod p^{er} se d^{icitur} q^{uod} modis: t^{er}cio
cu^m predicatu^m est de finitane Subjecti,
et

Et hoc modo p. se dicunt de suis inferioribus
n. soli species, tñ infima, qm subalternas
sed in differentia tñ genericā qm specifi-
ficā, ut hō de Petro &c. D'ivens de Apeli.
&c. 2do quando Subjectum ē de definitio-
ne. Prædicati hoc modo p. se dicuntur
propria passionē, deusq. subjecto ut nūq.
Cū de homine. Minus de equo nūq. de
de iūno &c. 3to quādo res p. se existit
nulla indiget ab hoc ut ait, hōc modo,
p. se dicitur ē substantia. p. se deniq.
cū aliquid ē causa, propria et immutata
sui effectū, hōc modo p. se dicitur ē causa.
regulatio mentis dicitur dicitur domū, et hōc
sunt q. se modis p. se dicitur, tñq. et talia
vocantur prædicandi, 3toq. dicitur. q. se
vocat causandi.

Quantū ē ad 3am Conditionem.
Conditiō quatenus ipse ē quod indicat p. se
m. se demonstrat. debere ē talis,
in qua, prædicata n. tantū univocaliter
et dicitur, et p. se, sed in quatenus ipse
hōc ē: adequatē et convertibiliter, sci-
tam latē quatenus patet Subjectū, præ-
dicat de suo Subjecto et talia prædicata
it. quod v. explicat totā essentia rei,
et certe fluit ex universali. essentialibz
rei, et sunt proprietates.
Unde hōc p. se omnia hōc ē ad
ē de omni parte, n. ē tamen quatenus
ipse

Quid quia predicatum quid scilicet: Quod non
equale late patet ad speciem, scilicet: Genus cum
quo non convertitur, sed per propositiones. Quia
hoc est ad rationalem, et omnis hoc est
visibile, in totum et de omni parte, sed in se
quod ipsum, quia illarum predicata con-
vertuntur cum suis subjectis. Bene enim
dicit omne ad rationalem est hoc, et omne
visibile est hoc, scilicet: et est alterum. et hoc suffi-
cienter de libro primo: cuius utrumque dicitur
eorum perfectionem una quidem vestri
favente supremo Memine in publicis
eo. Differt quia libros Aristotelis posteriores
relecturus et relecturus est.

Notandum mediis demonstrationis,
quod nihil aliud sit, quam argumenta re-
bus deditur fidam scientia, quodrenda
est in locis Dialecticis. de quibus locis,
habetis vobis aliqua in Rhetorica tra-
dicta, nihil omnino in hac, de illis agen-
du est. Sed vobis, vobis tractatus,
sub illo inter alia auscupalque est qui
libros est. Popicorum Aristotelis relecturus est.
Adverte quod libri Popicorum seu dacti-
ni de locis omnibus syllogismis sub-
serviant, cum hac tamen differentia,
quia ad syllogismos Sophisticos media
apparentia, ad syllogismos Dialecticos,
seu probabiles, probabilia, ad de-
mon

Monstratibus actis supponantur media
necessaria. Porro illa, quae sunt à defini-
tione, genere, et potissimum Causa, por-
ro media demonstrationis debet esse re-
ciprocum, quia praemissa demonstrationis de-
bet esse de antea posse, et quatenus inui-
sae sunt, convertibiles, conuersae et mediū
debet esse convertibile, scilicet reciproci
conuersio, quia mediū ponit in praemissis

LIBER TOMUS.

De Syllogismo Sophistico.

Lat expeditū Syllogismum Demonstratiuum
consequens erat agere. Probabili de Syllogi-
smo seu Topico, seu Dialectico: Sed quia de
illo ut inui in Libro Topico sufficiens:
Sima in publicis tradit doctrina, magnam
esse ueluti Oceanum in quatuor, hunc tracta-
tū aliquot horis concludere, ideo; ad publi-
cas lectiones remitto; hic quero de oppposito
Demonstrationis, nempe de Syllogismo So-
phistico; quatenus et de hoc in Libro Elen-
chorum quae itidem doctrina in publicis le-
ctionibus exactissima, quia ex mente Aristotelis
tradit, aliqua praebere, de proprio, per-
fecte, quia tribus Capitulis.

CAPUT I. Inui.

De Syllogismo Sophistico in Cornu.
age:

Agemus hic Animi definiendo & de dividendo,
2do fines Sophistarum monstrando & 3to
modos adferendo.

Quantum ad Animum.

Syllogismus Sophisticus seu Elenchus est qui
ex apparentibus et non veris propositionibus
stat. Seu est Argumentatio inducens in er-
rorem et falsam opinionem. Hinc
Sophista dicitur Vir fucata Sapientia et Spe-
ciem quandam, sive ostentans. Jam vero So-
phista est vitiosum et fallax argumentum.

Quantum ad Verbum.

Syllogismus Sophisticus est Species atque peccatum
in Materia & deus peccatum in forma, 2us
peccatum in utroque.
Syllogismus peccatum in Materia est qui licet
sit in modo et figura, tamen non habet
propositiones veras.

Syllogismus peccatum in forma est qui licet ha-
beat propositiones veras, forma tamen Syllo-
gismi id est figura et modus vitiosus sunt.

Syllogismus peccatum in utroque, qui et pro-
positiones non habet veras, & saltem unam
illarum apparentem, et terminorum situs
aut propositionum quantitas, v. qualitas de-
fectiva modo et figura, quod patebit in-
fra.

Quantum ad Verbum.

Nota fines seu metas Sophistarum
esse 1^a Animi & veritatis 2^a de falsum,
2^a de paradoxum 3^a de Sollicitudinem.

Nota

Sicut Mutatio
 Reductio seu reprehensio est, cum Sophista
 respondenti eam sine deducto et cogitatio,
 quod concessit, iterum negare. et quod ne-
 gavit iterum cogitatio, concedere. et si
 pondere concedit voluptatem et bonam
 Sophista infort. Et et improbonum voluntas
 est bona, si hoc idem negat infort. Sophista
 Et et animi voluptas est bona et ita impos-
 cabit adveniamur.
 Falsi quod respondens id quod veniti con-
 trarii est ipsi. sensus repugnat cogitur
 scedere. et omnis equus est albus. sed homo
 si est equus est non homo est albus.
 Paradoxum seu inopinabile quid respon-
 dem cogit ad id respondendi quod est pro-
 sua opinionem. et omnis alius est albus
 tu po. so. iust. alius.
 Solus est et quando respondens cogit
 aliquam entium grammaticam committere
 et omnis homo est creatus, sed omnis
 femina est hoc. Et omnis femina
 est creatus.
 Mutatio est et ejusdem dictionis in-
 uerter repetitio ad cuius inane repeti-
 tionem respondens impellitur. et utraque
 est par memorem seu par memorem. et in
 duas partes divisibiles et quales. Et li-
 namque est in duas partes aequales et in
 vidibiles.
 Adverte quod alius seu metatrem mi-
 nes per metatrem, Latine vero autem dicitur
 sunt verborum. Et omnes communiter

vocant Elenchi.

Quartum ad 3um.

Sciendum quod fallacia seu Sophismata quibus ad predictas metas Sophistae perveniunt, sunt 2^{ae} species. Alia in dictione et alia extra dictionem.

Sophismata in dictione sunt quae in ipsis verbis seu dictionibus latent, et ex parte vocis & orationis faciunt deceptionem, et tales numerantur 6. Amibn &quivocatio. Secundum Amphibologia. Sed compositionis. 3um divisionis. 4um amibn accoratio. 5um figura dictionis.

Sophismata extra dictionem sunt, quae non ex parte vocis, sed ex parte rei participant deceptionem. Sunt numero 9. 1um amibn ex accidente, 2um ad dictum edam quod, ad dictum simpliciter 3um amibn ignorantia Elenchi 4um amibn petita principij. 5um amibn a consequente. 6um amibn a causa et non causa. 7um amibn multiplex interrogatio, 8um amibn fallacia continenter hoc idem dico. 9um amibn Amphibologia compositionis ac figura. Accidit quod ignary, scit, infert, causat, ro: get, plet.

Ad U^m 2um dem.

De fallaciis in dictione.

Ita supra enumerata in dictione fallaciae species, sic definitionibus et exemplis illustrabunt.

Typum &quivocatio latine a hoc quod
Elenchi a quod quando arguente &quivocatio
ad utat terminis 19. Omnis fallacia e
tab

106
Vel quidam tunc d. mon. & omniotau-
ex le mon. 2. qui videt habet eo. i. e. pra-
ta videt eo. habent op.
2da Amphibologia latine quidee ambi-
quitas, huius in argumentatione ponunt
propositiones dubie, quoniam sonus habentes
plures, eg. quidquid huius videt hoc primum
videt. Sed huius lapide videt, eo lapis videt.
3da Omnes Episcopi sunt sacerdotes. Sed
quidam episcopi non sunt sacerdotes. Sed
qui episcopi non sunt sacerdotes.
4da Comparatio, seu Comparatio e, cui vultum
quod separari debet componit, eg. impossibile
e juvenem esse senem. Sed hoc e placens eo
e impossibile sed senem. Vel quicquam de
litteris tunc didicit illas. Sed Deus sine li-
ras. Et tunc didicit illas.
5da Divisio seu distinctio est, quidee in ar-
gumentatione ea separant ac dividunt ab
invicem, quae coniungi debent, eg. quicquam vi-
disti percussorem eo percussus e. Sed oculorum
disti percussorem eo oculo percussus e.
6da acceptio, huius in argumentatione ponit
voca. didicisti acceptu habens, qui immutat
sensum propositionis, eg. Populus e arbor. Sed
gens e populus. Sed est gens e arbori. Vel d.
omnis ara e locus sacer. Sed omne sta-
bulum est ara, eo omne stabulum est locus sa-
cer. 7da figura quae e tu ob aliquam
similitudinem dictionis, canon tribuitur
id quod ei non tribuendum, eg. quidquid
ego iuravi tu non es. Sed ego iuravi huius. Eo
tu si es huius. Vel quidquid emisti come-
disti. Sed carnes carnes emisti. Eo carnes

casus compediati & mus corripit casu.
sed syllaba & mus. Et syllaba corripit
casum. Et quos digitos parvos habuisti
eos nunc habes. Sed parvos iuuenis ha-
buisti Et nunc parvos habes.

Alia et similia figurae Sophismata vellem
cla sunt per distinctionem generum seu pre-
dicamentorum, in quibus sensu hoc propositum
intelligenda est. Communiter vero Scholastici
per negationem consequentia hanc de cau-
sa, per ostensionem in quo genere hoc est pro-
positum sit sumpta. hoc est, si in genere sub-
stantie si in genere accidentis, si ex q.
predicamentis, ut est quantitas qualitas,
Ecce et mox apparebunt q. termini, qd
est contra precepta syllogismorum etc. et
alia Sophismata, quales sunt solutio
per ostensionem, in quo sensu percarit
distinguens, tunc et ibi prodibunt q.
termini scilicet sapiens et insipiens, ut in equivoca-
tione et accentu.

CAPIULUM III

De fallaciis extra dictionem.
Quam diximus supra enumeratas ha-
ber, hic definitiones et exempla acci-
pe. Prima fallacia accidentis dicitur
ea

ca. quæ inueniuntur predicato aut in inueniunt
predicato, aut in inueniuntur dicimus. *ex. dicitur*
est genus. Sed hoc. Est autem hoc. hoc est
genus. Item, iste canis est pater et est tuus
est et pater tuus iste canis.

Nota a dicta etiam quæ ad dicta simpli-
teret. cum ex parte totum aut ex toto
pars includit. pro. ex. Eryon habet den-
tes alba et eryon est albus. Sed unum
est feblicitatis malum et unum est omni-
gio malum. *etiam.*

Item ignorantia est dum contradicto-
ria includunt, in servatis conditionibus
ad contradictionem requisitis.

Conditiones autem contradictionis sunt
ut sint de eodem, eodem tempore, eadem signi-
ficatione tam ad idem quæ ad sup-
positionem, restrictionem, ampliationem et
de supra dicitur. Item capitula.

Tantum. Res est alba. Et tantum magis non est
albus et tantum est albus et non est albus.

Ita petitio principij est dum idem probat p-
idem et. Item. Nihil in se male currit. et. Homo
currit et. Nicomachus est pater Aristotelis
et Aristoteles est filius Nicomachi.

Ita conegritas dicitur ex antecedente male
infert. ex. omnis homo est albus. Sed cum his
coning. Item albus, pro omnis quing. est homo.
Item cum pluit terra est madida. Sed nunc
est terra madida et nunc pluit. *ita.*

Si exemplum obsequandi ad. vi. si ex
proposito 3° inquis, dialectica non ne-
cessaria defendenda talis. Dialectica
est necessaria ad alias scientias acquiren-
das ut statim p^{er}fectis simpliciter sunt ar-
guens, debet et sic deducere, 2^a con-
clusionem expositam quae est tenens ejusmodi. Di-
alectica est necessaria &c. Sic argumento: Dialec-
tica non est necessaria ad alias sci-
entias. Et Dialectica non est necessaria ad alias sci-
entias acquirendas. Defendens, sic deberet re-
spondere. Sapientissime argumentat. At
2^a conclusionem a nobis expositam tenens
ejusmodi: Dialectica est necessaria sic seu tali
modo: Dialectica est necessaria ad scientias ra-
tionales, et Dialectica non est necessaria ad alias sci-
entias acquirendas. Iterum debet respondere et
considerare, quid negandum, quid conceden-
dum, v^g: Dialectica non est necessaria ad scientias
rationales nego. Ans. Argumentans debet di-
cere probo. Ans. sic: quando Dialectica non est
necessaria ad Grammaticam v^{el} Rhetoricam tunc Dialec-
tica non est necessaria ad scientias rationales.
Sed defacto. Dialectica non est necessaria ad
Grammaticam et Rhetoricam aliter enim ante Gra-
maticam et Rhetoricam dici deberet. Et Dialecti-
ca non est necessaria ad scientias rationales.
Defendens debet respondere 3° sicut prius,
et deinde v^{el} concedere v^{el} negare v^{el} distinguere.
Et sic: quando Dialectica non est necessaria
ad

Ad Grammaticam et Rhetoricam non est necessaria ad
 scientias rationales. Defectus Dialectica
 non est necessaria ad Grammaticam et Rhetoricam.
 Dialectica non est necessaria ad scientias rationales.
 Item quod Dialectica non est necessaria ad Gram-
 maticam et Rhetoricam non est necessaria ad scientias
 rationales. Distinguo, item quando Dialectica
 non est necessaria ad Grammaticam ratione
 congruitatis sermonis. Ad Rhetoricam ratione or-
 nati sermonis, non est necessaria ad scientias ra-
 tionales. Nego Majorem. Quando Dialectica non
 est necessaria tam ad Grammaticam, tam ad Rhe-
 toricam ratione sciibilitatis concedo item quoniam
 in minore item in terminis, qui sunt distincti in
 non item recurrit. Ideo de debet procedere.
 Sed defectus Dialectica non est necessaria ad Gram-
 maticam et Rhetoricam. Distinguo. Sed defectus Di-
 alectica non est necessaria ad Grammaticam, ra-
 tione congruitatis sermonis congrui ad Rhetoricam
 ratione ornati sermonis concedo Item. Sed defi-
 ctus Dialectica non est necessaria tam ad Grammaticam
 tam ad Rhetoricam ratione sciibilitatis nego Ma-
 jorem. Deinde ad conclusionem progredor, et di-
 alectica non est necessaria ad scientias rationales.
 Nego Consequentiam, et dico quod Qd: Explicit
 inquis distinctionis videat, et colligat ex p. t. m.
 libro 2. Et hic jam finem in quantum
 libro 1. mo. Sed totum nostrum opus ac labori impo-
 nitur, qui cedat ad Majorem Latorem Chm.
 et hunc dei honoris et ingenii deperat. glo-
 riam. Sanctarum Victoriarum, principii
 in multis. Patna. et non in hunc
 et hunc vestigia. Nobis. et illis
 summa. et identit. in elar.
 fructum. Ann. o. Dni.

1745 to 2.1

Aprilis

